

CAP. I GENERALITĂȚI

BĂLAȘA, D. (Pr.), *Bîzdina, o veche cetate geto-dacică, restaurată de împăratul Iustinian (527-565)*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 223-2,

Cornițescu, Emilian (Diac. Prof.), *Sfântul Andrei – Apostolul poporului român*, În Glasul Bisericii, nr. 4-6, 1991, p. 34-36.

COPĂCIANU, EMANUEL (Preot), *Biserica În trecutul neamului românesc*, În Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 93-100.

În acest articol sunt tratate mai multe teme: Încreștinarea poporului român, descoperiri arheologice ce demonstrează creștinătatea poporului român, cultura poporului incluzând În aceasta și primele tipărituri precum și autorii acestora; se mai vorbește despre atestarea documentară a limbii române și despre preoțimea neamului cu toate virtuțile, dar și patimile ei.

DRĂGULIN, I. GHEORGHE (Pr. dr.), *Identitatea lui Dionisie Pseudo-Areopagitul cu Ieromonahul Dionisie Cel Mic (Exiguu)*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLV, nr. 3-4, mai-august, 1993, p. 125-129.

Pentru a demonstra faptul că „presupusul autor apostolic atât de discutat este acest smerit Învățat daco-roman”, În opera *Identitatea lui Dionisie Pseudo-areopagitul cu ieromonahul Dionisie cel Mic (Exiguul)* sunt formulate 22 de argumente pentru demonstrarea ipotezei. Articolul cuprinde numai câteva din aceste argumente: „asemănarea preocupărilor de astronomie și, prin aceasta, de calculare a datei Paștelui; argumentul cunoașterii și al respectării canoanelor; argumentul următor îl constituie interdicția pentru inferiori să judece pe cei de pe treptele preoțești superioare; o combatere voalată a păgânismului roman al veacului al VI-lea; popularizarea la Roma a Începuturilor teologice ale Sfântului Chiril Alexandrinul; impunerea la Roma a tradiției bizantine și ierusalimitene despre adormirea Maicii Domnului” (p.126-129).

ERNEANU, CORNELIU (diac. Drd.), *Știri despre viața bisericească a românilor În opera lui Dionisie Fotino*, În Revista Teologică, Serie nouă, Anul II (74), nr. 3, iulie-septembrie, 1992, p. 27-36.

„Istoria lui Dionisie Fotino cuprinde unele știri foarte prețioase referitoare la viața bisericească a românilor din cele trei țări, Încă din perioada Încreștinării daco-romanilor până În timpul autorului” (p. 29). Articolul de față mai cuprinde: date despre autor, opera istorică a lui Dionisie Fotino, izvoarele operei lui Dionisie Fotino, știri despre viața bisericească a românilor din Țara Românească, Moldova.

POPESCU, EMILIAN (Prof. dr.), *A fost reprezentat teritoriul românesc la Sinodul al VII-lea Ecumenic de la Niceea (787) de către Episcopul Ursus?*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLV, nr. 3-4, mai-august, 1993, p.122-124.

Sunt prezentate dovezi pro și contra „reprezentantului” poporului român la Sinodul VII Ecumenic de la Niceea.

*ROȘESCU, ION, (Pr.), *Contextul istoric al dobândirii autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române*, În Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 41-44.

STAIKU, CONSTANTIN (Pr.) *Pagini de Elocvență creștină: De la Antim Ivireanul la Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist (Împodobitori de limbă românească și patrioți neînfricați)*, În Studii Teologice, Seria a II –a , Anul XLIV, nr. 3-4, mai-august, 1992, p.52-65. Articolul cuprinde șirul lung de clerici luminați care au contribuit la istoria culturii românești, iubitori de patrie, ctitori de limbă, de cultură și de unitate românească. Astfel, autorul se leagă de formarea limbii române, arătând ca „nu străinii i-au învățat pe români să scrie românește” (p. 53); apoi arată care a fost prima instituție de cultură și școală românească, prima carte și primul tipograf, primii istorici moldoveni propriu-ziși, primul povestitor, Întâiul nostru poet, primul mare autor bisericesc În limba română etc. Un al doilea capitol acestui articol ar fi : „De la Didahii la Treptele slujirii creștine”, unde descrie viața, dar mai ales vasta activitate a Mitropolitului Antim Ivireanul. În ultimul său capitol, autorul evoca de personalitățile veacurilor XVIII – XX, În frunte cu regretatul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Teoctist Arăpașu.

CAP. II STUDII ȘI MATERIALE PRIVIND EPOCILE ISTORICE

II.1. Creștinarea românilor

DUȚU, CONSTANTIN (Pr. Dr.), *Panegiricul ca formă a predicii În trecut și astăzi – teză de doctorat (partea a III-a și ultima) – Capitolul IV: Predica panegirică În Biserica Ortodoxă Română*, În Ortodoxia, Anul XLV, nr. 1 - 2, ianuarie – iunie, 1993, p.103-276. Articolul de față face referire și la faptul că poporul român, „de origine daco-romană, format În spațiul carpato-danubiano-pontico În secolele II – VII, s-a născut creștin și pretutindeni unde el a fost așezat a vorbit Întotdeauna aceeași limbă, «limba românească»” (p.103-104). Tot aici este ilustrată „una din Încercările cele mai subtile ce «s-a abătut asupra noastră În momente În care În afară de puterea sufletească, nu aveam altă putere de rezistență, fiind cu totul la Începutul organizării statale, a fost impunerea limbii slavone În cancelariile domnești și În Biserică»” (p. 104). Scrierea slavonă era străină sub raportul limbii, lucru ce se poate observa din următoarele afirmații: diaconul Coresi caracterizează astfel scrierea slavonă: „un tunearecu de cuvinte neînțelese”(p. 104); ierodiaconul Grigore , devenit episcop al Argeșului (1823-1828), spune că, „În epoca În care ea a dominat cultura noastră, slavona se prezenta ce o «o limbă neștiută patrioților noștri», ca o «fântână pecetluită»(...). «Cercetătorii au numit pe drept cuvânt limba slavonă «o limbă de clasă», o vorbire (...) a clasei cârmuitoare care deținuse multe secole monopolul culturii» Pentru că de fapt «cultura slavonă la români, n-a fost un fenomen etnic, ci un fenomen social»” (p.104), sub raportul conținutului ea se prezintă cu totul altfel. „«Să nu uităm că cei care scriau erau români (..) că în această limbă și-a scris Neagoe Basarab *Învățăturile către fiul său Teodosie* și că În această limbă s-au scris primele Cronici originale, de mare Însemnătate pentru cultura și istoria românească (...)” (p.104).

IONESCU, ION (Pr.), *Termeni de cultură creștină daco-romană*, În Studii Teologice, nr.1, ianuarie-februarie, 1991, p. 89-96. Prin argumente (realități) lingvistice se Încearcă scoaterea În evidență a faptului că poporul român a fost creștin Încă de la geneză, după cum arată și Radu Vulpe: „romanitatea și creștinismul sunt cele 2 coordonate magistrale ale etnogenezei române. «Noi suntem romani fiindcă suntem creștini și creștini fiindcă suntem romani»” și justifică afirmația: «factorul creștin apare În procesul de romanizare de la originea poporului român cu un rol determinant, Încât se ridică la o Însemnătate egală cu aceea a romanității noastre Înseși»” (p. 90).

IONESCU, ION (Pr.), *Vechimea Sfintei Liturghii la poporul român – Începuturile creștinismului Românesc* - în Studii Teologice, seria a II-a, anul XLVII, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1995, p. 119-151. Faptul că românii erau creștini În momentul răspândirii

„modului constantinopolitan de a oficia liturghia, o dovedește lexicul creștin de origine latină din epoca decoromană (sec. II-VI, VII). La români se practica În Biserica vechea liturghie apostolică a Sfântului Iacob de tip sirian, În varianta ei latină, cum o dovedește termenul ei de origine latină populară În limba română, cuminicare, din lat. Communicare-communicare, În aromână cumânic” (p.126).

POPESCU, EMILIAN, (Prof. Dr.), *Izvoarele apostolice ale creștinismului românesc: Sfântul Apostol Andrei și Tomisul*, În Studii Teologice, Seria a II-a, anul XLVI, nr. 1-3, ianuarie-aprilie, 1994, p. 80-88. Se argumentează prin documente și izvoare hagiografice propovăduirea Evangheliei de către Sfântul Apostol Andrei pe pământul românesc. Astfel, prima dintre dovezi este dată de către istoricul Eusebiu de Cezareea În „Hist. Eccl. III, i, 1-3” (p. 82); apoi În „Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae (sec. X?)” (p. 83), este relatată „Pătimirea Sfântului Andrei de la 30 Noiembrie” (p. 83); există un izvor din sec. II-III, fiind vorba despre Hippolyt al Romei, autor de lucrări importante și chiar episcop, care arată că „Andrei a vestit (Cuvântul Evangheliei) sciților și tracilor” (p. 86).

VOICU, CONSTANTIN (Arhid. Prof.), *Autori patristici În spațiul carpto-danubian până În sec. al IX-lea*, În Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), iulie-august, 1991, p. 4-10. Sunt amintiți următorii autori: Sfântul Ioan Casian, Dionisie cel Mic și Ioan Maxențiu.

II.2. Sec. 1-14

*CHERA, CONSTANTIN, LUNGU, VIRGIL, *Noi dovezi ale existenței creștinismului la Tomis (sec. III-VII d. Hr.)*, În Glasul Bisericii, nr. 1-2, 1990, p. 106-113.

COJOCARU, NICOLAE (Pr. prof. Drd.), *Cultul În comunitățile creștine de pe teritoriul țării noastre În primele veacuri*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1995, p. 126-155.

Cuprinde dare referitoare la creștinismul pe teritoriul românesc În primele veacuri și cele mai vechi forme de cult; forme de cult În Biserica străromână (sec. IV-V); locașurile de cult; obiectele de cult; cultul divin; cultul morților; sărbătorile; cultul sfințelor icoane.

DIACONU, PETRU (Dr.), *Despre organizarea ecleziastică a regiunii Dunării de Jos (ultima treime a secolului X-XII)*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLII, nr.1, ianuarie-februarie, 1990, p. 103-120. Se aduc dovezi arheologice de la mai mulți istorici, arheologi, privind organizarea ecleziastică a regiunii Dunării de Jos.

IONESCU, I. (Pr.), *Prezența creștinismului În Dacia Română*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLVII, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1995, p. 84.

Se argumentează prezența creștinismului În Dacia romană, În perioada secolelor II-III, prin descoperiri arheologice și prin explicarea unor simboluri găsite pe teritoriul Daciei. De exemplu, În „Dacia Superioară, Întâlnim ca simboluri și alegorii creștine, În special: delfinul Însoțit de trident și singur, vița de vie cu struguri, singură, și ieșind dintr-un cantharos, simbolizând potirul (caliciu), păunul pereche adăpându-se dintr-un vas, cantharos-calciu și masa euharistică, simbolizând agapa creștină, Însoțită de actul liturgic al euharistiei creștine” (p.85). La Potaisa s-au găsit mai multe obiecte paleocreștine, iar cea mai importantă dintre ele ar fi o gemă de onyx.

IONESCU, IOAN (Pr. Prof.), *Problema organizării cultului creștin ortodox și a ierarhiei bisericești pe teritoriul României până În sec. IX-X*, În Studii Teologice , București, nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 114-124. Sunt prezentate ipotezele lingvistico-istorice ale unor cercetători, potrivit cărora: „se afirma despre creștinismul daco-roman că a fost «lipsit de organizarea ecleziastică superioară, pe care o va primi mult mai târziu prin filiera slavo-bizantină»” (p. 114), sau: „introducerea liturghiei slave a adus cu sine un sâmbure de ierarhie ecleziastică și o oarecare diviziune teritorială a administrației bisericești cu un personal statornic” (p. 114); pentru a reliefa existența cultului creștin din sec. II-VI, VII, autorul se bazează pe existența ierarhiei bisericești În acea perioadă: „În funcție de existența unei ierarhii bisericești avem și un cult creștin organizat” (p. 115); concluzia perioadelor analizate este următoarea: „având În perioada daco-romană și În continuare, până la introducerea limbii slave În Biserica de la N Dunării, o organizație canonică ierarhică, cu preoți și episcopi, În mod firesc am avut și un cult creștin ortodox organizat liturgic, și el nu s-a organizat În perioada de după sec. al IX-lea ,cum se afirma (Al Rosetti)” (p. 122).

II.3. Sec. 18

RADU, SIMION (Dr. Prot. stavr.) *Pomenind pe martirii ortodoxiei străbune din sec. al XVIII - lea*, În Revista Teologică, serie nouă, Anul II (74), nr. 1, ianuarie – martie, 1992,p. 55-59.

Este reliefată perioada politică, dar și cea religioasă din sec. al XVIII-lea din Ardeal. De asemenea este prezentat contextul În care s-a produs dezbinarea religioasă și s-a spart unitatea de credință. Românii (mitropoliți, preoți și mireni) martiri care au căzut pentru apărarea credinței străbune, luptând împotriva unirii din 1701 sunt: sfinții martiri Iorest și Sava (mitropoliții Ardealului, sec. XVII), Visarion Sarai și Oprea (sec. al XVIII – lea); Ioan din

Galeș; Ioan din Sadu; Măcinic Moise din Sibiel, călugărul Nicodim din părțile Albei; Oprea Miclăuș din Săliște etc.

II.4. Sec.19

SĂSĂUJAN, SIMION MIHAIL (doctorand), *Aspecte ale vieții culturale și bisericești la aromânii din Sudul Dunării În secolul al XIX-lea*, În Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 64-80. Cuprinde următoarele perspective: scurtă incursiune istorică; preocupările manifestate În sudul și nordul Dunării față de limba maternă și originea etnică a aromânilor, În secolul al XIX-lea; întemeierea școlilor românești pentru aromânii din sudul Dunării și semnificația lor În procesul de deșteptare națională, În secolul al XIX-lea; preocupări pentru introducerea limbii române În biserici și pentru recunoașterea unei organizări bisericești autonome, naționale.

Cap. III. STUDII ȘI MATERIALE PRIVIND PROVINCIIILE ISTORICE

III.1. Țara Românească

†DAMASCHIN, CORAVU - Severineanul, *Biserica din Țara Românească În timpul lui Mihai Viteazul*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVII, nr.3-6, mai-decembrie, 1995, p.21-24.

IONIȚĂ, VIOREL (Pr. Prof. Dr.), **Constantin Vodă Brîncoveanu Voievodul, Omul și martirul**. în Mitropolia Olteniei, An. XLIII, nr.3, Mai –Iunie, 1991, Craiova, p. 19-31.

Se tratează despre Europa de răsărit la sfârșitul secolului al XVII-lea și Începutul celui următor. Situația Țării Românești la urcarea pe tron a lui Constantin Brîncoveanu.

MOLDOVEANU, IOAN (Pr. Drd.), *Relații ale mănăstirii Sf. Nicolae - Grigoriu, de la Muntele Athos, cu Țările Române (1650-1850)*, În Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr. 1-6, ianuarie-iunie, 1995, p. 273-284.

III.2. Moldova, Basarabia, Bucovina

AIOANEI, TIMOTEI (Arhid.), *Episcopii Romanului Pahomie și Ioanichie și legăturile lor cu mănăstirea de metanie – Neamț*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXI, nr.5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 158-160. O scurtă prezentare a călugărilor cărturari formați la această mănăstire, precum și câteva aspecte din viața episcopilor menționați.

BODOGAE, T. (Pr. Prof. dr.), *Câteva considerații istorice privind legăturile bisericesti dintre Moldova și Transilvania*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 8-10, august-octombrie, 1993, p. 163-172.

* CORNIȚESCU, EMILIAN (Pr. Prof. Dr.), *Bincredinciosul voievod Ștefan Cel Mare și Sfânt*, În Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 50-55.

CĂPREANU, IOAN (Conf. univ. dr.), *O făclie a culturii românești din Bucovina: Popa Andrei*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 121-131.

Sunt prezentate evenimentele istorice ale anului 1774 din Bucovina, amintindu-se și suferințele Bisericii Ortodoxe Române din acea vreme.

CIOPRAGA, CONSTAMTIN (Prof.), *Dosoftei: prelatul poet*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p.85-89. Exegeză literară, de ansamblu, asupra operei mitropolitului Dosoftei.

CIUREA, I. AL. (Pr.Prof. dr.) *Șirul Mitropoliților Bisericii Ortodoxe din Moldova. Elemente esențiale biografice și bibliografice*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), n r. 8-10, august-octombrie, 1993, p.53-94. Sunt prezentați cei 52 de mitropoliți cunoscuți, cu o scurtă încadrare în istorie a fiecăruia. Astfel, se începe cu primul mitropolit cunoscut, Iosif, terminând cu Î.P.S. Dr. Daniel Ciobotea.

COJOCARU, CONSTANTIN C., (Pr. prof. Drd.), *Legăturile episcopului Varlaam al Rădăuților (1735-1745) cu românii ortodocși transilvăneni*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 57-75.

Un scurt istoric al românilor transilvăneni; Episcopul Varlaam al Rădăuților (1735-7745); organizarea administrativ-bisericească a românilor ortodocși transilvăneni; lista preoților hirotoniți de Ep. Varlaam al Rădăuților și situația parohiilor lor în ordinea comitatelor și a protopopiatelor din Transilvania de Nord.

* CORNIȚESCU, EMILIAN (Pr. Prof. Dr.), *Bincredinciosul voievod Ștefan Cel Mare și Sfânt*, În Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 50-55.

* DAVID, I. PETRE (Diac.), *Sfântul Cuvios Paisie de la Neamț (1794 - 15 noiembrie 1994)*, În Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 32-36.

FLOCA, N. IOAN (Arhid. Prof. dr.), *Sinoade În Mitropolia Moldovei — hotărâri privind unitatea credinței ortodoxe și disciplina bisericească —*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), n r. 8-10, august-octombrie, 1993, p. 192-211.

GRĂMADĂ, ILIE (prof. univ. dr.), *De la conștiința de neam la conștiința națională la românii din Moldova*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), n r. 8-10, august-octombrie, 1993, p.174-191. „înteresul pentru discutarea acestei probleme de la faptul că s-a afirmat uneori că ar fi o lipsă a unei conștiințe de neam și naționale românești, datorită dezvoltării separate, «neromânești» a moldovenilor În cursul secolelor (...). Există numeroase acte documentare din care rezultă ca moldovenii își afirmau conștiința lor de neam, alături de munteni și transilvăneni, iar În viața lor de toate zilele treceau și unii și alții sub o formă sau alta dintr-un ținut (sau țară) În celălalt ca și cum ar fi trecut În propriul ținut (sau țară) (p.174). Astfel, o activitate de „luminători” ai moldovenilor a fost împlinită de mai mulți cărturari, dintre care amintim: Varlaam, Coresi, Mitropolitul Dosoftei, Iacov Putneanul și alții.

GREUCEANU, EUGEN, *Contribuții cu privire la vechile relații ale Mitropoliei Moldovei cu Eparhia Arădeană*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4,

iulie-septembrie, 190, p. 155-158. Evidențierea legăturii dintre cele două Biserici, prin diferite manuscrise, scrisori, copiiști etc.

GOROVEI, S. ȘTEFAN, *Întemeierea Mitropoliei Moldovei În contextul relațiilor moldo-bizantine*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 8-10, august-octombrie, 1993, p.28-52. Pentru a reliefa relațiile moldo-bizantine În momentul Întemeierii Mitropoliei Moldovei, autorul se folosește de mai multe izvoare istorice: documente, dintre care „primele 12 fac parte din singurul fragment păstrat din «registrul de evidență a actelor oficiale ale Patriarhiei Ecumenice de la Constantinopol», (...), reproduse de N. Iorga În 1915, într-un volum al colecției care poartă numele Eudoxiu de Hurmuzaki; acum, În urmă, ele s-au bucurat de o nouă ediție de traducere românească (1982), În colecția *Fontes Historiae Daco-Romanae*”(p. 29-30); de unele scrisori precum și de explicarea unor termeni folosiți: Moldovlahia și Parathalassia. „Urmele «perioadei bizantine» — care În vremea din urmă Încep să capete un contur mai precis prin neașteptata descoperire de la Mănăstirea Bistrița — puteau fi, totuși, recuperate Încă din vechime; astfel, se poate demonstra că unii dintre cărturarii veacurilor XVII-XVIII au cunoscut existența unui mitropolit grec al Moldovei, iar unele dintre documentele care dovedeau legăturile cu Patriarhia Ecumenică Înainte de 1453 s-au păstrat până târziu În Moldova. Toate aceste știri disperate n-au mai putut fi, însă, asamblate la vremea aceea: « perioada bizantină» fusese complet uitată, iar Încercările de a o recupera, atunci când s-a crezut că se poate În ea temeiul cel mai puternic pentru a dovedi independența Bisericii Moldovei, au dus la crearea unor texte În care trăiește o parte din tradiția cea mai veche despre crearea Mitropoliei Moldovei și primele ei legături cu Bizanțul laic și eclezial” (p. 52).

HURJUI, NICOLAE (Pr. Drd.), *Clerici patrioți și sprijinitori ai culturii În ținutul Bacăului În perioada 1848-1918*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 39-51.

IONESCU, ION (Pr.), *Nicolaus Olahus (Nicolae Românul) (1493-1468)*, În Studii Teologice, Seria a II-a, anul XLV, nr. 3-4, mai-august, 1993.

Articolul cuprinde date referitoare la personalitatea românului Nicolaus Olahus. Vorbind și despre scrierile sale, era de neconceput să nu se facă referire la una dintre cele mai importante lucrări ale sale: „Hungaria”, „un fel de «Descriere a Ungariei», scrisă În limba latină, ca un omagiu și o «ilustrare» a țării sale adoptive, «precum și a celei de origine»”(p. 140).

Vorbind despre fiecare regiune În parte, referitor la Moldova făcea următoarea afirmație: „În vremea noastră (1536)domnește În Moldova voievodul Petru (Rareș). Moldovenii au aceeași limbă, obiceiuri și religie ca și muntenii, se deosebesc Întrucâtva numai prin îmbrăcăminte” (p.141).

ISTRATE, GAVRIL (Prof. univ. dr.), *Marii ierarhi moldoveni și limba literară*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p.77-84. O scurtă introducere despre activitatea cărturarilor români din toate provinciile țării pentru dezvoltarea limbii române literare, subliniind În mod special bogata activitate a ierarhilor moldoveni; Varlaam și Dosoftei: „ei au luminat, prin veac, drumul tuturor truditivilor care aveau să țină un condei În mână și, prin strădania lor, am putut ajunge nu numai la definitivarea limbii noastre În cult, ci și la o formă de exprimare superioară, care, prin Eminescu, avea să atingă, În a doua jumătate a secolului trecut, cel mai Înalt nivel artistic” (p.84). însă importanța literaturii religioase „nu se Încheie În secolul al XVII-lea, când au trăit Varlaam și Dosoftei. Un alt mare ierarh moldovean, de al cărui nume este legat procesul dezvoltării limbii literare, este Veniamin Costachi, creatorul Învățământului seminarului din Moldova (...), dar și un sprijinitor, dintre cei mai autorizați, al limbii române În lupta ei cu limba greacă, pe de-o parte, și cu cea franceză, pe de altă parte, care amândouă, asaltau școala din Moldova În ideea de a se impune, În Învățământ, În dauna limbii naționale. Marele mitropolit a fost sprijinit, În această acțiune, de o serie de cărturari distinși, printre care trebuie pomenit, În primul rând, Gheorghe Asachi” (p. 83).

IVAN, IOAN (diac. prof.), *Patriarhi ortodocși În Moldova*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), n r. 8-10, august-octombrie, 1993, p.129-138. Patriarhi ortodocși În Moldova În secolele XVI-XVIII și secolul XX. „Capitolul de Istorie bisericească referitor la Patriarhii ortodocși În Mitropolia Moldovei și Sucevei, din rândurile de față, demonstrează trăinicia legăturilor Bisericilor Ortodoxe Surori cu Biserica Ortodoxă Română și, respectiv, cu Mitropolia Moldovei și Sucevei. Ierarhi de mare prestigiu ai scaunului mitropolitan din Moldova au reprezentat interesele Bisericii Ortodoxe Române cu toată fidelitatea și s-au remarcat ca personalități de elită ale Ortodoxiei”(p. 137).

IVĂNESCU, D., *Titulatura și teritoriul de jurisdicție al Mitropoliei Moldovei până la 1500*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), n r. 8-10, august-octombrie, 1993, p. 95-120.

LEMNY, ȘTEFAN (Dr.), *Illuminism și conștiință civică În scrierile bisericești din Moldova (sec. XVIII – Începutul sec. XIX)*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p.116-122.

MACARIE, GH. (Conf. Dr.), *influența greacă În cultura sec. XVII-XIX În Moldova*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1995, p. 156-164.

MOLDOVANU, DRAGOȘ *Motive creștine În toponimia Moldovei*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie – iulie, 1993, p. 84-110.

Scopul acestui articol este acela de a „efectua o serie de sondaje, relevând elemente de interes ale problemei și insistând în mod special asupra implicațiilor de ordin istoric și metodologic” (p. 87). Conținutul articolului este împărțit în două mici capitole: „nume de așezări ale comunităților religioase (mănăstiri, schituri), echivalente sub aspect sociogeografic cu satele și cătunele populației laice; nume de locuri create prin asocierea obiectului termenilor subsumabili domeniului religios” (p. 86). Articolul mai cuprinde și istoria numelor unor mănăstiri, cum ar fi Moldova, Humor, Voroneț, Slatina etc.

NEAGU, IUSTIN (Protos.), *Psalți vestiți la Mitropolia Moldovei*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 110-115. Activitatea „psalților”: paharnicul Dimitrie Suceveanul; mitropoliții Veniamin Costachi și Iosif Naniescu; Grigore I. Gheorghiu; preotul Teodor V. Stupcanu; arhidiaconul Filotei Moroșanu (1875-1951).

† NESTOR, Mitropolitul Olteniei, *Vechimea și neatârarea Mitropoliei Moldovei În epoca Înfăptuirii Unirii din 1859*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), n r. 8-10, august-octombrie, 1993, p.145-162.

Sunt prezentate mai multe argumente în favoarea vechimii și neatârării Mitropoliei Moldovei. „Argumentul vechimii și neatârării bisericești și-a dovedit importanța mai ales atunci când, urmărindu-și scopurile, antiunioniștii au întreprins o campanie pătimașă, violentă, pentru a anihila acțiunea energetică a celor mai fermi apărători ai Unirii din cadrul Bisericii Moldovene, aceasta având în frunte pe vrednicul Mitropolit Sofronie Miclescu, ierarhul patriot și plin de demnitate. Manevrele antiunioniștilor urmăreau să elimine din luptă pe ierarhi, pe arhimandriți, pe clerici monahii sau de enorie, cu toți unioniștii militanți, având o influență puternică și de temut asupra straturilor largi ale alegătorilor și asupra deputaților care urmau să-i reprezinte în Adunarea Ad-hoc.”(p. 147). „*Scrisoarea de răspuns a Mitropolitului Sofronie Miclescu trimisă Patriarhului de la Constantinopol a fost, desigur, făcută cunoscută pentru conținutul ei de document declarativ întru apărarea neatârării Bisericii*”(p.153). Tot pentru neatârarea Mitropoliei Moldovei, Arhimandritul Neofit Scriban a scris mai multe lucrări-document de o mare însemnătate și semnificație: „*Dovezi despre autocefalia sau neatârarea Mitropoliei Moldovei*”, „*Scurtă istorisire și cronologie despre Mitropolia Moldovei*”, „*Scurtă istorisire și cronologie despre Mitropolia Moldovei*”, prin care se afirmă, se demonstrează și se argumentează prin istoria noastră bisericească, anume prin *principiul vechimii și neatârării Mitropoliei Moldovei*, în sprijinul luptei pentru Unire (p.156). „Afirmându-și drepturile sale legitime, Biserica noastră își afirmă atunci personalitatea, își manifesta trăirea, simțirea și slujirea sa deplină, ortodoxă și românească.

Dreptul său legitim. Istoric, era acela de a nu recunoaște «nici o altă autoritate bisericească în propria ei cărmuire — fără numai pe Mântuitorul» (p.162).

NISIOIU, DRAGOȘ (Prof.), *Spiritualitatea Bucovineană*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 195-196.

NUȚĂ, ION, *Aspecte ale creștinismului reflectate în antroponimia din Moldova*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), NR. 4-7, aprilie – iulie, 1993, p. 111-134. „Antroponimele de origine creștină sunt creații vechi, atestate documentar în secolul al XIV – lea, dar prezența lor în limbă este cu mult mai înainte”(p. 133).

„Specialiștii care au studiat problemele antroponimiei au fost unanim de acord că numele de persoană românești pot fi grupate în două mari categorii: laice și creștine” (p. 111). Astfel articolul cuprinde: nume calendaristice, antroponime provenit de la numele unor sărbători și antroponime provenite din apelative privitoare la cult.

PĂCURARIU, MIRCEA (Pr prof. Dr.), *Mitropolitul Dosoftei al Moldovei și controversa euharistică din Biserica Ortodoxă Rusă de la sfârșitul secolului al XVII-lea*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLII, nr.1, ianuarie-februarie, 1990, p. 77-85.

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE, (Dr.) Mitropolitul Ardealului, *Transilvăneni în viața bisericească și culturală a Moldovei și moldoveni în Transilvania*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p.123-126. „O asemenea temă obligă la o tratare selectivă. Dacă ar fi să începem cu ...Începutul, ar trebui să pornim de la Dragoș și Bogdan, descălecătorii din Maramureș. Despre un *terminus ad quem*, cine s-ar încumeta să vorbească! Transilvăneni în Moldova, și moldoveni în Transilvania sunt astăzi într-o neconținută circulație, așa cum a fost visul din totdeauna al românilor, să poată fi”(p. 123-126).

POPESCU, EMILIAN (Prof.), *Completări și rectificări la istoria Bisericii Moldovei și la relațiile cu Bizanțul în prima jumătate a secolului al XV –lea*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie – iulie, 1993, p. 135-156. Șirul mitropoliților; pe marginea unui studiu al lui Steven Runciman; Sinodul de la Ferrara-Florența.

PORCESCU, SCARLAT (Pr.), *Moldova Ortodoxă își întâmpină cu fiască supunere Arhipăstorul*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, Iași, p. 3-6. O scurtă prezentare a Mitropoliei Moldovei, urmată de câteva date din viața noului mitropolit Î.P.S. Daniel.

SABADOS, ILEANA MARINA, *Tezaurul ale culturii și spiritualității medievale românești: colecțiile de artă religioasă din cadrul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p.90-99. Mănăstirile Moldovei: școli ale rugăciunii dar și ale culturii: „aici, în clipe de liniște și răgaz,

dar și În cele de restriște (...), s-au scris bogate pagini de cultură ce stau mărturie În universalitate despre amplele potențe spirituale ale românilor” (p. 90).

TAMAȘ, V (Prof. Dr.), *Reforma bisericească a lui Constantin Mavrocordat*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 228-234.

THEODORESCU, RĂZVAN, *Implicații Balcanice ale Începuturilor Mitropoliei Moldovei*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), n r. 8-10, august-octombrie, 1993, p.5-27.

„Încercând să răspund unei nedumeriri mai vechi ridicate de un pasaj mai obscur dintr-un text bizantin, să caut Înțelesul unui hrisov slavon moldovenesc, să-mi explic sensul unei interpolări dintr-o cronică a istoriografiei noastre de toată lumea citită, să Înțeleg, În sfârșit, rostul unei efemere mode arhitectonice pe care ne-o dezvăluie informațiile arheologice În vremea din urmă, drumul m-a dus, invariabil, spre un fenomen de contact spiritual, mereu același, desfășurat între limitele unei epoci, mereu aceeași”(p.27).

VALENCIUC, DUMITRU (Pr.) *Fapte uitate din Bucovina de altădată*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p.127-138. Aspecte economice, dar și culturale din viața Bucovinei și implicările preoților ortodocși În viața culturală. Astfel sunt relatate diferite donații făcute de aceștia prin intermediul mai multor fundații.

III.3. Transilvania și Banat

CHERESCU, PAVEL (Diac. Drd.), *Preoțimea ortodoxă din Transilvania În perioada absolutismului (1851-1860)*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr.4, iulie-august, 1990, Sibiu, p. 36-50.

O scurtă prezentare a situației social-politice și economice a acelei vremi.

COJOCARU, C. CONSTANTIN (Pr. Prof. Drd.), *Românii și ortodocși din Transilvania și mișcările curuților (1703-1711). Implicațiile Moldovei*, În Teologie și viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 40-55.

Dezbate următoarele probleme: 1. Stăpânirea habsburgică și unirea cu Roma: este amintită unirea românilor transilvăneni cu Roma, unire „ realizată prin Înșelăciune și prin forță (...), împotriva voinței românilor ortodocși transilvăneni” (p. 40); activitatea Mitropolitului Atanasie Anghel, a mitropolitului Țării românești, Teodosie; 2. Francisc Rákóczi II și țelul luptei sale; 3. Românii ortodocși curuți; 4. Momente din timpul războiului; 5. Episcopul Iosif

Stoica, „din neam nobil românesc, hirotonit de mitropolit moldovean, luptător împotriva unirii cu Roma, a condus Episcopia Maramureșului între anii 1690-1711, cu Întreruperi”(p.46-47); 6. Episcopul Ioan Iov Țirca, „nume bine cunoscut În istoria luptei antiunioniste de la Începutul secolului al XVIII-lea În Transilvania” (p. 48); 7. Implicarea Moldovei: „din vechime cele două țări românești extracarpatică și Biserica din aceste țări au ajutat la rezolvarea problemelor religioase ale fraților transilvăneni. Ierarhii de la Alba Iulia erau hirotoniți În Țara Românească și depindeau spiritual de Biserica din Țara Românească. Ierarhii de la Vad și cei din Maramureș au fost de obicei hirotoniți În Moldova, respectându-se În acest caz o veche tradiție, și au făcut parte activ din sinodul mitropolitan al Mitropoliei Moldovei” (p. 52).

IANEȘ, MOISE (Protopop, vicar), *Biserica Ortodoxă Română din Banatul Iugoslav păstrătoare a identității românilor de sub oblăduirea ei*, În Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr.1-3, ianuarie-martie, 1993, p.38-41.

FENEȘAN, COSTIN, *Un preot bănățean de acum două veacuri: Ilia Călțun*, În Altarul Banatului, anul VI (XLV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1995, p. 107-114. Însemnările făcute de Pr. Ilia Călțun În cartea „Anthologhionul”, găsit În Biblioteca Mitropoliei Banatului, ne dau posibilitatea „să reconstituim În linii mari viața și preocupările unui slujitor al bisericii dintr-o regiune a Banatului prin excelență românească – Granița Militară”(p. 108).

GHERGA, CORNEL (Prof.), *Momente ale vieții bisericești și culturale din Caransebeș În perioada interbelică*, În Altarul Banatului, anul VI (XLV), ianuarie-martie, nr. 1-3, 1995, p. 89-96. Este de menționat faptul că În acea perioadă, „ În viața bisericii un moment important a fost hirotonirea vrednicului Iosif Traian Bădescu ca episcop al eparhiei Caransebeșului. Înstălarea s-a făcut la 10 octombrie 1920 În biserica catedrală la care, pe lângă autoritățile locale au participat Î.P.S. Nicolae Bălan, mitropolit al Transilvaniei și Banatului, episcopul Aradului, marele om politic Avram Imbroane și generalul Corneliu Dragalina”(p. 9).

GHERGA, CORNEL (Prof.), *Momente ale vieții bisericești din Caransebeș În perioada interbelică*, În Altarul Banatului, anul VI (XLV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1995, p. 84-91.

LIȚIU, GHEORGHE (Prot. Dr.), *Pătimiri românești În anii 1848-1849 În părțile Aradului și Bihorului*, În Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990,p. 86-93. Sunt redate, date privind condamnările și torturile la care au fost supuși apărătorii țării (printre care se află și preoți), din părțile arădene - zărăndene și din ținutul Bihorului.

*** (Prof.), *Pictori bisericești din Banat*, În Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 58-67:

- Octavian Smigelschi, de Prof. Victor Jurca
- Profesorul Iulian Toader, de Prot. Dr. Gheorghe Lițiu.
- Efram Clain, de ***

VASILESCU, GH., *Transilvania anilor 1918-1919 văzută de un preot militar*, În Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 57-59.

III.4. Dobrogea

MUNTEAN, VASILE (Prot. Dr.), *Știri bizantine despre autohtonii de la Dunărea de Jos (Sec. VI.)*, În Altarul Banatului, anul V (XLIV), aprilie-iunie, 1994, nr. 4-6, p. 72-76. Sunt prezentate cele mai semnificative informații despre autohtonii de la Istru. Exemplu:

- Hierocles, menționează regiunea Sciției cu cele 15 orașe, În ghidul său de călătorie.
- „o nuvelă (XI, din anul 535) se referă la o episcopie bănățeană, din extremitatea vestică a României actuale, numită Recidivia (coruptelă de la Arcidava = Vărădia)” (p. 72).
- „De asemenea Procopie de Cezareea, În lucrarea sa intitulată „*Despre ziduri*”, indică fortărețe la Axiopa [Axiu(o)polis – grafie denaturată, existentă totuși În textele altor cronicari], la Tomis, Carso (Carsium) etc.” (p. 73).
- „Ioan Malalas, care a redactat o cronică de la <<zidirea lumii>>, până la sfârșitul domniei lui Iustinian cel Mare, relatează despre revolta politico-religioasă a <<tracului>> Vitalianus, aborigen din Dobrogea sau Scythia Minor, căci Marcellianus Comes (fost secretar al lui Iustinian) îl socotește chiar <<scit>> „(p.73). și lista poate continua.

POPESCU, EMILIAN (Prof. Dr.), *Câteva considerații cu privire la rolul episcopilor din Dobrogea (Scythia Minor) În viața creștină a Moldovei În sec. IV-XIV*, În Studii Teologice, București, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1990, p. 105-10.

Se face o prezentare a Întâistătătorilor acelor vremuri, reliefându-se totodată și legăturile (rolul) lor (a episcopilor din Dobrogea), cu viața creștină a Moldovei.

POPESCU, EMILIAN, *Câteva considerații cu privire la rolul episcopilor din Dobrogea (Scythia Minor) În viața creștină a Moldovei În secolele IV-XIV*, În Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 106-111.

Cuprinde date privind atestarea documentară sau arheologică a celor mai vechi episcopii și totodată a episcopilor din Dobrogea secolelor IV-XIV; demonstrează și duhul misionar pe care l-au avut creștinii, În specia episcopii, duh pe care și l-au manifestat față de frații lor din nordul Dunării și nu numai.

POPESCU, DAVID (Preot), *Pagini de spiritualitate: Sfântul Cuvios Gherman di Dobrogea (Dacia Pontică), (28-29 februarie)*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 33-35.

POPESCU, EMILIAN (Prof.), *Sfântul Ioan Hrisostomul și misiunea creștină În Crimeea și la Dunărea de Jos*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 15-27.

„Activitatea Misionară desfășurată de Ioan Hrisostom la Dunărea de Jos este legată atât de provincia Scythia Minor, cât mai ales de regiunile transdanubiene”(p. 22).

*POPESCU, DAVID (Pr.), *Sfântul Cuvios Gherman din Dobrogea (Dacia Pontică) (28-29 februarie)*, În Glasul Bisericii, nr. 1-4, 1994, p. 33-35.

VERZAN, SABIN (Pr. Dr.), *Propovăduirea Evangheliei În Sciția Mică (Dobrogea), argumente și temeuri Noutestamentare*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLVII, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1995, p. 79-118.

Vorbește despre: bilanțul general al propovăduirii Evangheliei În epoca apostolică. Legătura acestui bilanț cu propovăduirea Evangheliei În Sciția și despre lucrarea misionară a Sfântului Apostol Andrei.

CAP. IV. IZVOARE ISTORICE

IV.1. Documente propriu-zise

**Act sinodal al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, În legătură cu aniversările bisericesti ale anului 1995: Înființarea Patriarhiei Române, În Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 5-7.*

**Act sinodal al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române În legătură cu aniversările bisericesti ale anului 1995: 70 de ani de la ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de patriarhie și 110 ani de la recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, În Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 5-8.*

CHIRIȘĂ, MIHAI, *Mărturii documentare referitoare la Biserica de la Bistreț – Dolj, În Mitropolia Olteniei, Craiova, nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 104-115.*

Cuprinde o scurtă prezentare a formării și Încreștinării poporului român; documente care atestă existența mai multor biserici În Bistreț: Biserica „Sfântul Nicolae”, Biserica „Sfântul Arhanghel Mihail”, Biserica „Izvorul Tămăduirii”; partea arhitecturală a bisericilor.

Este redat textul documentului de la ultima Întrunire a Comitetului de coordonare al Comisiei internaționale mixte de dialog ortodox – romano – catolic (Ariccia – Roma, 10-16 iunie 1991).

GREUCEANU, EUGEN, (Pr.), *Documente din secolul al XVIII-lea privind Eparhia Aradului, În Altarul Banatului , nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 98-103.* „Cercetări recente efectuate În fondurile Consiliului de locotenență din Pojon – Bratislava (din 1794 În Buda) precum și ale Cancelariei Aulice a Transilvaniei, reflectă existența unei serii de documente referitoare la eparhia Aradului În sec. al XVIII-lea (până la 1790) și respectiv localități ce intră În aria ei de jurisdicție.”(p.99); sunt prezentate conținuturile documentelor; sunt amintite restricțiile impuse episcopilor de către autoritățile vremii.

GREUCEANU, EUGEN, *Noi documente din perioada 1848-1867 privind Mitropolia Banatului, În Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr.4-6, aprilie-iunie, 1993, p. 101-106.*

Sunt prezentate mai multe acte, care fac referire la: „convocarea congresului ortodox, hotărât de dietă, În vederea reglementării situației Bisericii și a școlii”; „Încetarea folosirii limbii matriculare maghiare, potrivit dispoziției episcopului din Timișoara”; „sinodul din Chișinău-

Criș (martie 1849) care sub conducerea lui Ioan Dragomir, a votat măsuri salutare În Biserică și școală” (p. 102) etc.

MUREȘIANU, B. IOAN (Prot.), *Actul integrării În Biserica Ortodoxă Română a credincioșilor din Vestul Carpaților*, În Altarul Banatului, anul VI (XLV), aprilie-iunie, nr.4-6, 1995, p. 112-116.

POPESCU, IONEL (Pr. Prof.), *Recenzie: Izvoare privind evul mediu românesc. Țara Hațegului În secolul al XV-lea (1402-1473). introducere, ediție îngrijită, note și traduceri de Adrian Andrei Rusu, Ioan Drăgan, Cluj-Napoca, 1989, 326 p., 161 ilustrații*, În Altarul Banatului, nr. 7-9, iulie-august, 1990, p. 132-133.

Cartea este de mare importanță Întrucât prezintă documente inedite (unele din ele „publicate pentru prima dată cuprind textul original În limba latină și traducerea În limba română”) (p.133);

REDAȚIA, *Act sinodal privind canonizarea unor sfinți români*, În Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 8-18.

Este expusă hotărârea Sfântului Sinod, din 20 iunie 1992, de a trece În rândul sfinților, pe cei care „au intrat și s-au păstrat În conștiința Bisericii și În evlavia păstorilor și păstoriților, prin mărturisirea neîndoielnică a ortodoxiei credinței lor, prin viețuire creștină pilduitoare până la măsura sfințeniei...” (p. 10). Dintre aceștia amintim doar câțiva: Sfântul Cuvios Ioan de la Prislop, Sfântul Cuvios Antonie de la Iezerul-Vâlcea, Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla etc.

REDAȚIA, *Diaspora ortodoxă*, În Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 111-112.

Este redat actul elaborat de către Comisia interortodoxă pregătitoare a Sfântului și Marelui Sinod, din data de 7-13 noiembrie 199 de la Chambesy, legat de problema diasporei ortodoxe.

REDAȚIA, *Document cu adânci semnificații*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 148-152.

ȚÎRCUȘ, GHEORGHE (prof.), *Preoți români În urbariul Cetății Șiria (1525)*, În Altarul Banatului, anul I (40), ianuarie-februarie, nr.1-2, 1990, p. 93-96. Urbariu = termen folosit În Transilvania medievală pentru un document În care erau consemnați iobagii și jelerii de pe un domeniu; cuprinde și o copie a urbariului cetății Șiria.

*VASILESCU, GH., *Catedrala mântuirii Neamului. Documentație istorică*, În Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 134-143.

IV.2. Manuscrise și incunabule (carte foarte veche și prețioasă)

ALEXANDRESCU, ADRIAN (Drd.), *Versiunile românești ale erminiei – Mărturii ale tradiției În pictura bisericească*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLII, nr.2, martie-aprilie, 1990, București, p.112-120.

Prezintă rolul erminiilor În Biserica Ortodoxă; un scurt istoric al acestora; cele mai vechi exemplare de erminii și locul unde se pot găsi; prezentate erminiile găsite În Țările Române și locul unde se pot găsi În momentul de față(1990).

BUCUR-BARBU, SEBASTIAN (Arhid. Prof. univ. dr.), *Manuscrise psaltice românești În biblioteci străine*, În Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr. 1-6, ianuarie-iunie, 1995, p.267-272.

GHEORGHE (Prot. dr.) *Manuscrise și dieci hunedoreni*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 97-101.

În articolul de față autorul arată faptul că cercetări asupra manuscriselor s-au mai făcut și s-au mai publicat, cum ar fi: *Tribuna* – Sibiu 1890, *Familia* – Oradea 1892, *Cercetări literare – istorice*- București 1869. Mai sunt prezentate și alte articole, reviste care conțin Însemnări referitoare la manuscrise. Sunt prezentate și unele direcții urmărite de autor În lucrările sale.

****O scrisoare ecumenistă a Mitropolitului primat Atanasie Mironescu*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 333-334. Scrisoarea a fost publicată În ziarul „Neue Național Zeitung” din 7 mai 1909, fiind precedată și de un comentariu „din care a reieșit că rabinul Schorr fusese primit de Înaltul ierarh într-o lungă audiență” (p. 333); „Scrisoarea este o luare de poziție clară pentru relațiile ecumeniste între ortodocșii români și credincioșii mozaici și implicit un afront față de oricare formă a antisemitismului” (p. 334); este publicată și scrisoarea amintită.

MITRIC, OLIMPIA, *Manuscrise și cărți vechi În colecțiile bibliotecii Mănăstirii Dragomirna*, În Mitropolia Moldovei și Bucovina, anul LXI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 160-162.

Sunt prezentate principalele manuscrise și cărți ce se află În biblioteca mănăstirii: 167 manuscrise slavo-române; 19 manuscrise românești; 93 titluri și 118 de exemplare de carte românească; 39 titluri și 40 de exemplare de carte străină veche. Exemplu: *Tertraevangheliarul* (1609); *Cazania lui Varlaam*; *Noul Testament* (1648, Alba Iulia); *Evanghelia de la 1682* etc.

VOINEA, VASILE (Pr.), *Însemnări marginale pe cărțile de cult de la Biserica Parohială din satul Stonești - Muscel*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 235-243.

IV.3. Descrieri de călătorie

*Cunescu, Gheorghe (Pr.), *Cu Mihai Eminescu pe la mănăstiri*, În Glasul Bisericii, nr. 3-4, 1990, p. 113-124.

IV.4. Descoperiri arheologice

CHIRICĂ, VASILE, *Cele mai vechi manifestări cultice și religioase din Preistoria României*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie – iulie, 1993, p. 15-19.

„Descoperirea amuletei pandantiv de la Mitoc-Botoșani, În anul 1981, continuă să reprezinte cea mai veche dovadă sigură a existenței unor reprezentări artistice În paleoliticul României. Această piesă are o dublă semnificație: ea coboară, În timp, cu peste 25 de milenii primele manifestări de artă preistorică și constituie, pentru aceeași perioadă de timp, cele mai vechi elemente cultice și religioase de pe teritoriul țării noastre și dintr-o destul de largă arie geografică europeană” (p.15). Este prezentată imaginea amuletei, dar și elementele constitutive ale acesteia.

CHIRICA, VASILE, *Mitoc – Botoșani, mărturii de viață În lumina ultimelor descoperiri arheologice*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 159-161.

Cinci priorități are Mitocul pe plan național: prima așezare paleolitică descoperită pe teritoriul României; stațiunea cu cel mai Înalt profit stratigrafic; cea mai mare stațiune paleolitică În curs de cercetare; cercetările de aici eu permis coborârea schemei geocronologice a paleoliticului superior cu 3000-5000 de ani.; descoperirea primei piese de artă paleolitică, reprezentând totodată identificarea celor mai vechi elemente de practici magice și credințe religioase; descoperirile arheologice din zona geografică a Mitocului demonstrează continuitatea de viață omenească daco-romană și românească de-a lungul secolelor, până În zilele noastre.

IONESCU, ION (Pr .prof.), *O practică străveche traco-geto-dacă În ritualul funerar la români*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLII, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1990, București, p. 99-103. Prezentarea unor obiceiuri din diferite zone ale Olteniei; informații obținute În urma săpăturilor arheologice efectuate În Oltenia; semnificația pietricelelor albe și negre așezate sub capul mortului.

IONESCU, ION (Pr .prof.), *„Refrigerium” În mitologia și În istoria poporului român*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLII, nr.4, iulie-august, 1990, București, p. 89-99.

Refrigerium = termenul este legat de practicile ritualului funerar; face o mică introducere în care amintește concepția lui M. Eliade legată de refrigerium; arată simbolismul apei; prezintă obiceiurile poporului român legate de refrigerium; semne ale acestor obiceiuri găsite inscripționate, desenate pe diferite vase.

IONESCU, ION (Pr. Prof.), *Un valoros obiect de cult paleocreștin descoperit în Banat*, În Studii Teologice, București, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1991, p. 141-142. „Obiectul de cult prezentat «unic deocamdată pe teritoriul României», este un recipient de agheasmă, formatul o căldare de aramă, care are un picior inelar scurt...” (p. 141).

REDACTȚIA, *Sesiune de arheologie*, În Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 127-128. Sunt întocmite rapoarte pentru mai multe biserici din țară, cuprinzând totodată dovezi ale continuității poporului român în perioada mileniului I.

Spinei, Victor, *Piese de cult din regiunile Carpato - Dunărene în secolele X-XV*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie – iulie, 1993, p. 67-83.

Articolul cuprinde un amplu studiu despre cruciulițele-engolpioane descoperite în regiunile românești nord-dunărene. Pentru început ni se face o scurtă prezentare a Imperiului Bizantin (găsindu-se aici principalele centre ale acestor obiecte de cult), ducându-ne mai apoi pe firul istoriei la legăturile acestui mare Imperiu cu pământurile românești. Ajunși pe teritoriul nostru, numărul cruciulițelor-engolpioane bizantine descoperite este până în prezent redus. „Piese de acest fel, întregi sau fragmentare, în stare de conservare – de regulă – nu dintre cele mai bune, provin din localități neidentificate din sudul Banatului, iar din Moldova de la Adjud (jud. Vrancea), Bîtea Doamnei – Piatra Neamț etc. Din punct de vedere tipologic, cruciulițele pectorale din localitățile amintite aparțin mai multor categorii” (p. 71). În continuare ne este prezentată o scurtă istorie a Rusiei, a stabilirii legăturii acesteia cu poporul român și prin urmare descoperirile de pe teritoriul nostru a unor cruciulițe-engolpioane provenite de pe teritoriul Rusiei. Totodată articolul mai cuprinde și o serie de imagini cu cruciulițele descoperite în diferite părți ale țării noastre.

TEODOR, DAN GH., *Ateliere pentru prelucrat obiecte de cult creștin pe teritoriul Moldovei în secolele VI – VIII*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie – iulie, 1993, p. 60-66.

„Acele mai vechi dovezi certe privind existența unor creștini pe teritoriul de la est de Carpați datează din secolul al III-lea, apoi ele se înmulțesc treptat în cursul secolelor IV și V” (p. 60). O importanță cu totul a parte, în ansamblul descoperirilor, „o au atelierele pentru prelucrat obiecte de cult creștin, descoperite în mai multe localități de la est de Carpați” (p. 61). Câteva exemple de aceste ateliere: sec. V – VII d. H. de la Botoșani, județul Suceava, ar fi „locuința nr. 20 în care a fost descoperit un cuptor special pentru prelucrarea metalelor și, în

preajma lui, trei mici creuzete și o lingură de lut pentru turnat metale. Aici, este vorba În mod sigur de existența unui atelier, În care se turnau obiecte de dimensiuni mici, avându-se În vedere capacitatea redusă a pieselor folosite la turnat. În apropierea acestui atelier și anume În locuința nr. 25 a fost descoperit un tipar din grezie locală destinat turnării unor mici cruciulițe, de un tip specific secolelor V – VII” (p. 61). Și lista de exemple poate continua până În secolul VIII.

TEODOR, DAN GH. (Dr.), *Etnogeneza românească În lumina cercetărilor arheologice*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr.1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 87-98. Demonstrarea formării și evoluției poporului român cu ajutorul descoperirilor arheologie.

IV.5. Cronici și cronografe (scrieri cu caracter popular care reprezintă o sinteză a istoriei generale)

AGACHE, D., *Pomelnice bisericesti. Valoare documentară și semnificație istorică*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 31-38.

Întrucât cercetarea istorică a reușit, pe baza pomelnicelor și a altor izvoare, să elucideze multe aspecte din istoria social-politică și culturală a românilor, rămase încă ascunse În conul de umbră al veacurilor trecute, pomelnicele au dobândit valoare de document. Acest lucru se poate observa din datele oferite de aceste pomelnice. Astfel, ele conțin date referitoare la domnitori (cele mai cunoscute fiind cele din Moldova) și la familiile acestora; „la legăturile dinastice ale domnilor moldoveni cu cei care ocupau tronul Țării Românești” (p. 34); conțin informații despre anumite categorii sociale (cele mai multe sunt referitoare la clasa dominantă a epocii, boierimea); apoi „menționarea numelui mitropoliților, arhiepiscopilor și episcopilor care au păstorit În eparhiile moldovene contribuie la cunoașterea acestor fețe ierarhicești, fixând locul personalității fiecăreia În evoluția și dezvoltarea instituției bisericesti din cadrul statului, În evul mediu” (p. 36); „știri destul de importante se desprind din pomelnicele bisericesti și cu privire la ambianța culturală a țării din diferite perioade, marcând, uneori, etape de maximă Înflorire a culturii religioase, așa cum o probează, de pildă pomenirea lui Gavriil scriitorul, remarcabilă personalitate din prima jumătate a secolului al XV- lea, care s-a distins prin activitatea desfășurată pe tărâm cărturăresc” (p. 36).

Observând marea bogăție ascunsă în pomelnicele bisericesti, se poate înțelege de ce „marele nostru istoric Nicolae Iorga, iar mai recent Preot prof. dr. Mircea Păcurariu, au fructificat cu maxim folos datele extrase din aceste izvoare...” (p. 36).

CORNÎTESCU, EMILIAN (Diac. Prof. Dr.), *Caracterul peren al colindelor de Crăciun*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLII, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1990, București, p. 104-110.

Profesorul Cornițescu explică și demonstrează fondul scripturistic al colindelor și al întregului folclor român, rezultând faptul că: „tradiția românească și mărturiile istorice confirmă adevărul că la baza spiritualității noastre stă mesajul Sfintei Evanghelii adus în părțile noastre de Sfântul Apostol Andrei”(p. 104).

GOICU, SIMONA (prof.), *Termeni creștini în limba română*, În Altarul Banatului, anul VI (XLV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1995, p. 115-120. O dovadă a faptului că românii au fost și ei încreștinați o atestă bogatul vocabular religios, ce dănuie până astăzi.

IONESCU, ION (Pr.), *Doi termeni paleocreștini din epoca dacoromană*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLV, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1993, p. 81-84.

IONESCU, I. (Pr.Prof.), *Etimologii*, În Studii Teologice, București, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1991, p. 138-141.

IONESCU, ION (Pr.), *Teze eronate din cultura și istoria Bisericii Ortodoxe Române*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLV, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1993, p. 69-80. Sunt explicați termenii: crăciun și episcop și folosirea lor pe teritoriul țării noastre.

CAP.V. MONOGRAFII

V.1. Despre monumente bisericesti În general

BUTA, VASILE, *Bisericile din Hălmagiu*, În Altarul Banatului, anul VI (XLV), octombrie-decembrie, nr. 10-12, 1995, p. 93-102.

GHEORGHESCU, CHESARIE (Arhim. Dr.), *Sfânta Muceniță Filoteia – Fecioara de la Curtea de Argeș – și mănăstirea lui Neagoe Basarab*, În Studii Teologice, București, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 76-89. Cuprinde: viața Mucenicei Filofteia; elemente de artă creștină (despre existența frescelor dinainte de restaurarea din 1751 dau dovadă notele pastorale de călătorie ale Mitropolitului Neofit Cretanul din 1746, Viețile Sfinților din 1904, Mineiul din 1909.); sfinții plăcuți lui Dumnezeu de pe meleagurile noastre; alte „documente” În favoarea existenței moaștelor Sfintei Filofteia: Mineiul pe noiembrie 1778, descrierea de călătorie a unui cercetător francez, apărută la Paris În 1846, În care se pot găsi amănunte despre Mănăstirea Argeșului din 1836.

HOGMAN, CORNEL (Prof.), *Vechea Biserică a Hărțăganilor*, În Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 141-144.

MOCA, DUMITRU (Pr. Doctorand), *Originea și originalitatea Bisericii de lemn din Transilvania*, În Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 6, noiembrie-decembrie, 1991, p. 44-57.

OPRIȘA, I., LONGIN, *Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie”, din comuna Giroc, județul Timiș – Monument istoric*, În Altarul Banatului, nr.5-6, mai-iunie, 1990, p.103-106.

PĂRNUȚĂ, GHEORGHE (Prof. univ. Dr.) și BĂJĂU, NICOLAE (Prof.), *Peste patru secole de atestare documentară a Bisericii din Rucăr - Muscel – Argeș*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVII, nr. 1-2, ianuarie-aprilie, 1995, p. 115-130.

SIMIONESCU, I. GHEORGHE (Pr.), SIMIONESCU, I. PETRE, *Biserica din satul Păroși-Mijlocu Olt*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVII, nr. 1-2, ianuarie-aprilie, 1995, p.137-143.

SIMIONESCU, I. GHEORGHE (Pr.) și SIMIONESCU, I. PETRE, *Bisericile din satul Urși – Olt și slujitorii lor*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVII, nr. 3-6, mai-decembrie, 1995, p. 99-107.

SIMIONESCU, I. GHEORGHE (Pr.), Simionescu, I. Petre, *Contribuție la studiul vechimii Bisericilor de lemn*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 109-154.

SPIRU, IOAN (Pr.), *Bisericile din Surdulești, pagini de monografie*, În Mitropolia Olteniei, anul XLIII, nr. 1, Ianuarie-februarie, 1991, p. 89.

TEODOROVICI, IOAN (Prot.), *Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din Caransebeș*, În Altarul Banatului, anul VI (XLV), aprilie-iunie, nr. 4-6, 1995, p. 125-129.

V.2. Mănăstiri

AIOANEI, TIMOTEI, *Schitul Vovideni. Tradiție și actualitate*. (Lucrare de licență, Iași, 1993) În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr.1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p. 83-132.

AIOANEI, TIMOTEI (Arhidiacon.), *Un nou stareț*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 182. „Încă din luna august anul trecut pentru Mănăstirea Neamț a fost ales cel de-al 146-lea stareț, P. Cuv. Dr. Irineu Cheorbeja” (p. 182).

DEMCIUC, M. VASILE, *Mănăstirea Vatra-Moldoviței*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 215-217.

Gușă, ȘTEFAN (Protos.), *Neagoe Basarab și Meșterul Manole sau legenda Mănăstirii Argeș*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVI, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1994, p. 111-120.

IVAN, IOAN (Diac.), *Mănăstirea Vărațic În sărbătoarea „Adormirea Maicii Domnului”*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 96-97.

IVAN, IOAN (Diac.), *Un pomelnic triptic al fostei mănăstiri de Maici de la Topolița – Județul Neamț*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 5-7, mai-iulie, 1994, p. 200-203.

*** *La hramul Mănăstirii Neamț*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 125-126.

MARICARI, VALERIU (Prof.), *Moștenirea Movileștilor*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 211-213. Este prezentată implicarea familiei Movileștilor În ctitoriile mănăstirilor.

MARICARI, VALERIU (Prof.), *Regăsire la Putna*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 159-160.

„În fiecare an la 15 august, se prăznuiește Adormirea Maicii Domnului. Și la Putna e mare sărbătoare. Mănăstirea își serbează hramul. Încă o dată Putna devine ceea ce În cugetul nostru a fost dintotdeauna: Mecca românilor. Dar nu Mecca lui Mahomed, ci Mecca lui Ștefan”(p. 159).

PAPUC, GH. (Pr.), *Hramul mănăstirii Brâncoveanu, apud Din viața bisericească În Arhiepiscopia Sibiului*, În Mitropolia Ardealului, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, anul XXXV, Sibiu, p. 64-66.

POPESCU T. GRIGORE (Pr). IONESCU D. GION, **Mănăstirea Radu Vodă din București**, În Glasul Bisericii, Anul L, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1991, București, p. 80-83. Locația, istoria și arhitectura mănăstirii.

PROTOPOPESCU, A. C., (Prof.), *Mănăstirea Strehaia, 350 de ani de existență (1645-1995)*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVII, nr. 3-6, mai-decembrie, 1995, p.108-110.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Sărbătorirea hramului la Sfânta Mănăstirii Lainici – Locurile*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 284-286.

*SIMION, VICTOR, *Complexul monastic Radu Vodă din București, ctitoria Milineștilor*, În Glasul Bisericii, nr. 1-3, 1992, p. 70-92.

SIMION, VICTOR , **Mănăstirea Țigănești**, În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, iulie-decembrie, 1991, București, p. 84-95. Locația, istoria, arhitectura și pictura mănăstirii.

SOLOMON, FLAVIUS, *Mănăstirile Ortodoxe moldovene până la mijlocul secolului al XV-lea, Organizare și proprietăți*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 18-26.

*TIGHILIU, IOLANDA, *Mănăstirea Suzana – 250 de ani de la întemeiere*, În Glasul Bisericii, nr. 3-4, 1990, p. 82-88.

V.3. Biserici, localități și obiecte bisericești

BURCĂ, GH., *Scurt istoric al Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul din Iași*, În Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p.203-206.

*** *Biserica Episcopală din Geoagiu de Sus, Jud. Alba*, În Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1993, p. 7-12.

CHERESCU, PAVEL (Diac. lect.), *Antimisele din colecția Muzeului Arhiepiscopiei Sibiului*, În Revista Teologică, serie nouă, Anul IV (76), nr. 3, iulie – septembrie, 1994, p. 60-76. Sunt prezentate antimisele „În ordinea importanței canonice a Mitropoliilor și Episcopiiilor românești În cuprinsul cărora au fost imprimate” (p. 61), aparținând ierarhilor din acea vreme. Exemplu: antimisul mitropolitului Varlaam (1672-1679), antimisul mitropolitului Antim Ivireanul (1708-1716), antimisul episcopului Damaschin Dascălul (1708-1725), antimisul mitropolitului Antonie (1729-1739) etc.

CHIRIȚĂ, MIHAI, **Mărturii documentare referitoare la biserica de la Bistreș-Dolj: slujitorii bisericii**, În Mitropolia Olteniei, Anul XLIII, NR. 3, mai-iunie, 1991, p. 99-105. „Documente scrise aparținând cancelariilor domnești ale Principatelor Române, din secolele XVII și XVIII ne dezvăluie aspecte materiale și spirituale ale preoțimii de la noi”.

CIOABA, GRIGORE (Învățător), **Sfintele uși ale Bisericii din Parohia Ploștina – Gorj**, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVI, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1994, p. 166.

DEMCIUC, M. VASILE, **Vechi Biserici Mitropolitane din Suceava: Biserica Mirăuți și Biserica Gheorghe**, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), n r. 8-10, august-octombrie, 1993, p. 121-128.

GOGOAȘĂ, IOAN (prof.) **Contribuții la originea numelui localității Armeniș și unele aspecte ale vieții bisericești din această zonă**, În Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 121-125.

LĂCĂTUȘU IOAN, – Sf. Gheorghe, **Cu privire la Începuturile catedralei din Sf. Gheorghe sau despre odiseea uni monument**, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 4, octombrie-decembrie, 1992, p. 78-86. Articolul Încearcă să prezinte cititorilor date și fapte extrase din documentele vremii, informații care să permită să se afle adevărul despre „odiseea” acestui sfânt locaș, „adevăruri care vor trebui să stea la baza viitoarelor demersuri ce se impun pentru punerea În valoare a importantului monument de arhitectură și cultură românească din municipiul Sf. Gheorghe”(p. 78).

LĂZĂRESCU, VICTOR (Dr.), **Biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din Lugoj și incendiul din anul 1842**, În Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 129-136.

LICA, PAUL și DINCĂ, DANA, **Biserica și curtea domnească din Caracal – Olt**, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVI, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1994, p. 163-165.

MACARIE, GH. (Conf. dr.), **Biserica „Sfânta Treime”**, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 5-7, mai-iulie, 1994, p. 203-207.

„biserica Sfânta Treime sau Troița cum îi mai spun bătrânii localnici a intrat În istoria noastră, În ciuda modestiei sale exterioare și interioare drept cel mai vechi și mai important monument păstrat al orașului Siret, dar și unul dintre cele mai Însemnate ale țării”(p. 203).

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), **Sărbătoarea Bisericii din Parohia Palanca**, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 100-101.

OPRIȘA, I. LONGIN, **Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie”, din comuna Giroc, județul Timiș – Monument istoric**, În Altarul Banatului, nr.5-6, mai-iunie, 1990, p. 103-106.

* Paltin, Daniel, *Biserica „Stavropoleos” din București*, În Glasul Bisericii, nr. 1-5, 1991, p. 97-99.

REDACTȚIA, *Crucile Bisericii din Ronaț*, În Altarul Banatului, Anul II (41), ianuarie – martie, 1991, nr. 1-3, p. 107.

„Închinată «Adormirii Maicii Domnului», noua biserică din Ronaț și-a Încheiat recent lucrările de zidire și amenajare exterioară, prin sfințirea și așezarea celor trei cruci ce străjuiesc turlele lăcașului, ca expresie a purtării de grijă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos”.

REDACTȚIA, *înaugurarea unei noi capele*, În Altarul Banatului, Anul II (41), ianuarie – martie, 1991, nr. 1-3, p. 108.

REDACTȚIA, *Clopote mult dorite*, În Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 163.

Parohia Deta, În preajma sărbătorii Sfințelor Paști, și-a dobândit mult doritele clopote.

REDACTȚIA, *Vernisajul Muzeului bisericesc din Reșița*, În Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 129.

REDACTȚIA, *Viitoare lăcașuri de Închinare*, În Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 130-131.

înițiativa construirii unor locașuri de cult: Timișoara II/3, parohia Gelu, protopopiat Timișoara: parohia din Lugoj.

SPIRU, IOAN (Pr.), *„Bisericele din Surdulești” – pagini de monografie* – În Mitropolia Olteniei, Craiova, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 89-101.

Se face o scurtă prezentare a satului, a bisericilor și a slujitorilor lor (Biserica veche a moșnenilor, Biserica din Cățeleștiul de Jos, Biserica din Cățeleștii de Sus, Biserica din Surdulești) și sunt amintite unele cărți mai vechi, de prin anul 1782, ex. Triod, 1782, cu notare din 1814 și 1826.

*ȘTEFAN, CAMELIA ȘI VALENTIN, *Biserica „Slătari”*, În Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 101-102.

VLASE, GHEORGHE (PR.) ȘI NEMOIANU, ALEXANDRU, *Din trecutul parohiei Borlovenii Vechi*, În Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10-12, p. 136-140.

V.4. Arta bisericilor și a mănăstirilor

ANUICHI, SILVIU (Arhid. Dr.), *Arhitectura bisericească În actualitate*, În Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 123-125.

La simpozionul național ținut la Brăila sub genericul „Spațiul eclezial ca loc interior și expresie a tradiției”, s-a dezbătut problema construirii a peste 1000 de biserici pe Întreg cuprinsul țării, precum și arhitectura acestora; concluzia: „noile lăcașuri de Închinare trebuie să păstreze linia tradiției, fiind deopotrivă și expresii ale contemporaneității, dar din care să nu fie evacuat sacrul, ci În care sufletul creștinului ortodox să se simtă aproape de Dumnezeu”(p. 125).

IONESCU, LUCIA, *Iconostasul Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Iași*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 175-177. „Biserica «Sfântul Ioan Botezătorul» se Încadrează În grupul de biserici fortificate, având turnul-clopotniță prevăzut cu metereze, dar mai mult Încă, și această caracteristică o singularizează În cadrul grupului și spațiul de deasupra bolților este prevăzut cu metereze de jur-împrejur, ca și altarul, unde apare o a doua boltă”(p. 175).

MERTICARIU, VASILE (Drd.), *Renașterea picturii paleologice și influențele ei asupra teritoriului românesc*, În Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie–august, 1991, p. 41-54.

Articolul debutează cu evoluția picturii și cu prezentarea celor mai de seamă personalități ale picturii paleologice; sunt prezentate regiunile țării noastre, fiecare cu caracteristicile picturale.

STERPU, CEZAR, *Spiritualitate și simbol În „Capela Sixtină” a Bucovinei*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 127-133. Este prezentat aspectul „simbolic și mistic” al artei din „Capela sixtină”, care este Mănăstirea Voroneț; sunt detaliate câteva imagini: Judecata finală, între ciclicitate și liniaritate, moartea timpului, între paradis și infern etc.

CAP.VI. ORGANIZAREA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

VI.1. Organizarea propriu-zisă

*** *Biserica și Românii dimprejurul României*, În Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 85-88.

DURĂ, IOAN (Pr. Dr.), *Primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Elie Miron Cristea (1925-1939) și proiectul său de a Înălța o nouă catedrală a Patriarhiei Române*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 82-83.

DURĂ, IOAN (Pr. Dr.), *Numărul Bisericilor Ortodoxe din București și unele considerații privitoare la lipsa de cunoaștere exactă a acestuia*, În Ortodoxia, anul XLIV, nr. 3-4, iulie-decembrie, 1992, p. 187-188.

DURĂ, IOAN (Pr. Dr.), *Calendarul Îndreptat În Biserica Ortodoxă Română astăzi*, În Studii Teologice seria a II-a, București, anul XLII, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 144-146.

Se face o scurtă prezentare a anului 1923, an În care s-a luat hotărârea Îndreptării calendarului iulian; sunt amintite Bisericile Ortodoxe care au acceptat această hotărâre și Bisericile Ortodoxe care nu și-au Însușit noul calendar; este prezentată cuvântarea rostită de Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române din 1988, În care sublinia faptul că o schimbare a calendarului nu este o piedică În cinstirea sfinților și a iubirii frățești dintre oameni.

* IONESCU, D. GION, MARCU, ANGHEL, *Ultima ctitorie din București a Voievodului Constantin Basarab Brâncoveanu*, În Glasul Bisericii, nr. 3-4, 1990, p. 90-102.

VI.2. Modificări de eparhii (restaurări)

MUNTEANU, ZENO (Prot. Prof. dr.), *Ioan Popasu restauratorul Episcopiei Caransebeșului*, În Altarul Banatului, anul VI (XLV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1995, p. 131-134.

REDAȚIA, *Reactivarea Episcopiei Caransebeșului*, În Altarul Banatului, anul V (XLIV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1994, p. 3-5.

POPEANGĂ, VASILE (prof.), *Activitatea lui Sever Bocu pentru reînființarea Mitropoliei Banatului*, În Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 40-47. Este prezentată lupta lui Sever Bocu (luptă aproape pe toate planurile), pentru reînființarea Mitropoliei Banatului; În fața monarhului României, S. Bocu afirma: „ N-ar fi un lux, ci o instituție divină, activă, dinamică, apostolică. Puterea mitropolitului stă peste graniți” (p. 44);

În 1939, lupta lui S. Bocu ia sfârșit, încununată de glorie: „orașul Timișoara devenea sediul reînființatei episcopii” (p. 44).

VI.3. Modificări de personal

TĂMAȘ, VERONICA (Prof. dr.), *Aripi de lumină*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVI, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1994, p. 160-161.

„În plin noiembrie 1850, viguros și cu o ambianță golită de podoabele sale naturale, cu oameni ascunși la căldura caselor lor, convoi format din câteva căruțe se îndreaptă hotărât spre orașul Craiova, atunci reședința temporară a Episcopiei Râmnicului – Noul Severin, aducându-l ca episcop al acesteia pe Sfântul Calinic Cernicarul” (p. 160).

REDACTIA, *Alegerea de protopop*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 204.

A fost ales cu majoritate de voturi P. C. Părinte Ioan Văran de la parohia Oravița I.

REDACTIA, *Mitropolitul exilului românesc*, În Altarul Banatului, anul V (XLIV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1994, p. 150-151.

„Duminică, 5 iunie 1994, la München, la biserica evanghelică Sf. Luca, în fața a peste 1.000 de oameni veniți din țară și de aiurea, a avut loc întronizarea mitropolitului ortodox român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord (În persoana Î.P.S. Serafim Făgărășeanul)” (p. 150).

REDACTIA, *Scurte știri*, În Altarul Banatului, anul V (XLIV), ianuarie-martie, 1994, nr. 1-3, p. 155. „La 16 octombrie 1993 a avut loc Adunarea Constitutivă a Arhiepiscopiei Române pentru Europa Centrală, în fruntea căreia a fost așezat în calitate de Întâistătător episcopul Serafim, fost episcop vicar la Sibiu. Noua arhiepiscopie își va avea sediul la Berlin și va acoperi Germania, Austria și țările nordice, unde viețuiesc peste 200.000 de credincioși ortodocși români” (p. 155).

VI.4. Sfințiri și resfințiri de biserici

* ARION, GH. LEON (Pr.), *O sărbătoare de inimă În Municipiul Ploiești: Participarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la una din cele patru biserici, cu punerea pietrei de temelie În 24 iunie 1990 – la noua biserică „Nașterea Domnului” În amintirea evenimentelor din decembrie 1989, În Glasul Bisericii, nr. 3-4, 1990, p. 149-150.*

BĂCILĂ, A. (Diac.), *Sfințirea bisericii din Calbor, protopopiatul Făgăraș, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, Sibiu, nr. 6. noiembrie-decembrie, p. 92-93.*

BĂCILĂ, A (Diacon), *Sfințirea bisericii din Râul Sadului, protop. Sibiu, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr.2, martie-aprilie, 1990, Sibiu, p. 67.*

BĂCILĂ, ACHIM (Diac.), *Punerea pietrei de temelie la Biserica Sfinții Constantin și Elena, din Brașov, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 3, mai-iunie, 1990, Sibiu, p. 65-66.*

BĂLȚAT, VISARION (Arhid. Drd.), *Resfințirea bisericii din Jina, protopopiatul Sibiu, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 2, martie-aprilie, 1990, Sibiu, p. 67-68.*

* BIVOLAR, D. Nicolae, GHEORGHE, Guță (Pr.), BĂRARU, Ignatie (Protos.) DIONISIE Grigorie (Pr), ș.a., *Știri din cuprinsul eparhiei Buzăului: Sfințiri, resfințiri, târnosiri și hramuri de biserici, În Glasul Bisericii, nr. 4-6, 1991, p. 106-109.*

CIOBICĂ, TEOFILACT (Ierod.), *Sfințirea Bisericii „Schitul Sfântului Daniil Sihastru” Mănăstirea Putna, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 233-234.*

COSTEA, FILARET (Pr.), *Resfințirea bisericii din parohia Retiș, prot. Agnita, apud. Din viața bisericească În Arhiepiscopia Sibiului, În Mitropolia Ardealului, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, anul XXXV, Sibiu, p. 71-72.*

* CORNIȚESCU, EMILIAN (Pr. Paroh), *(Locuri sfinte din Arhiepiscopia Bucureștilor). Biserica „Oborul vechi” din București, În Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 147-148.*

ENĂCHESCU, EMIL (Pr.) *O zi de intensă trăire duhovnicească, În Glasul Bisericii, anul L, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1992, p. 113-115.*

A avut loc târnosirea noii biserici din parohia Nedelea-Prahova, cu hramul „Sf. Arhangheli”.

ENĂCHESCU, EMIL, *Sfințirea Bisericii din parohia Nedelea, județul Prahova, În Glasul Bisericii, anul L, nr. 1-3, ianuarie - iunie, 1993, p. 105.*

FRUSINOIU, MIHAI – Aurelian (Diac.), *Sfințirea Bisericii din Boldești – Scăieni, În Glasul Bisericii, anul LI, nr. 5-7, mai - iulie, 1994, p. 119-120.*

Frusinoiu, Mihai Aurelian (Diac.), *Resfințirea Bisericii Parohiei Băicoi I, În Glasul Bisericii, anul LI, nr.5-7, mai - iulie, 1994, p. 121.*

*Frusinoiu, Mihai Aurelian (Diac.), *Sfințirea bisericii din Balotești Scăieni*, În Glasul Bisericii, nr. 5-7, 1994, p. 119-120.

* ICHIM, CAMELIA (referent), *Sfințiri de biserici În cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor (1994-1995)*, În Glasul Bisericii, nr. 1-5, 1995, p. 124-126.

LUCIAN, GHEORGHE (Pr.), *Resfințirea Bisericii „Buna Vestire” Giulești din capitală*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr. 5-7, mai - iulie, 1994, p. 123-124.

MOROȘAN, TEODOR (Pr. Prot.), *Slujbă arhierescă și sfințirea temeliei la noua Biserică din Stulpicani*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 5-7, mai-iulie, 1994, p. 210-211.

MUNTEANU, A. (Pr.) *Omagierea și sfințirea capelei penitenciarului Codlea*, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), nr. 3, iulie-septembrie, 1992, p. 72.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Resfințirea Bisericii din Parohia Costești I Județul Vaslui*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 5-7, mai-iulie, 1994, p. 213.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Biserica din Parohia „Sfinții Împărați” – Comănești, jud. Bacău*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 5-7, mai-iulie, 1994, p. 213.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Târnosirea Bisericii din Conțești – Bacău*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 5-7, mai-iulie, 1994, p. 214-215.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Biserica din Parohia „Sfântul Ioan Botezătorul” orașul Târgul Ocna*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 5-7, mai-iulie, 1994, p. 215-217.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Resfințirea Bisericii Parohiei Mănăstirea Cașin*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 101-102.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Resfințirea Bisericii Parohiei Slobozia-Bacău*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 222.

*NECULA, NICOLAE (Pr. Prof.), *Resfințirea bisericii parohiei „Icoana” din Capitală*, În Glasul Bisericii, nr. 4-6, 1991, p. 114-115.

NICOLAE, AL. VLADU (Diac.), *Resfințirea Bisericii Parohiale din Ștefăneștii de Jos, Protoieria S.A.I.*, În Glasul Bisericii, anul L, nr. 3-4, iulie-decembrie, 1992, p. 90-91.

NICOLAE, AL. VLADU (Diac), *Târnosirea Bisericii din Leordeni, Com. Popești – Leordeni Protoieria S.A.I. (8 Noiembrie 1992)*, În Glasul Bisericii, anul L, nr. 3-4, iulie-decembrie, 1992, p. 89-90.

NICOARĂ, CORNELIU, *Sfințirea Bisericii din parohia Podgoria, județul Prahova*, În Glasul Bisericii, anul L, nr. 1-3, ianuarie - iunie, 1993, p. 104.

POPA, CRISTIAN (Diac.), *Sfințirea Bisericii Spitalului de TBC din Bușteni al Ministerului de interne*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr.5-7, mai - iulie, 1994, p. 122.

PANAITE, COSTICĂ (Pr.) consilier cultural *Resfințirea bisericii cu hramul „Sf. Dimitrie,, din parohia Oreauu, protopopiatul Rm. Sărat, județul Buzău,* În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, Iulie-decembrie, 1991, p. 106.

PANAITE, COSTICĂ (Pr.) consilier cultural, *Resfințirea bisericii cu hramul „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril”, din parohia Tronari, protopopiatul Pătârlagele, județul Buzău,* În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, Iulie-Decembrie, 1991, p. 106.

PANAITE, COSTICĂ (Pr.) consilier cultural, *Resfințirea bisericii parohiale „Mihai Viteazu,, din municipiul Buzz,* În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, Iulie-Decembrie, 1991, p. 107.

PANAITE, COSTICĂ (Pr.) consilier cultural, *Resfințirea bisericii cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din parohia Mărtinaști, protopopiatul Focșani, județul Vrancea,* În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, Iulie-Decembrie, 1991, p. 107.

PANAITE, COSTICĂ (Pr.) consilier cultural, *Sfințirea bisericii filiale sergent Ionel Ștefan, parohia Rușețu, protopopiatul Buzău, județul Buzău,* În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, Iulie-Decembrie, 1991, p. 108.

PANAITE, COSTICĂ (Pr.) consilier cultural, *Resfințirea bisericii cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, filiala Putna, parohia Ivănești, protopopiatul Panciu, județul Vrancea,* În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, Iulie-Decembrie, 1991, p. 108.

PANAITE, COSTICĂ (Pr.) consilier cultural, *Resfințirea bisericii cu hramul „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril” din parohia Muncelu, protopopiatul Panciu, județul Vrancea,* În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, Iulie-Decembrie, 1991, p. 108.

PANAITE, COSTICĂ (Pr.) consilier cultural, *Sințirea locului și punerea pietrei de temelie pentru noi biserici,* În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, Iulie-Decembrie, 1991, p. 109: Biserica din filiala Gageni, parohia Vintilianca, protopopiatul Buzău.

Biserica – paraclis de la mănăstirea Poiana Mărului, județul Vrancea.

PAPUC, GH. (Arhid.), *Aspecte din lucrarea bisericească În Arhiepiscopia Sibiului,* În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 3, mai-iunie, 1990, p. 61-64.

Sunt amintite următoarele acțiuni: Înființarea de noi parohii, planuri pentru noi biserici, alegerea Consiliului eparhial, desfășurarea unei ședințe a Permanenței interimare și a noii Permanențe a Consiliului arhiepiscopesc Sibiu, care intra În funcțiune la 1 iunie 1990 și revista „Îndrumător bisericesc” editată de arhiepiscopia Sibiului.

PAPUC, GH. (Pr.), *Din viața bisericească În Arhiepiscopia Sibiului,* În Revista Teologică, Sibiu, nr. 3, mai-iunie, 1990, p. 67-68.

Relatarea acțiunii de punere a mai multor pietre de temelie pentru noi biserici și așezăminte monahale: Biserica În Sibiu (cartierul Hipodrom IV); schit de maici între

parohiile Dobârlău și Mărcuș; Biserică În Hoghiz și Apața (comuna de Sus), protopopiatul Rupea; Biserică În Poiana Brașov.

PAPUC GH., *Sfințirea bisericii din parohia Colonia 1 Mai – Vulcan, prot. Brașov*, În Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 6, noiembrie-decembrie, 1991, p. 82-86.

PAPUC, GH. (Arhid.), *Resfințirea bisericii din Glîmboaca, prot. Sibiu*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 2, martie-aprilie, 1990, Sibiu, p. 68.

PAPUC, GH. (Pr.), *Sfințirea bisericii din parohia Vurpăr, prot. Sibiu, apud Din viața bisericească În Arhiepiscopia Sibiului*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, septembrie-octombrie, 1990, Sibiu, p. 67-71.

PAPUC, GH., *Sfințirea bisericii din Ludișor, protopopiatul Făgăraș*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, Sibiu, 1990, p. 89-92.

* POPA, CRISTIAN (Diac.), *Sfințirea bisericii Spitalului de boli T.B.C. din Bușteni al Ministerului de interne*, În Glasul Bisericii, nr. 5-7, 1994, p. 122.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Slujba de sfințire a bisericii cu hramul „Sfânta Treime”, din Parohia Miluța – Gorj, 16 septembrie 1990*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 286-289.

* RUSU, AUGUSTIN (Diac.), *Sfințirea capelei „Sfântul Nicolae” de la parohia Mărcuța din Capitală*, În Glasul Bisericii, nr. 1-2, 1990, p. 117-119.

REDACȚIA, *Biserică nouă În Lugoj*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 164.

REDACȚIA, *Binecuvântare de biserică*, În Altarul Banatului, Anul II (41), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 169.

REDACȚIA, *înaugurarea unei capele*, În Altarul Banatului, Anul II (41), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 169.

REDACȚIA, *Târnosirea bisericii din Cuptoare*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 194.

REDACȚIA, *Sfințire de cruce la Buziaș*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 195.

REDACȚIA, *Binecuvântare la troiță*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 196.

REDACȚIA, *Loc pentru o nouă biserică*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 204.

REDACȚIA, *O zi pentru istorie*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 209.

În ziua de 24 noiembrie 1991 a avut loc sfințirea locului pe care se va înălța viitoarea catedrală ortodoxă din municipiul Arad.

REDACTȚIA, *Sfințire de capelă*, În Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 120.

Sfințirea capelei spitalului de psihiatrie Gătaia.

REDACTȚIA, *Târnosirea Bisericii din parohia Leordeni comuna Popești - Leordeni sectorul agricol Ilfov*, Glasul Bisericii, anul L, nr. 1-3, ianuarie - iunie, 1993, p. 103.

Redacția, *Viitor locaș de Închinare*, În Altarul Banatului, nr. 11-12, 1990, p. 120. Sfințirea locului noii bisericii din Diniaș, protopopiatul Timișoara.

REDACTȚIA, *Binecuvântări de lucrări*, În Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 118. Lucrări de restaurare interioară și exterioară bisericii „Sfântul Nicolae”.

REDACTȚIA, *Antesfințirea Bisericii din Pișchia*, În Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 117.

REDACTȚIA, *Temeluirea unui nou locaș de Închinare*, În Altarul Banatului, nr. 7-9, iulie-august, 1990, p. 119. 1 iulie 1990, la Moldova Nouă din protopopiatul Oravița, a avut loc ceremonia asfințirii pietrei fundamentale a unei noi biserici.

REDACTȚIA, *Sfințirea a două biserici parohiale*, În Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 116-117. Î.P.S. Mitropolitul Nicolae Corneanu a descins la sfințirea a două biserici parohiale: Băuțarul Superior, protopopiatul Caransebeș și satul Ohabîța, filie a parohiei Delinești, protopopiatul Caransebeș.

REDACTȚIA, *Înăugurarea unui nou locaș de cult*, În Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 133. Pe 1 aprilie 1990, În parohia Câmpul lui Neag, protopopiatul Petroșani, a avut loc „antisfințirea noii biserici ridicate pe vatra alteia mai vechi, prin strădania Pr. Dumitru Băloi și a vrednicilor credincioși ai acestei parohii” (p. 133).

REDACTȚIA, *Biserici noi*, În Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990. p. 127. Sunt prezentate proiectele pentru construirea mai multor biserici În parohiile Caransebeș, Timișoara III, Timișoara II/3, Lugoj, Reșița și Moldova Nouă.

REDACTȚIA, *Biserici În construcție În Arhiepiscopia Iașilor*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 185-186.

REDACTȚIA, *Resfințirea catedralei „Înălțarea Domnului” din Târgu Mureș, de către P.F. Patriarh Teoctist*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 93.

* Vasile, T. Ilie, (Pr.), *Sfințirea bisericii din Drajna de Jos - Prahova*, În Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 205-207.

* Vasilescu, Gheorghe, *Redeschiderea bisericii Mihai Vodă din București*, În Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 128-133.

CAP.VII. ACTIVITATEA FORURILOR SUPERIOARE

VII.1. Lucrările Sfântului Sinod

BIROUL DE PRESĂ ȘI COMUNICAȚII AL PATRIARHIEI ROMÂNE, *Apelul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române către slujitorii sfintelor altare*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, Sibiu, p. 115-117.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române face apel către „slujitorii altarelor de la biserici și mănăstiri și către credincioșii Bisericii noastre de a redescoperi și a pune în valoare vocația evanghelică și străbună de slujire a aproapelui și de apărare a vieții”(p. 115); În 26 septembrie 1990, Biserica Ortodoxă Română și-a recâștigat autonomia plenară; alegerea de noi episcopi pentru scaunele episcopale vacante; hotărârea Sfântului Sinod de a înființa și alte seminarii teologice.

DUȚU, CONSTANTIN (Pr. Dr.), *Panegiricul ca formă a predicii în trecut și astăzi – teză de doctorat (partea a III-a și ultima) – Capitolul IV: Predica panegirică în Biserica Ortodoxă Română*, În Ortodoxia, Anul XLV, nr. 1 - 2, ianuarie – iunie, 1993, p. 103-276

„În ședința din 28 februarie 1950, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pentru prima dată la noi, a luat măsuri, în mod oficial, pentru venerarea acelor dintre români, care, prin sfințenia vieții lor, au slujit dreapta credință, fiind «consacrați cu mult înainte de pietatea credincioșilor» (...)” (p. 161).

PANAITE, COSTICĂ (Pr.) Consilier cultural, *Cursuri pastorale și de educație religioasă*, În Glasul Bisericii, Anul L. Nr. 4-6, Iulie-Decembrie, 1991, p. 109.

„Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința de lucru din 26 ianuarie 1991, a hotărât ca în anul 1991 Cursurile teologice pastoral-misionare pentru definitivare și promovare să se unifice cu cele metodologice și didactice pentru predarea educației moral-religioase în învățământul de stat, ambele sub denumire: Cursuri pastorale și de educație religioasă.”(p. 109).

RUSU, AUGUSTIN (Pr.), *Lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ședința de lucru din 6 februarie 1995*, În Biserica Ortodoxă Română, anul CXIII, nr. 1-6, ianuarie-iunie, 1995, p. 298-325.

REDAȚIA, *Hotărâre privind învățământul religios*, În Altarul Banatului, Anul II (41),nr.1-3, ianuarie-martie 1991, p. 84

Au fost discutate numeroase aspecte cu privire la predarea religiei în școlile de stat, mai bună organizare a institutelor teologice și a seminarilor teologice.

Hotărâre funcționări unui nou institut teologi la Arad.

REDACTȚIA *Canonizare de sfinți români*, În Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 154-155.

„Sfântul Sinod a hotărât, În ședința sa din 20 iunie 1992, ca << de acum Înainte și până la sfârșitul veacurilor, În Întreaga Biserică Ortodoxă să se numere cu sfinții și să se cinstească după pravilă, cu slujbă specială și cu acatist, toți sfinții din neamul nostru, știuți și neștiuți, sau cei din alt neam, care și-au sfârșit viața la hotarele pământului românesc, toți cei care au sfinte moaște cu cinstire În Biserica noastră precum și toți sfinții din neamul nostru care s-au nevoit pe alte meleaguri >>” (p. 154).

REDACTȚIA, *Pastorală Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române către clerul și dreptcredincioșii creștini din Patriarhia Română la Duminica Ortodoxiei din anul 1993*, În Glasul Bisericii, Anul L, nr. 1-3, ianuarie – iunie, 1993, p. 8-11.

REDACTȚIA, *Cuvântul pastoral al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, împotriva avortului și pentru apărarea darului sfânt al vieții*, În Glasul Bisericii, Anul L, nr. 1-3, ianuarie – iunie, 1993, p. 12-13.

REDACTȚIA, *Credință și minune*, În Glasul Bisericii, Anul L, nr. 1-3, ianuarie – iunie, 1993, p. 14-19.

Canonizarea Sfinților români din capitala țării – București: sfinții martiri Constantin Vodă Brâncoveanu și cei patru fii ai săi.

REDACTȚIA, *Hotărâri ale Organelor deliberative ale Bisericii Ortodoxe Române*, În Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 116. Pe data de 7-8 iulie 1990.

Sfântul Sinod a dezbătut următoarele probleme: relațiile cu Bisericile Ortodoxe surori și cu organizațiile creștine internaționale; Înființarea de schituri și mănăstiri noi; restructurarea și reînvierea învățământului teologic.

REDACTȚIA, *Importante hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române*, În Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 116-117.

Hotărâri ale Sfântului Sinod: Eliminarea din Statutul și Regulamentele Bisericii Ortodoxe Române a tuturor prevederilor impuse În mod abuziv, de regimul comunist ateu; alegerea ca episcopi, a lui Iustinian Chira Maramureșeanul, pentru Episcopia Maramureșului; alegerea episcopului Lucian Florea Tomitanul, ca arhiepiscop al Tomisului; Înființarea seminarului teologic de la Roman, Râmnicul Vâlcea, mănăstirea Agapia; aprobarea statutului pentru: Asociația A.S.C.O.R., Liga Tineretului Ortodox Român, Societatea Națională a Femeilor Ortodoxe din România, Asociația Oastea Domnului.

REDACTȚIA, *Sesiunea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române*, În Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 102.

Sunt prezentate câteva din activitățile Sfântului Sinod: reînnoirea activității misionare, pastorale și sociale a Bisericii; pe plan economic: dialogul Bisericii Ortodoxe Române cu unele organisme și asociații creștine internaționale.

REDACTIA, *Hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române*, În Altarul Banatului, anul I (40), ianuarie-februarie, 1990, nr. 1-2, p. 105.

Sunt prezentate următoarele activități: cererea de retragere la pensie a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist; alegerea de episcopi: Prea Cuviosul Arhimandrit Serafim Joantă, ales episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului; Prea Cuviosul Andrei Andreicuț, ales ca Arhiepiscop vicar al Episcopiei Alba Iuliei.

TULCAN, IOAN (Pr. prof. dr.), *Contribuții ale teologilor români la pregătirea „Sfântului și Marelui Sinod” al Bisericii Ortodoxe*, În Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 7-9, iulie-septembrie, 1993, p. 16-34.

Cuprinde următoarele teme tratate: Importanța Sinodului În viața Bisericii Ortodoxe; Păreri ale teologilor români cu privire la viitorul Sinod Ecumenic; Contribuțiile teologilor români la pregătirea viitorului Sinod Ecumenic până În 1921; Contribuția teologilor români la pregătirea Sfântului și Marelui Sinod, Începând cu anul 1961.

VII.2. Lucrările Adunării (Congresului) Naționale Bisericești

PAPUC, GH. (Pr.), *Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului – sesiunea de lucru din 29 decembrie 1990*, În Revista Teologică Sibiu, nr.1, ianuarie - februarie, 1991, p. 66-70. După felicitarea Î.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, cu ocazia împlinirii a 20 ani de arhierie, a urmat desfășurarea ședinței, prin: prezentarea rapoartelor bisericești, culturale și economice. O altă problemă dezbătută fost cea a Învățămintului teologic și a misionarismului.

PAPUC, GH. (Pr.), *Din viața bisericească În arhiepiscopia Sibiului*, În Revista Teologică, Sibiu, nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 68. Pe data de 29 mai 1991, la Centrul mitropolitan din Sibiu a avut loc o ședință de lucru a Consiliului Eparhial.

PAPUC, GH. (Pr.), *Din viața bisericească În Arhiepiscopia Sibiului*, În Revista Teologică, Sibiu, nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 67-68. În 23 mai 1991, la reședința Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului din Cluj-Napoca, a avut loc un sinod mitropolitan. S-a dezbătut acțiunea misionară (exagerată și fără bun simț) a „așa – zișilor evangheliști internaționali” și a unor „ frați de-ai noștri romano –catolici de rit oriental” (p. 67).

REDAȚIA, *Lucrările Adunării Naționale Bisericești, sumarul ședinței de lucru din 4 februarie 1995*, În Biserica Ortodoxă Română, anul CXIII, nr. 1-6, ianuarie-iunie, 1995, p. 185-297.

REDAȚIA, *Hotărâri ale Organelor Deliberative ale Bisericii Ortodoxe Române*, În Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 116.

Pe 17 mai 1990 a avut loc Întâlnirea de constituire a noii Adunări Naționale Bisericești, luându-se următoarele hotărâri: Mitropolia Ungrovlahiei → Mitropolia Munteniei și Dobrogei; Mitropolia Moldovei și Sucevei → Mitropolia Moldovei și Bucovinei; Episcopia Galaților → Episcopia Dunării de Jos; Episcopia Râmnicului și Argeșului → Episcopia Râmnicului.

VII.3. Lucrările Consistoriului Superior Bisericesc

IVAN, I. IORGU (Prof.), *Competența Consistoriilor Spirituale, ca instanțe de recurs În Biserica Ortodoxă Română*, În Glasul Bisericii, Anul L, nr. 1-3, ianuarie – iunie, 1993, p. 59-86.

Biserica Ortodoxă Română are organe proprii pentru judecata clericilor, În chestiuni bisericești; recursul, singura cale de atac ordinară; căile de atac și scopul lor; despre căile de atac În dreptul penal (instanțele de recurs); recursul În justiția țării noastre; organizarea recursului În justiția civilă; competența Consistoriului Central Bisericesc și a Consistoriului Eparhial, ca instanțe de recurs, cu privire specială la posibilitatea de a agrava situația părților.

REDAȚIA, *Circulara pentru alegerea de membrii În adunările eparhiale ale Arhiepiscopiei Iașilor și Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăușilor*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 177-180.

Este prezentat modul de lucru al ședinței, precum și modul În care se vor face alegerile.

VII.4. Conferințe bisericești (preoțești)

CHERESCU PAVEL (diacon), *În Întâmpinarea celei de a treia Conferințe Naționale a preoților din Biserica Ortodoxă Română*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, Sibiu, p. 117-118.

CRONICAR, *Conferințe preoțești semestriale din anul 1994*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 217-218.

DASCĂLUL, NICOLAE (Pr.), *Conferințe preoțești semestriale din anul 1993*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p.169-170.

PAPUC, GH. (Pr.), *Conferința preoțească din luna iunie 1990 În Arhiepiscopia Sibiului, apud Din viața bisericească În Arhiepiscopia Sibiului*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, Sibiu, p. 62-63.

Câteva din temele abordate sunt: reintroducerea Învățământului religios În școli, importanța muncii de catehizare.

PAPUC, GH., *Conferința bisericească din luna octombrie 1991 În Arhiepiscopia Sibiului*, În Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr.5, septembrie-octombrie, 1991, p. 62-63.

PAPUC, GH. (Pr.), *Conferința preoțească din luna iunie 1991 În Arhiepiscopia Sibiului*, În Revista Teologică, Sibiu, nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 69.

Tema dezbătută a fost: „Educația religioasă-morală a tineretului”.

PAPUC, GH., *Conferința preoțească din luna octombrie În Arhiepiscopia Sibiului*, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 4, octombrie-decembrie, 1992, p. 70-71. Tema conferinței a fost „Împreună lucrarea dintre cler și mireni În activitățile misionare și filantropice ale Bisericii”

PETRARU, GHEORGHE (Pr.), *Conferința Națională a preoților din Biserica Ortodoxă Română*, În Teologie și Viață, Iași, nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 173-175.

În zilele de 7-8 mai, la București au avut loc lucrările celei de a IV-a Conferințe Naționale a preoților din Biserica Ortodoxă Română; pe lângă preoții reprezentanți ai protopopiatelor au participat și membrii Sfântului Sinod, În frunte cu P.F. Patriarh Teoctist.

REDAȚIA, *Conferințe preoțești*, În Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 129-130. Tema conferinței: „Participarea credincioșilor la viața religioasă-morală a parohiilor”.

REDAȚIA, *Conferință preoțească*, În Altarul Banatului, nr. 5-6, mai –iunie, 1990, p. 135-136.

13-15 iunie 1990, la sediile celor 8 protopopiate din Eparhia Aradului au avut loc lucrările conferinței preoțești, intitulată: „Catehizarea copiilor și a tineretului – obiectiv prioritar al Bisericii. Căi, metode și mijloace pentru preot și colaboratorii săi”.

REDAȚIA, *Conferință preoțească*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6. p.173.

„Conform Îndrumărilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, între 26-28 iunie la sediul celor 9 protopopiate ale eparhiei au avut loc lucrările conferinței preoțești intitulată: «Educația religioasă a tineretului».

REDAȚIA, *Educația religioasă În atenția clerului*, În Altarul Banatului, Anul II (41), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 170-171.

„Conferința preoților pe protopopiate s-a ținut în perioada 18-25 iunie la toate cele șapte centre protopopești din eparhie având fixată ca temă: „Educația moral-religioasă a tineretului”

REDACTIA, *Conferințe preoțești*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 197. Tema conferinței din luna noiembrie a fost „Misiunea social – caritativă a Bisericii”.

REDACTOR, *Desfășurarea Conferințelor Preoțești În cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor – 13-17 iunie 1994*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr. 5-7, mai - iulie, 1994, p. 117-118.

VII.5. Adunări eparhiale

BĂLTUȚĂ, MITROFAN (Arhim.), *Lucrările Adunării Eparhiale*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 229-230.

BĂLTUȚĂ, MITROFAN (Arhim.), *Ședința de lucru a Consiliului Eparhial*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 149-151.

*BIVOLAR, I. Nic. (PR.), DIONISIE, Gheorghe (PR.), GUȚĂ, Gh. (PR.), CRĂCIUN, Casian, (Ierod. Prof.), *Știri din cuprinsul Eparhiei Buzăului: Fapte și evenimente legate de Școala de Cântăreți bisericești și Seminarul Teologic din Buzău*, În Glasul Bisericii, nr. 4-6, 1991, p. 113.

CHIOSA, EMILIAN (Prof.), *Ședința Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Iașilor din data de 29 noiembrie 1990*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 180-189.

COSTACHE, DORU, *Ședința de constituire a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr. 5-7, mai - iulie, 1994, p. 115-117.

* COSTACHE, DORU, *Ședința de constituire a Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor*, În Glasul Bisericii, nr. 5-7, 1994, p. 115-117.

* COSTACHE, DORU, *Împreună – lucrare și responsabilitate. Ședință anuală a Adunării eparhiale a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor*, În Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 133-136.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie-iulie, 1993, p. 196-197.

„Un capitol aparte îl constituie pentru această perioadă înființarea unei filiale a Frăției Ortodoxe Române, al cărui președinte de onoare este Î.P.S. Mitropolit Daniel, având ca secretar general pe domnul profesor universitar Dumitru Rădăuceanu, membru în adunarea eparhială și în Adunarea Național Bisericească” (p. 197).

CRONICAR, *Hotărâri ale Permanenței Consiliului Eparhial*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 194-195.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie-iulie, 1993, p. 200-201.

Este de menționat faptul că la Rădăuți a luat ființă un nou sediu episcopal.

DASCĂLU, NICOLAE (Pr.), *Sesiunea anuală a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Iașilor*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1995, p. 148-249.

* DIONISIE, GRIGORE (Pr.), *Știrile din cuprinsul Eparhiei Buzăului: Cursuri misionare și pastorale ale clerului*, În Glasul Bisericii, nr. 4-6, 1991, p. 109-110.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Lucrările Adunării Eparhiale*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr.9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 236-237.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Lucrările Adunării Eparhiale a Eparhiei Romanului și Hușilor pe anul 1990*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 162-164.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Lucrările Adunării Eparhiale*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, p.117-118. Au fost prezentate rapoartele sectoarelor: administrativ-bisericesc, cultural, economico-financiar, toate datând din 1992.

PAPUC, GH., *Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului*, În Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 6, noiembrie-decembrie, 1991, p. 79-82.

PAPUC, GH. (Arhid.), *Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului – ședință de constituire și de lucru*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 2, martie-aprilie, 1990, Sibiu, p. 64-67.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Lucrările Adunării Eparhiale a Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei*, În Mitropolia Olteniei, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 121-124.

După ce sunt prezentate noile „achiziții” din toate domeniile, sunt dezbătute rapoartele Comisiei de organizare și validare, Comisiei administrativ-bisericești, Comisiei cultural și Comisiei economice.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Lucrările Adunării Eparhiale a Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei, 12 ianuarie 1995*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVII, nr.1-2, ianuarie-aprilie, 1995, p. 152-155.

REDACTIA, *Adunare eparhială*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10-12, p. 195.

„După prezentarea raportului general de activitate, lucrările s-au desfășurat pe comisii ca apoi, În plenul Adunării, să fie adoptate hotărârile care vor jalona activitatea bisericească din eparhie În anul ce urmează”.

REDAȚIA, *Adunarea eparhială a Episcopiei Aradului*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 210-211.

REDAȚIA, *Adunarea Eparhială a Episcopiei Romanului și Hușilor*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p. 172-173.

REDAȚIA, *Lucrările Adunării Eparhiale – 1994*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 220-221.

REDAȚIA, *Lucrările Adunării Eparhiale*, În Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 123-124.

REDAȚIA, *Sesiunea noii Adunări Eparhiale*, În Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 112-115.

REDAȚIA, *Adunarea Eparhială la Începutul unei noi legislaturi*, În Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 124-125. Alegerea celor 2 secretar, În persoana lui Pr. Gheorghe Sutac și a prof. Gheorghe Luchescu.

NECHITA, V. (Pr.), *Știri din eparhie*, În Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr.4-8, aprilie-august, 1991, p. 181.

Sunt amintite următoarele acțiuni: ședința Consiliului eparhial plenar, crearea unor noi protopopiate: Neamț și Botoșani, Ceahlău-Neamț, Rușești - Botoșani; redeschiderea Seminarului Teologic „Pimen Mitropolitul” de la Dorohoi; Centru ecumenic În cadrul seminarului Teologic de la Mănăstirea Neamț; schimbarea titlului și conținutului revistei mitropolitane.

SICOE, VALENTIN (Pr.), *Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului*, În Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr.1, ianuarie-martie, 1995, p.169-171.

TOMA, MIHAI (diacon), *Consfătuirea cu protopopii din Arhiepiscopia Iașilor*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr.1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 205.

VAIDA, V. (Pr.), *Ședința de constituire a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Iașilor*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 199-205.

Se prezintă decizia patriarhală privind dizolvarea organelor bisericești eligibile, deliberative și executive, centrale, eparhiale și parohiale din Biserica Ortodoxă Română; este prezentată o altă ședință din Arhiepiscopia Iașilor În vederea constituirii Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Iașilor.

VII.6. Lucrările Colegiului Electoral Bisericesc

REDACTȚIA, *Alegerea unor noi ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române*, În Altarul Banatului, Anul II (41), Ianuarie – Martie, Nr. 1-3, 1991, p. 85.

Alegerea noului Întâistătător al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, În persoana Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Pimen Zainea , fost episcop vicar al Arhiepiscopiei Iașilor.

REDACTȚIA, *Hotărâri ale Organelor Deliberative ale Bisericii Ortodoxe Române*, În Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 116.

Pe data de 7-8 iunie 1990 a avut loc ședința Colegiului Electoral Bisericesc și ș-au luat următoarele hotărâri: În scaunul de arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, să fie P.S. Dr. Daniel Ciobota, iar În scaunul episcopal de la Alba Iulia, P.S. Andrei Andreicuț.

VII.7. Conferința laicilor

REDACTȚIA, *Conferința pe țară a laicilor*, În Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 133-141.

În perioada 5-7 mai 1992 s-a ținut la București prima Conferință Națională a Laicilor din Biserica Ortodoxă Română. Cuvântul de deschidere a fost rostit de către Prea Fericitul Patriarh Teoctist, care a salutat inițiativa acestei Întruniri. În articol este expus și textul moțiunilor elaborate la conferință.

CAP.VIII. CRONICĂ

VIII.1. Alegeri, confirmări, hirotoniri și instalări de ierarhi și preoți

ANUICHI, SILVIU (Arhid. Dr.), *Un important eveniment În viața bisericească bănățeană*, În Altarul Banatului, nr. 1 (40), nr. 3-4, 1990, p. 7-11. Este relatată Încăunarea noului episcop vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului, În persoana Prea Sfințitului Dr. Daniel Ciobotea Lugojeanul.

CAMELUȘA, ICHIM (referent), *Hirotonii În cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor (septembrie 1993 – aprilie 1994)*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 103-106.

CRONICAR, *Întronizarea Î.P.S. Pimen ca Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII),nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 155-161.

IONIȚĂ, VIOREL (Pr. prof. Dr.), *Înalt Prea Sfințitul Dr. Daniel Ciobotea, noul mitropolit al Moldovei și Bucovinei*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 7-16. Este prezentată activitatea culturală a Înalt Prea Sfințitului Daniel și ridicarea Î.P.S. sale la rangul de mitropolit, urmând rând pe rând celelalte trepte.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Hirotonii de diaconi și preoți*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iulie, 1990, p. 214.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Preoți decedați, preoți pensionați, hirotonii de diaconi și preoți*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, Iași, p. 193-194.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Preoți pensionați; Hirotonii de diaconi și preoți; Acordări de ranguri onorifice*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 188-189.

PANAITE COSTICĂ (Pr.) Consilier cultural *Hirotonii de preoți*, În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, iulie-decembrie, 1991, București, p.110.

- Săndel-Ștefan Tănase , pe seama parohiei Homcea, protopopiatul Panciu, județul Vrancea.
- Mihăiță Bratu, pentru parohia Călimăneasa, protopopiatul Panciu, județul Vrancea.

PAPUC, GH. (Arhid.), *Prea Sfințitul Serafim Joantă Făgărășeanul, noul episcop – vicar al Arhiepiscopiei Sibiului*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 2, martie-aprilie, 1990, p. 59-63.

SEMEN, PETRE (Pr. Prof.), *Alegeri de noi ierarhi În Biserica Ortodoxă Română*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul XLVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, Iași, p. 109-112.

REDAȚIA, *Noi clerici ai eparhiei*, În „Altarul Banatului”, Anul II (41), nr.1-3, ianuarie - martie 1991, p. 104:

- Diaconul Gheorghe Itineațu, pe seama parohiei Bazoșul Nou din protopopiatul Timișoara.
- Monahul Teodosie Șerban, pentru mănăstirea Bogâltin.
- Cătălin Moț pe seama parohiei Moșnița Nouă din protopopiatul Timișoar

RDACȚIA, *întrări În cler*, În Altarul Banatului , Anul II (XLI) aprilie-iunie, 1991, nr.4-6, p.164:

- Cătălin Moț pe seama parohiei Moșnița Nouă din protopopiatul Timișoara.
- Ionel Popescu pentru parohia Paniova din protopopiatul Lugoj.

REDAȚIA, *întrare În cler*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 170:

- Ionel Popesc pentru parohia Paniova din protopopiatul Lugoj.

REDAȚIA, *Clerici și monahi noi*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 186:

- Teodor Mureșan pe seama parohiei Cinteii, protopopiatul Arad.
- Gheorghe Gogan pe seama parohiei Simeria-Biscaria, protopopiatul Orăștie.

REDAȚIA, *întrare În cler*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 197:

- Petru Hogeia pentru parohia Curtea din protopopiatul Făget.

REDAȚIA, *Preoți hirotoniți*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 210:

- Nelu Mercea – pe seama parohiei Prăjești, protopopiatul Sebiș.
- Vasile-Ovidiu Dohotar – parohia Sinteia Mare, protopopiatul Arad.
- Ionel Plitea – pe seama parohiei Vărmaga, protopopiatul Deva.

REDAȚIA, *Alegerea și instalarea Prea Sfințitului Dr. Ioan Mihălțan, Episcop al Episcopiei Oradiei*, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 4, octombrie-decembrie, 1992, p. 64-70.

REDAȚIA, *Hirotonie*, În Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr.1-3, p.121.

REDAȚIA, *întrare În cler*, În Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr.4-6 p.162:

- Ioan Negrei pentru parohia Jdioara din protopopiatul Lugoj.

REDAȚIA, *Noi slujitori ai altarelor*, În Altarul Banatului, nr.11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 128:

- Lucian Constantin Boita ales pentru parohia Șilindia, protopopiatul Îneu;
- Alexandru Mircea Marcu, ales pentru parohia Vârfurile, protopopiatul Sibiu.

REDAȚIA, *Distincții acordate preoților meritoși*, În Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 119-120.

REDAȚIA, *Noi intrări În cler*, În Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 119:

- George Dumitru Dimoiu, pentru parohia Moșnița Veche, protopopiatul Timișoara;
Nicolae Ecab, pentru parohia Caransebeș.

REDAȚIA, *Noi clerici ai eparhiei*, În Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 127.

- Petre Porfirie Nica pentru mănăstirea „Săraca”; Gheorghe Pop pentru parohia Secășeni din protopopiatul Timișoara;
- Mihail Becheru, pentru parohia Secășeni din protopopiatul Oravița; Sebastian Ardelean, pentru parohia Reșița I.

REDAȚIA, *Hirotonie*, În Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 126.

Ioan Coroi, hirotonit preot pentru parohia Mihăileni din protopopiatul Arad.

REDAȚIA, *Noi slujitori ai altarelor*, În Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 135.

Hirotonia diaconului: Gheorghe Morar, pentru parohia Macea, protopopiatul Arad;

Petru Constantin, pentru parohia Lalașinț, protopopiatul Lipova.

REDAȚIA, *Noi clerici ai eparhiei*, În Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 132.

- Hirotonia diaconului Ioan Bălășoiu, pentru parohia Silvașu de Sus, protopopiatul Petroșani;
- Cornel Corobea, pentru parohia Luncani, protopopiatul Orăștie.

REDAȚIA, *Întrare În cler*, În Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p.126.
Hirotonia tânărului Daniel Vasi, pentru parohia Alioș, din protopopiatul Timișoara.

REDAȚIA, *Noi slujitori ai sfintelor altare*, În Altarul Banatului, nr. 1 (40), nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1990, p. 121.

REDAȚIA, *Alegeri de protopopi În cadrul eparhiei*, În Altarul Banatului, nr. 1 (40), nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1990, p. 115.

REDACTIA, *Hirotonii*, În Altarul Banatului, nr.1 (40), ianuarie-februarie, nr. 1-2, 1990, p. 114.

REDACTIA, *Întronizarea Înalt Prea Sfințitului Daniel ca Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 21-40. Prezentare În poze a unor momente din timpul Sfintei Liturghii, În cadrul căreia a avut loc întronizarea noului mitropolit; este redată gramata patriarhală decretul prezidențial, urmate de cuvintele de folos ale Înaltelor fețe bisericești.

REDACTIA, *Hirotonirea și instalarea Prea Cuviosului arhimandrit Dr. Irineu Pop, ca episcop vicar al Arhiepiscopiei Clujului*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr.6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 95-97.

REDACTIA, *Înscăunarea Prea Sfințitului Justinian Chira ca episcop al Episcopiei Maramureșului*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, Sibiu, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 94-95.

REDACTIA, *Hirotonii de diaconi și preoți*, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr.1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 210.

REDACTIA, *Hirotonia P.S. Episcop – Vicar Calinic Botoșăneanul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII),nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 145-148.

În ziua praznicului Bunei-Vestiri, la Iași, a avut loc hirotonia noului Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, P.S. Calinic Botoșăneanul.

VASILESCU, GH., *Alegerea și hirotonirea noului Episcop Vicar Patriarhal Vicențiu Ploieșteanul*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 124-132.

VASILESCU, GH., *Alegerea și hirotonia Prea Sfințitului Teodosie Snagoveanul, noul Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 132-142.

VASILESCU, GHEORGHE, *Alegerea și hirotonirea Prea Sfințitului Teodosie Snagoveanul, noul Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor*, În Glasul Bisericii, nr. 1-4, 1994, p. 132-142.

VIII.2. Funeralii de ierarhi

NECHITA, V. (Pr.), *Arhiepiscopul Teofil al Clujului Vadului și Feleacului*, În Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p.234-235. Date biografice și prezentarea personalităților vremii la ceremonialul Însmormântării.

VASILESCU, GH., *Trecerea la cele veșnice a Episcopului Vicar Roman Ialomiteanul*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p.144-157.

VASILESCU, GH., *Î.P.S. arhiepiscop Antim Nica a trecut la cele veșnice*, În Glasul Bisericii, anul LI, nr.5-7, mai - iulie, 1994, p. 126-128.

* VASILESCU, GHEORGHE, *Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Antim Nica a trecut la cele veșnice (1 mai 1994)*, În Glasul Bisericii, nr. 5-7, 1994, p. 126-128.

VIII.3. Viața, activitatea și moartea preoților

ABRUDAN, DUMITRU (Pr. prof.), *Preot Dr. Simion Radu*, În Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr.2, aprilie-iunie, 1995,p.163-164.

„Joi, 30 martie 1995, a pornit pe calea veșniciei, cel care a fost un zelos și luminat slujitor al Bisericii și Teologiei – Pr. Prof. dr. Simion Radu” (p. 163).

BARNA, CONSTANTIN (Pr.), *Preotul Scarlat Porcescu*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p.218-220.

„Cu o săptămână Înainte de a împlini vârsta de 80 de ani, la 3 decembrie 1991, sleit de puteri și împăcat cu Domnul și cu oamenii, a plecat la veșnicie, preotul de aleasă vocație, profesorul, istoricul, eruditul și omul de rară omenie, Preotul Scarlat Porcescu” (p. 218).

BĂLȚAT, VISARION (Arhid.), *Preot Iconom Stavrofor Ioan Roman*, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 4, octombrie-decembrie, 1992, p. 76-77.

BĂLȚAT, VISARION (Arhid.), *Pr. Prof. și Academician Dumitru Stăniloae*, În Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 167.

„În dimineața zilei de 5 octombrie 1993, cu puține zile Înainte de a-și sărbători ziua onomastică și cu șase săptămâni Înainte de-a împlini venerabila vârstă de 90 de ani (16 noiembrie), Dumnezeu a chemat la Sine pe cel ce a fost preotul, profesorul, teologul și omul de Înaltă cultură, doctor honoris causa al mai multor Universități din țară și de peste hotare, membru titular al academiei Române, Dumitru Stăniloae” (p.167).

BĂLȚAT, VISARION (Arhid.), *Preotul Iconom-Stavrofor Gheorghe Papuc (1928-1993)*, În Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 168-169.

Trecerea la cele veșnice a preotului iconom-stavrofor Gheorghe Papuc, consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului.

BĂLȚAT, VISARION (Arhid.), *În memoriam*, În Revista Teologică, serie nouă, Anul IV, (76), nr. 1, ianuarie-martie, 1994, p.113-114: Preotul Ioan Beju și Preotul Ic. Stavr. Col. (R) Ioan Boțocan.

BODOGAE, TEODOR (Pr. Prof. Onor.), *Protopopul stavrofor Gheorghe Secaș*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 2, martie-aprilie, 1990, p. 122-123.

A fost profesor suplinitor la Academia Teologică din Sibiu; catehet și profesor de religie la școlile secundare din oraș; a condus asociațiile religioase „Oastea Domnului” și „Lumina Satelor”, prestând o bogată activitate misionară.

BUZDUGAN, C. (Pr.), *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII),nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 153-154. Este vorba despre Părintele Toma Rîpă.

CIOABĂ, GRIGORE (înv. pens.), *Adormiți În Domnul – Preotul Ion C. Runcanu*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVI, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1994, p. 180-183.

CIOBICĂ, TEOFILACT (Ierod.), *Chemat la Domnul, Ierodiaconul Macarie Răileanu*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie-iulie, 1993, p. 204.

CHIOARU, IOAN (Pr.), *Protopop stavrofor Simion Macarie*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr.2 martie-aprilie, 1990, p. 124-125.

COTEA, ȘTEFAN (Pr.), *Adormiți În Domnul – Preot Mihail Vasilași*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVI, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1994, p. 183-184.

COSTEA, FILARET (Pr.), *Treceri la cele veșnice: Preotul Ioan Văcar*, În Revista Teologică, nr. 3, mai-iunie, 1990, p. 120. Este prezentată viața și activitatea celui ce a fost timp de 14 ani, secretar al oficiului protopopesic Sibiu.

COSTEA, FILARET, *Treceri la cele veșnice*, În Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 120. Este vorba de preotul Ioan Văcar, parohia Mîndra, protopopiatul Sibiu.

GĂBAN, IOAN (Pr. prot.) *Preotul pensionar Ioan Telea*, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 4, octombrie-decembrie, 1992, p. 75-76. Preot paroh În Copșa Mică.

FRUNZĂ, ANTON (Pr.), *Preotul profesor Dr. Mircea Chialda*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr.9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 217-218. Pe data de 14 decembrie 1991 s-a stins din viață Pr. prof. dr. Mircea Chialda.

GĂBAN, IOAN (Pr. Prot.), *Preotul Mircea Pop, de la Parohia Ort. Copșa Mică*, În Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 128.

GH. V. *Arhidiaconul profesor Ion Popescu*, În Revista Teologică, Serie nouă, Anul II , (74), nr. 2, aprilie-iunie, 1992, p. 85-86.

„Vineri, 17 aprilie 1992, după o scurtă și aprigă suferință, a trecut la cele veșnice Părintele Arhidiacon Ion Popescu, distins compozitor și dirijor al corului catedralei mitropolitane,

profesorul de Muzică Bisericească al Facultății de Teologie din Sibiu”. Este prezentată viața și activitatea profesorului Ion Popescu.

GOIA, EUGEN (Pr.), *Preotul Iosif Matora*, În Mitropolia Ardealului, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, p. 126-127.

ICĂ, I. IOAN, (Pr. Prof. Dr.), *A murit Maica Alexandra*, În Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 5, septembrie-octombrie, 1991, p. 72.

ION, VRAPCEA (Pr.), *Pr. Iorga Gheorghe*, În Mitropolia Olteniei, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 131-132.

IODACHE, DUMITRU (Pr. Prot.), *Cuvânt la moartea preotului Neamu Ion, Parohia Cotroceni*, În Glasul Bisericii, anul L, nr. 3-4, iulie-decembrie, 1992, p. 94-96.

IODACHE, DUMITRU (Pr. Prot.), *Pr. Ic. Stavrofor Alexandrescu Eugeniu*, În Glasul Bisericii, anul L, nr. 3-4, iulie-decembrie, 1992, p. 96-97.

Viața preotului Alexandrescu și cuvântul rostit la ceremonialul Însmormântării.

IODAN, GHEORGHE, *Chemați la Domnul, Preotul Iconom Stavrofor Aurel Pintilie*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 266.

LIFICIU, A. THEODOR (Pr.), *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 184-185. Sunt amintiți: Pr. Gheorghe Arsene și Pr. iconom stavrofor Nicolae Nedelcu.

LIFICIU, A. THEODOR (Pr.), *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 184-185.

Sunt amintiți preoții: Gheorghe Arsene – Parohia Ghermănești, din protopopiatul Bîrlad; iconom stavrofor Nicolae Nedelcu – fost misionar protopopesec și paroh al Parohiei Sfântul Spiridon din Bîrlad.

MANOLICA, MIHAI (Pr.), *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 232-234. Este vorba despre Preotul Ioan Loghin-Țurcanu, parohia Sfântul Dumitru – Balș din Iași.

MANOLICA, MIHAI (Pr.), *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 232-234.

MERCHEAȘA, NICOLAE PALMEȘ (Pr. Paroh), *Pr. Curmei Nicolae*, În Revista Teologică, serie nouă, Anul IV, (76), nr.3, iulie-septembrie, 1994, p. 117-118.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr.1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p.175-176. Este vorba de preoții Costache Ionescu și Adrian Vîlcu.

MURĂRAȘU, ILIE (arhid.), *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, p. 120-122:

- Preotul iconom stavrofor Dumitru Petrea – parohia Domneasca, protopopiatul Bârlad, județul Vaslui
- Preotul Petru Maftai – parohia Pănțești, protopopiatul Târgu Ocna, județul Bacău
- Preotul Mihai Ștefan – parohia Sterpu, protopopiatul Roman, județul Neamț.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Chemați la Domnul, Preotul Vasile Veleşcu*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie-iulie, 1993, p. 206.

MURĂRAȘU, ILIE, *Chemați la Domnul, Preotul Ioan Dima*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 265.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Preotul Iconom stavrofor Ioan Goagă*, În Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 185-186.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 238-240.

Este vorba de preoții: Nicolae Matei, parohia Tescani, protopopiatul Moinești, jud. Bacău; Ioan Popescu, parohia Balcani, protopopiatul Mionești, jud. Bacău; Artemie Ceanca, parohia Lălești, protopopiatul Bârlad, jud. Vaslui; Gheorghe Ursache, parohia „Sfântul Nicolae”, orașul Onești.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 5-7, mai-iulie, 1994, p. 217-220. Sunt amintiții preoții: Nicolae Tănase; Iconom stavrofor Constantin Platon; Nicolae Morărașu, parohia Fântânele – Bacău.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 238-240:

- Preotul Nicolae Matei – parohia Tescani, protopopiatul Moinești, Județul Bacău.
- Preotul Ioan Popescu – parohia Balcani, protopopiatul Moinești, județul Bacău.
- Preotul Artemie Ceanca – parohia Lălești, protopopiatul Bârlad, județul Vaslui.
- Preotul Gheorghe Ursache – parohia „Sfântul Nicolae”, oraș Onești.

NECHITA, V. (Pr.), *Arhiepiscopul Teofil al Vadului Feleacului si Clujului* În Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 234-235. „În dimineața zile de 3 noiembrie 1992, a trecut la Domnul, după o scurtă suferință, Î.P.S. Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, Teofil Herineanu, În vârstă de 83 de ani” (p. 234).

OPRIȘ, GH. (Pr.), *Preot Oprea Arghir*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 1, ianuarie-februarie, p. 122.

PANAITE, COSTICĂ (Pr.), Consilier cultural **Decese de preoți**, În Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, Iulie –Decembrie, 1991, București, p. 110-113:

- Preot sachelar Nicolae Ioan - parohia Gugești, protopopiatul Focșani, județul Vrancea.
- Preot iconom stavrofor Dumitru Mazăre – parohia Mănăstioara, protopopiatul Panciu, județul Vrancea.
- Preot iconom Alexe Porcescu – parohia Policiori, protopopiatul Pătărlagele, județul Buzău.
- Preot iconom stavrofor Virgil Frînculescu – parohia „Sf. Ioan” - Poșta- Buzău.
- Preot Enache Graur – parohia Săpunru din Focșani.

PĂRĂIANU, DORIN (Pr.), **Preotul Briota Victor**, În Revista Teologică, Serie nouă, Anul II, (74), nr.2, aprilie-iunie, 1992, p.86.

PETRU, IOAN (Pr.), **Preotul iconom stavrofor Gheorghe Cucu**, În Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 190.

P., **Preot Simion Macarie**, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 151.

PRODEA, VASILE (Pr.), **Preotul Ioan Zăbavă**, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 121.

PUȘCARIU, IOSIF -VELU, (Pr.), **Preotul Iosif Pușcariu**, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 151-152.

REDAȚIA, **Decese**, În Altarul Banatului, Anul II (41), ianuarie-martie, 1991, nr. 1-3, p. 108-111:

- Preot Eftimie Nemeșagu – parohia Berliște, protopopiatul Oravița.
- Preot Iosif Bololoi – parohia Sopotu Vechi , protopopiatul Oravița.
- Preot Ilie Crivacucea - Moldova Nouă.
- Preot Liviu Liub - Parohia Lugoj.
- Preot Alexandru Ursache – parohia Rusca Montană , protopopiatul Caransebeș.

REDAȚIA, **Ușurat de ostenele sale, întru nădejdea Învierii...**, În Altarul Banatului, Anul II (41), ianuarie-martie, 1991, nr.1-3, p. 113-115.

„Mănăstirea Hodoș-Bodrog, una din cele mai vechi din țară, veritabil bastion al Ortodoxiei și piatră de hotar În partea de vest a țării, și-a pierdut recent, În 21 februarie 1991, cârmuitorul spiritual În persoana Prea Cuviosului Părinte Arhimandrit Timotei Iftimie”.

REDAȚIA , **Decese**, În Altarul Banatului, Anul II (41), ianuarie-martie, 1991, nr. 1-3, p. 115.

În data de 5 ianuarie 1991 a trecut la cele veșnice preotul iconom stavrofor Gheorghe Căvășdan, din parohia Arad centru.

REDACTȚIA, *Trecuți la cele veșnice*, În Altarul Banatului , Anul II (XLI) aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 170:

- Preot Alexandra Ursache – parohia Rusca Montana.
- Preot Gheorghe Milovan – parohia Pădureni, protopopiatul Deta.
- Preot Constantin Negei - parohia Viteni, protopopiatul Deta.

REDACTȚIA, *Decese*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 173-174.

Viața și activitatea protopopului Ștefan Lungu.

REDACTȚIA, *Decese*, În Altarul Banatului, Anul II (41), iulie –septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 176:

- Preot Gheorghe Milovan – parohia Pădureni, protopopiatul Deta.
- Preot Constantin Negrei – parohia Sacoșul Mare, protopopiatul Lugoj
- Preot Dorel Ștefănuț – parohia Sîrbova, protopopiatul Lugoj
- Preot Ioța Berbentea – protopop În Oravița.

REDACTȚIA, *Decese*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 207-208:

- Preot Filimon Mămăligă – parohiile Căvăran și Tapia din protopopiatul Lugoj.
- Preot Valeriu Popescu – din protopopiatul Oravița.
- Preot Iosif Râta – parohiile Vrani, Pădureni și Timișoara V, Mehala
- Preot Ioan Bora – la parohiile Cârnești și Drăgoiești.
- Preot Petru Turcan – parohia Petroșnița.

REDACTȚIA, *Trecuți În lumea dreptilor*, În Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 124-126:

- Preotul Ioan Bora – parohia Drăgoiești
- Preotul Petru Țurcan din Caransebeș.
- Preotul Toma Vernichescu – parohia Vermeș, protopopiatul Reșița
- Preotul Pavel Luca – parohia Glimboca.
- Preotul Petru Turlici – parohia Șipet, protopopiatul Deta.

REDACTȚIA, *Trecuți la cele veșnice*, În Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 129-130:

- Preotul Liviu Ionel Boldura – parohia Brad, protopopiatul Brad.

- Preotul Valer Muntean – parohia Tămășașă.
- Preotul – Furdui Crăciun – parohia Uroi.

REDACTȚIA, *Decese*, În Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p.166:

- Preotul Pavel Glăvan – parohia Murani, protopopiatul Timișoara.
- Preotul Cornel Crăciunescu – parohia Timișoara – Mehala.

REDACTȚIA, *Ne-a părăsit un mare preot scriitor*, În Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 163.

„În dimineața zilei de 22 iunie 1992 a încetat din viață, într-un spital parizian, scriitorul de origine română Virgil Gheorghiu, preot al bisericii ortodoxe române din Paris din anul 1971”(p. 163).

REDACTȚIA, *Trecerea la cele veșnice a Părintelui Prof. Dumitru Stăniloae*, În Altarul Banatului, anul V (XLIV), ianuarie-martie, 1994, nr. 1-3, p. 152-153.

REDACTȚIA, *Decese*, În Altarul Banatului, nr.11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 129. Moartea preotului Ioan Șchipu.

REDACTȚIA, *Trecuți la cele veșnice*, În Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 121-122.

Au decedat: Pr. Ioan Matei – parohia Vârcioara, protopopiatul Caransebeș; Pr. Gruia Ignea – parohia Timișoara V – Mehala; Pr. Zaharia Drăgan.

REDACTȚIA, *Deces*, În Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 137. Preotul Valerian Ciobanu din parohia Nomorod.

REDACTȚIA, *Deces fulgerător*, În Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 132.

În urma unui tragic accident a încetat din viață Pr. Ioan Sucineanțu de la parohia Birda, protopopiatul Deta.

REDACTȚIA, *Deces*, În Altarul Banatului, nr.7-8, iulie-august, 1990, p. 128-129.

Viața și activitatea vrednicului de pomenire preot iconom stavrofor Cornel Oros, consilier bisericesc la Episcopia Aradului.

REDACTȚIA, *Conduși pe ultimul drum*, În Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 121-122.

Viața și activitatea preotului Cornel Lugojanu (paroh la Jebel din protopopiatul Deta) și preotul Petru Toma.

REDACTȚIA, *Decese*, În Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 127-129. Este prezentată viața și activitatea preotului Mihai Văcărescu.

REDACTȚIA, *Decese*, În Altarul Banatului, nr. 1 (40), ianuarie-februarie, nr. 1-2, 1990, p. 121-122.

Au trecut la cele veșnice: Ieromonahul Arsenie Boca și iconom stavrofor Nicodim Rădulescu (parohia Lupeni I).

REDACTȚIA, *Trecuți la cele veșnice*, În Altarul Banatului, nr. 1 (40), ianuarie-februarie, 1990, p. 117-118.

Sunt amintiți: Pr. Petru Iacobescu; Pr. dr. Gheorghe Lupșa; Pr. Cornel Cernescu.

REDACTȚIA, *Chemați la Domnul*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p.165-166: Preotul Vasile Grigoraș, parohia Scurta și preotul Ioan Dumbravă, parohia Puiești-Tîrg, protop. Bărlad, județul Vaslui.

RESCEANU, ST. (Pr.), *Pr. Vasile Ionescu*, În Mitropolia Olteniei, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 130-131.

VAIDA, VASILE (Pr.), *Chemați la Domnul: Preotul Iconom Stavrofor Dumitru Rădăuceanu*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 219.

*VASILIU, CEZAR, *Trecerea la cele veșnice a Episcopului – Vicar Roman Ialomîțeanul*, În Glasul Bisericii, nr. 1-4, 1994, p. 144-156.

VASILESCU, GHEORGHE, *Trecerea la cele veșnice a Părintelui Academician Profesor Doctor Dumitru Stăniloae – funeraliile -*, În Ortodoxia, anul XLV, nr.3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 8-28.

Sunt redată șirul cuvântărilor rostite la înmormântarea părintelui profesor Dumitru Stăniloae.

VRAPCEA, ION (Pr.), *Adormiți În Domnul: Pr. Iorga Gheorghe*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLIII, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 131.

VRAPCEA, PETRE (Pr.), *Adormiți În Domnul: Pr. Petre Tamiș*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLIII, nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 195.

ZORILĂ, MIHAI (Pr.), *Trecerea la cele veșnice a părintelui protosinghel Grațian Rădac, starețul Schitului Topolnița – Mehedinți*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLIII, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 129.

VIII.4. Memorii

APOSTOL, ION (Preot, prof.), *Preotul Ioan Răutescu din Dragoslavele. La o sută de ani de la nașterea sa*, În Glasul Bisericii, anul L, nr. 3-4, iulie-decembrie, 1992, p. 91-93.

ALEXANDRU, IOAN, *Doxologie poetică*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 179-180.

Ioan Alexandru despre Părintele Dumitru Stăniloae.

ANCUȘA, MIRCEA (Prof. univ. dr. doc.), *Urme din trecut: Doctorul Iosif Nemoianu (1894-1968)*, În Altarul Banatului, anul V (XLIV), iulie-septembrie, nr.7-9, 1994, p. 111-117.

BĂCILĂ, ACHIM (Diac.), *Rugăciune pentru eroi pe vârful Augur*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 3, mai-iunie, Sibiu, 1990, p. 64-65.

Praznicul împărătesc „înălțarea Domnului la cer”, a fost marcat de evenimente deosebite: punerea pietrei de temelie a unei noi biserici; pe vârful Augur a avut loc o slujbă de pomenire a eroilor căzuți În primul război mondial.

BĂLȚAT, VISARION (Arhid.), *Arhiepiscopul Teofil al Clujului*, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 4, octombrie-decembrie, 1992, p. 72-75.

„În dimineața zilei de 3 noiembrie 1992, a trecut la cele veșnice venerabilul arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului Dr. h. c. Teofil Herineanu, la patriarhala vârstă de 83 de ani” (p.72).

BĂLȚAT, DUMITRU (Arhid.), *În memoriam: †Episcopul vicar Roman Ilfoveanul și †Arhiepiscopul Dr. Antim Nica*, În Revista Teologică, serie nouă, Anul IV, (76), nr.2, aprilie-iunie, 1994, p. 121-123.

BELLU, NICOLAE, *350 de ani de la apariția „Pravilei de la Govora”*, În Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 115-122.

BOBRINSKOY, BORIS (Pr. Prof. dr.), Rectorul Institutului de Teologie Ortodoxă «Saint Serge», trad. Măriuca Alexandrescu, *Rugăciunea inimii și Euharistia (respectuos omagiu adus Părintelui Dumitru Stăniloae)*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 112-120.

Este prezentată poziția Părintelui Dumitru Stăniloae față de rugăciunea inimii și față de Sfânta Euharistie.

BRIA, ION (Pr.), *La moartea Părintelui Stăniloae*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 28-30.

BUGA, IOAN (Pr.), *Patriarhul neîncoronat al Ortodoxiei noastre contemporane din veacul XX*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 143-145.

„Un cronograf special implantat În inima vremii ne-ar semnala faptul că tot la șapte veacuri apare un mare sintetizator. În veacul I Sf. Ioan Teologul, În veacul VII Sf. Ioan Damaschin, În veacul XIV Sf. Grigore Palama, iar În veacul XX, deocamdată nu văd un candidat la postul respectiv În afara Părintelui Stăniloae” (p.154).

* BUCHIU, ȘTEFAN (Pr. Dr. Lect.), *Părintele Stăniloae, un an de la trecerea la cele veșnice*, În Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 149-150.

CIACHIR, DAN, *Omul și lucrarea sa*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 170-174.

„Cred că nu e moment mai potrivit ca acesta, În care marele profesor teolog Dumitru Stăniloae împlinește 90 de ani, să ne reamintim un adevăr pe cât de simplu, pe atât de important, dacă nu chiar esențial; cu foarte puține excepții notabile, dascălii noștri teologi au fost și sunt *preoții*” (p. 170).

CIONGARIU, IOAN, *„Teologie duhovnicească” apud România Liberă din 18 noiembrie 1990, articol omagial*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr.6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 114-115.

Articol omagial „dedicat celui mai însemnat teolog ortodox contemporan, Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae care, la data de 16 noiembrie 1990 a împlinit venerabila vârstă de 87 de ani.

CIUREA, AL. I. (Pr. prof. dr.), *Preotul profesor Ioan Negoită, directorul nostru, (la o jumătate de veac de la trecerea sa În veșnicie)*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 111-120.

„La 29 ianuarie 1991, s-a împlinit exact o jumătate de secol, de când prematur a plecat dintre noi Părintele profesor Ioan Negoită, fost director al Seminariilor teologice din Huși (1919-1928) și „Veniamin Costachi” din Iași (1928-1940), cel care a trudit cu neabătută râvnă, cu devotată dăruire și autentică vocație sacerdotală, la formarea lăuntrică și duhovnicească a atâtor generații de preoți, mai ales din Moldova lui Ștefan cel Mare...” (p. 111).

CAPOIANU, DUMITRU, *În memoria: Pr. Prof. Gheorghe Șoima*, În Revista Teologică, anul V, (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 149-151.

CĂRCIULEANU, IOAN (Pr.), *Episcopul-vicar Irineu Crăciunaș Suceveanul — 20 de ani de la moarte —*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 8-10, august-octombrie, 1993, p. 238-239.

CLEMENT, OLIVER, *Cel mai mare teolog al secolului XX*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 120-127.

Din viața și activitatea Părintelui profesor Dumitru Stăniloae.

CONSTANTIN, COMAN (Pr. Dr.), *Smerenia cuvântului – Ofrandă Părintelui Dumitru Stăniloae la 90 de ani -*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 150-152.

CUNESCU, GHEORGHE (Pr.), *Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului - evocare memorială*, În Revista Teologică, Sibiu, nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 98-103.

Prezentarea câtorva episoade din viața celui ce a fost „ieomonahul prestigios, cărturarul neobosit, colegul și prietenul profesorului Gala Galaction, mărinimosul dătător de daruri, pe salvatorul curajos, primitorul În casă și oferirea unui loc mai bun la masă...” (p. 103).

CUNESCU, GHEORGHE (Pr.), *Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, evocare memorială*, În Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 98-103. Tratează următoarele: Un doctor excepțional!; Un dar de nabab!; Jurământul lui Stalin; Loc mai bun la masă; Din anii crepuscului; Urmaș pe măsură.

COJOCARU, MARIUS, *Cad brazii din pădurea de brazi a Transilvaniei*, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 3, iulie-septembrie, 1992, p. 64-66
Student teolog vorbind despre viața și activitatea episcopului Vasile Moga.

DALEA IOAN, *Un cărturar iluminist bănățean: Ioan Tomici*, În Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 109-114.

„Între cărturarii bănățeni ce s-au impus printr-o fructuoasă activitate bisericească, politică, culturală și economică, desfășurată de-a lungul vieții lor, a fost și protopopul Ioan Tomici, personalitate de prin rang, apreciată nu numai de caransebeșeni, ci de toți românii din Banat de la Începutul secolului al XIX-lea”.

DIACONESCU, MIHAIL, *întâlniri cu Părintele Stăniloae*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 183-187.

„Ținând cont că scriu proză, fie-mi permis să particip la prinosul de recunoștință pe care îl aducem Părintelui Stăniloae, cu niște însemnări subiective, sentimentale, nu cu un studiu obiectiv, de specialitate, și nici cu un articol analitic” (p. 183).

DRĂGULIN, I. GHEORGHE (Pr. Asist.), *Etapele cuceririi celebrității teologului*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 145-151.

Împreună cu Părintele Stăniloae prin școlile vremii.

DOBRESCU, VICTOR (Prof.), *În memoriam...*, În Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p.145. Este evocată viața și activitatea profesorului și teologului Dimitrie Onciulescu.

GLĂJAR, IOAN (Pr.), *Un om al carității, un filantrop creștin: Pr. iconom – stavrofor Filaret Costea*, În Revista Teologică, serie nouă, Anul IV (76), nr. 3, iulie-septembrie, 1994, p. 115-116.

ICĂ, IOAN (Pr. prof. dr.), *Preotul Profesor Univ. Dr. Dr. Isidor Todoran*, În Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 2, aprilie-iunie, 1995, p. 164-168.

„Se împlinesc anul acesta (În 29 mai), 10 ani de la trecerea la Domnul a Preotului Profesor clujean Dr. Dr. Isidor Todoran, personalitate proeminentă a Învățămintului teologic universitar și culturii românești (...)” (p. 164).

IOAN, ANDREI REMUS, *Părintele Stăniloae*, Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 196-197.

IONESCU, I. (Pr.), *Sinodul de la Iași, - La 350 de ani -*, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 4, octombrie-decembrie, 1992, p. 39-43.

* IONESCU, IOAN (Pr. Prof.), *Despre originea etnică a Sfântului martir Dasius (la 1680 de ani)*, În Glasul Bisericii, nr. 10-12, 1995, p. 679-684.

* IORDACHE, DUMITRU (Pr. Prot.), *În Memoriam – Cuvântul la moartea Pr. Vicar Octavian Popescu*, În Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 147-149.

IVAN, I. (Diac.), *Profesor Universitar Doctor Constantin I. Negoită*, În Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 8-10, august-octombrie, 1993, p. 252-254.

LEB, VASILE-IOAN (Pr. prof. Dr.), *Doi memorandiști sibieni: profesorii Daniil Popovici-Barcianu și Dimitrie Comșa*, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 3, iulie-septembrie, 1992, p. 73-78.

Viața și activitatea celor doi patrioți ardeleni ce au contribuit și participat direct la evenimentele legate de „Memorand”, profesori la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu (astăzi Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu).

MARICA, IGNATIE (monah), *«Via Dolorosa» a Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 192-196.

MAXIMIUC, EUGENIU – IOAN (Prof.), *Gânduri despre preot și misiunea sa, Preotul Ioan Maximiuc – În memoriam*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1995, p.225-226.

NEAGA, NICOLAE (Pr. Prof.), *Episcopul martir Nicolae Popovici – epistolar -*, În Revista Teologică, Sibiu, nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 108-110.

Sunt redată frânturi din cele 68 de scrisori păstrate de P. Jivoiu Forgă, de la Catedrala din Timișoara, scrisori din care reiese personalitatea martirului episcop Nicolae Popovici.

NICOLESCU, COSTION (30 august 1993), *Părintele Dumitru Teologul: ultima convorbire*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 187-190.

PAPUC, GH. (Pr.), *În amintirea victimelor din Transilvania de Nord de acum 50 de ani*, În Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, p. 100-106. Pe data de 30 august 1990 s-au împlinit 50 de ani „de când printr-o hotărâre nedreaptă, Hitler și Musolini au rupt din trupul țării noastre, Transilvania de Nord pe care au dat-o În dar Ungariei horthyste” (102). Fapt pentru care În catedrala mitropolitană din Sibiu s-a săvârșit un parastas de către Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie al Ardealului; iar În Aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc un simpozion consacrat aceluiași eveniment.

PĂRĂIAN TEOFIL (Arhim.), *În amintirea Mitropolitului Nicolae Mladin*, În Mitropolia Ardealului, Sibiu, anul XXXV, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 106-107.

PĂRĂIAN TEOFIL, (Arhim.), *În amintirea celui ce a fost Arhimandritul Ioan Dinu*, În Mitropolia Ardealului, Sibiu, anul XXXV, nr.1, ianuarie-februarie, 1990, p. 107-108.

PĂTULEANU, CONSTANTIN (Pr. Drd.), *Sinodul de la Iași În istoriografia românească și străină, (la aniversarea a 350 de ani)*, În Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 112-133.

Lucrarea este structurată pe trei părți: preliminarii și Sinodul de ala Iași În istoriografia străină și concluzii.

PETRARU, GH. (Pr.), *-1990- Bucurie, dezamăgire, speranță*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 3-4.

În amintirea „fantasticului”

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE (Dr.), Mitropolitul Ardealului Crișanei și Maramureșului *Dăm bună mărturie lui Dumnezeu – Despre Episcopul Vasile al Oradiei*.

Cuvânt rostit la înmormântarea P.S. Vasile Coman al Oradiei la 14 iulie 1992 În „Biserica cu lună”, catedrala orașului.

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE (Dr.), Mitropolitul Ardealului, Crișanei și Maramureșului *S-a făcut dreptate! Episcopul Dr. Nicolae Popovici s-a întors întru ale sale*, În Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 3, iulie-septembrie, 1992, p.67-71.

Cuvânt la reînhumarea În catedrala din Oradea a osemintelor episcopului Nicolae Popovici; din viața și activitatea episcopului; alți episcopi exilați.

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE (Dr.), Mitropolitul Ardealului *Părintele Stăniloae. Mărturie de ucenic*, În Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 167-168.

POPA, IOASAF (Arhim.), *Ce am învățat de la Părintele Profesor Dumitru Stăniloae*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 177-179.

POPA, ANGHEL, *Putna 1904 – Comemorarea a 400 de ani de la moartea lui Ștefan Cel Mare, sub semnul unității naționale*, Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p. 61-82.

POPEANGĂ, VASILE (Prof.), *Un promotor al activismului ortodox: Episcopul Grigorie Comșa*, În Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 114-120.

PREDA, RADU, *Zece capete despre părintele Dumitru Stăniloae*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 174-177.

POPESCU, DAVID (Pr.), *Comemorări – Semicentenarul de la moartea dascălului de muzică psaltică Ion Popescu Pasărea*, În Glasul Bisericii, anul L, nr. 1-3, ianuarie - iunie, 1993, p. 98-99.

POPESCU, DAVID, *Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae*, În Glasul Bisericii, anul L, nr. 4-6, iulie – decembrie, 1993, p.105-107.

POPESCU, DUMITRU (Pr. Prof. Dr.), *În memoriam*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 6-7.

REDACȚIA, *Pomenirea eroilor neamului*, În Altarul Banatului , Anul II (XLI) aprilie-iunie, 1991, nr.4-6,p. 165

REDACȚIA, *Monument comemorativ*, În Altarul Banatului , Anul II (XLI) aprilie-iunie, 1991, nr.4-6,p. 165.

La parohia Dalboșeț, protopopiatul Oravița, a fost ridicat un monument În memoria ostașilor români căzuți În cel de- al doilea război mondial.

REDACȚIA, *Munument închinat eroilor neamului*, În Altarul Banatului, Anul II (41), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9,p. 173-174.

REDACȚIA, *Pomenirea unui înaintaș*, În Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 204.

S-a făcut un parastas În memoria celui ce a fost Constantin Diaconovici Loga, la 141 ani de la moarte – unul dintre cei mai mari cărturari ai Banatului care a desfășurat o pasionantă activitate închinată propășirii culturale a poporului român ș luminării acestuia.

REDACȚIA, *Pomenirea unor înaintași*, În Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr.4-6 p. 161-162.

„Sâmbătă, 21 martie 1992, În organizarea protopopiatului ortodox român din Deta și a direcțiunii Școlii generale s-a făcut comemorarea celui care a fost preotul Petru Bizerea (1881-1953), marcantă personalitate culturală din Banat” (p.161).

REDACȚIA, (din Almanahul Parohiei Române din Viena, 1976), *Părintele Dumitru Teologul: portret – autoportret. Sfințenie și delicatețe*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 180-183.

REDACȚIA, *Părintele Stăniloae la vârsta Patriarhilor - «Teologul Speranței» văzut de contemporanii săi*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 190-191.

REDACȚIA, *Date biografice*, În Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 198-200.

REDACȚIA, *Martirii creștinismului și eroii neamului*, În Glasul Bisericii, Anul L, nr. 1-3, ianuarie – iunie, 1993, p. 5-7.

Importanța sângelui miilor de martiri curs pentru poporul român.

REDAȚIA, *Arhiepiscopia Timișoarei și Caransebeșului „Aleasă cinstire martirilor revoluției românești”*, Altarul Banatului, anul I (40), nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1990, p. 113-114.

Slujba parastasului a fost oficiată de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Timișoarei.

REDAȚIA, *În memoriam: Pr. prof. Vl. Prelipceanu (1903-1990)*, În Studii Teologice, seria a II-a, anul XLII, nr.5-6, septembrie-decembrie, București, 1990, p. 128-130.

REZUȘ, PETRU (Pr. Prof. univ. dr.), *Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Stăniloae*, în Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 143-145.

ȚIUCRA, IANCU (Dr. ing.) și ȚĂRCUȘ, GHEORGHE, *Preotul memorandist Avesalon Țiucra (1867-1923)* în Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 8-18.

VAIDA, V. (Pr.), *De ziua eroilor neamului*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 176.

În ziua Înălțării Domnului, la cimitirul eroilor din Iași, a avut loc o slujbă de pomenire a celor căzuți „pentru neam și țara lor”: „poporul care și-a uitat eroii nu-și merită viitorul, își pierde slava sa înaintea lui Dumnezeu”.

ZAMFIRESCU, DAN, *Însemnări despre Părintele Dumitru Stăniloae – lămurire –* în Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 155-170.

Articolul de față cuprinde și următoarele subarticole: schiță de portret spiritual, Părintele Stăniloae în cultura și teologia română.

VIII.5. Aniversări

ALEXE, GEORGE DETROIT, MICHIGAN, SUA. Traducere din limba engleză de MIRELA PETRAȘCU, *Chipul și asemănarea românească în teologia Părintelui Stăniloae*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 113-143.

La data de 16 noiembrie 1993, „mentorul nostru spiritual, părintele Dumitru Stăniloae” (p.113), trebuia să împlinească frumoasa vârstă de 90 de ani. Cu această ocazie, articolul vrea să fie un „cadou” adus părintelui, reliefând legătura dintre „omul român” și Dumnezeu având ca bază de temelie operele teologice ale părintelui: „În primul rând, deoarece Teologia păr. Stăniloae, în care chipul și asemănarea românească sunt structural bazate pe omul creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, conferă identitate spirituală și integritate creștinească nu numai Ortodoxiei românești și răsăritene, ci și întregii creștinătăți (...). Trăind intens pentru

credița ortodoxă și pentru naționalitatea sa, p. Stăniloae s-a identificat cu viața creștinească a Domnului nostru Iisus Hristos, după chipul și asemănarea sa românească” (p.113).

BĂBUȘ, GRIGORE (Arhim.), *Din Istoria Mănăstirii Cheia (Jud. Prahova) – 225 de ani de la întemeiere* - , în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 2, aprilie-iunie, 1995, p. 123-136.

BĂDESCU, VALENTIN, *O aniversare cu adânci rezonanțe în viața bisericii și a școlii românești*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 4-6, iulie – decembrie, 1993, p. 133-134.

„Învățămintul religios din școlile de stat din Capitală a cunoscut înălțătoare momente miercuri, 22 decembrie 1993, prin aniversarea zilei onomastice a doamnei profesoare de Religie Anastasia Popescu, de la Școala Generală nr. 186, <<Elena Văcărescu>> din Capitală” (p. 133).

BODOGAE, TEODOR (Pr. prof. Dr.), *Popas comemorativ: 110 ani de la nașterea Mitropolitului Nicolae Bălan*, în Revista Teologică , Serie nouă, Anul II, (74), nr. 1, ianuarie – martie, 1992, p. 67-70.

Sunt prezentate evenimente mai importante din viața Mitropolitului Nicolae Bălan.

BUZERA, AL ALEXIE (Pr.Prof.), *Sărbătorirea profesorului Nicolae Lungu, cu prilejul împlinirii vârstei de 90 de ani*, în Mitropolia Olteniei, nr. 1, ianuarie-februarie 1991, p. 109-112.

Viața și activitatea sărbătoritului a fost prezentată de Pr. prof. Alexie Al. Buzera, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, care a subliniat „rolul muzicianului în promovarea creației muzical-religioase din țara noastră în anii dictaturii totalitare” (p. 109).

†DANIEL, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Fiu și Părinte al Moldovei*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 5-12.

Crâmpoie din viața Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist: anii de păstorire la Iași; fiu crescut în frumusețile spirituale ale Moldovei și părinte ocrotitor al lor; fiu al credinței și culturii creștine moldave și părinte mărturisitor al lor; fiu credincios și părinte spiritual al Moldovei - primitor de străini și deschis spre universal.

†DANIEL, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *„Aduceți-vă aminte de înaintașii voștri!”*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1995, p. 11-18.

Aniversarea a 110 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române, a 70 de ani de patriarhat și a 45 de ani de slujire arhierescă a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist.

†EMILIAN, Episcopul Caransebeșului, *Moment aniversar*, în Altarul Banatului, anul VI (XLV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1995, p. 3-7.

Cu ocazia împlinirii a 130 de ani de la prima restaurare a Episcopiei Caransebeșului, s-a făcut o scurtă evocare a tuturor înaintașilor, ierarhi, preoți, monahi, mireni, care au adus folos Bisericii străbune.

OCTAVIAN, NICU (Diac. prof. Consilier patriarhal), *Festivitățile sărbătoririi a 110 ani de la dobândirea Autocefaliei și a 70 de ani de la înființarea Patriarhiei*, în Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr.7-12, iulie-decembrie, 1995, p.7-275.

Articolul cuprinde: cuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la deschiderea și închiderea lucrărilor Adunării Naționale Bisericești din 4 februarie 1995; actul sinodal; lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, din 24-25 octombrie 1995; delegațiile participante; primirea oaspeților de peste hotare, în zilele de 25-26 octombrie 1995; deschiderea oficială a festivităților, 26 octombrie 1995; ceremonia decernării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din București Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist; primirea oficială a înalților oaspeți în Catedrala Patriarhală; sfânta Liturghie arhierescă, 27 octombrie 1995; agapa frățească de la Complexul Sofitel; întâlnirea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist cu înalții oaspeți; adunarea solemnă din rotonda Parlamentului, 28 octombrie 1995; recepția oficială; vizita în Moldova (28-31 octombrie 1995); sfințirea Centrului cultural de la Durău; vizitarea Mănăstirilor din nordul Moldovei. Periplu duhovnicesc în Bucovina; plecarea Sanctității Sale Pavel, Patriarhul Serbiei; concluzii. Declarațiile oaspeților privitoare la aceste sărbători. Ecouri și mesaje din țară și din străinătate.

PAVEL, AUREL (Drd.), *Aniversări luminoase și împliniri istorice*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr.1, ianuarie-martie, 1995, p. 167-169. 110 ani de la dobândirea autocefaliei – act de prestigiu în istoria Bisericii noastre; 70 de ani de la înființarea Patriarhiei – un act de conștiință; Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist - vas de cinstire, sfințit și de bună credință; Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române - repere biografice.

PĂTULEANU, CONSTANTIN (Pr. Drd.), *Sinodul de la Iași în istoriografia românească și străină (la aniversarea a 350 de ani)*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 112-133.

Lucrarea este structurată pe trei părți: preliminarii, Sinodul de la Iași în istoriografia străină și concluzii.

PĂCURARIU, MIRCEA (Pr. Prof.), *Preotul profesor Dr. Teodor Bodogae la 80 de ani*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 82-88.

REDAȚIA, *Praznic la Topleț*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI) aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 166.

La 31 martie s-au împlinit 175 de ani de la atestarea bisericii cu hramul Sf. Arhidiacon Ștefan
REDAȚIA, *Aniversare*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie,
1991, nr. 10 – 12, p. 204.

S-au împlinit 200 de ani de la zidirea actualei bisericii din Brebu, protopopiatul Reșița.

REDAȚIA, *Hram*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 121.

Sărbătorirea hramului catedralei mitropolitane din Timișoara (Sfinții Trei Ierarhi).

REDAȚIA, *Praznicul seminarului teologic*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 122.

REDAȚIA, *Aniversări bisericesti – 1995*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V (77), nr.1, ianuarie-martie, 1995, p. 3-4.

„590 de ani de la transpunerea pe pergament a unui frumos tetraevanghel în limba slavă bisericească de către Sf. Cuv. Nicodim de la Tismana (1405); 475 de ani de la tipărirea la Brașov de către diaconul Coresi, a Psaltirei și Liturgherului în limba română (1570)” (p. 3).

REDAȚIA, *Momente aniversare ale Bisericii Ortodoxe Române*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 32-34.

„În zilele de 26 octombrie – 1 noiembrie 1995, au avut loc, la București, momente aniversare prilejuite de împlinirea a 110 ani de la dobândirea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române și a 70 de ani de la ridicarea ei la rang de Patriarhie” (p. 32).

REDAȚIA, *Un an jubiliar*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 1-3, ianuarie –martie, 1995, p. 3-4. „Anul 1995 este pentru Biserica Ortodoxă română plin de semnificații aniversare: împlinirea a 110 ani de la recunoașterea autocefaliei (25 aprilie 1885), 70 de ani de la ridicarea la rangul de Patriarhie, 45 de ani de arhierie ai Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, născut la 7 februarie 1915” (p. 3).

REDAȚIA, *Scurt popas la împlinirea a 20 de ani de arhierie a Î.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Transilvaniei*, în Mitropolia Ardealului, Sibiu, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 25-36.

REDAȚIA, *P.S. Episcop Justinian Chira al Maramureșului și Sătmanului – la 70 de ani*, în Revista Teologică, Sibiu, nr. 3, mai-iunie, 1990, p. 95-97.

R.T. (Redacția), *P.S. Episcop Justinian Chira al Maramureșului și Sătmarului – la 70 de ani*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 95-97.

RUSU, OCTAVIAN DOREL (Pr.), *Aniversarea a 20 de ani de arhierie a P.S. Episcop Dr. Vasile Coman al Oradiei*, în Revista Teologică, Sibiu, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 70-75.

SIRETEANU-POPESCU, ION, *Arhiepiscopul Victorin Ursache*, în

Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie-iulie, 1993, p. 201-203.

TĂMAȘ, CORNELIU (prof. Dr.), *Preotul Gheorghe I. Petre – Govora la 80 de ani*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 337-340.

„La Băile Govora, într-o frumoasă clădire de pe strada Tudor Vladimirescu, se află un așezământ muzeistic, care într-o expunere modernă valorifică cercetările și achizițiile unui pasionat arheolog și istoric, preotul Gheorghe Petre - Govora (...). Materialele arheologice din neolitic descoperite la Valea Răii (ceramică, unelte casnice, idol din ceramică) stau alături de cele din perioada traco-daco-getică de la Govora - sat, Ocnele Mari, Orlești, Băile Govora (un vas cu trei guri din sec. VII î. e. n. , piesă unicat de natură cultică și o vatră portativă descoperită la Ocnele Mari din sec. V – IV î.e.n.)” (p. 337); mai sunt menționate câteva din scrierile acestui părinte și istoric totodată.

†TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *File de cronică ortodoxă bisericească*, în Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr.7-12, iulie-decembrie, 1995, p. 3-6. Aniversarea a 110 ani de autocefalie și 70 de ani de Patriarhat.

* TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Cuvântare festivă în ședința Adunării Naționale din 4 februarie 1995*: 1995 an jubiliar, 110 ani de autocefalie și 70 de ani de patriarhat al Bisericii Ortodoxe Române, în Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 35-41.

VASILESCU, GH., *Sărbătoarea Bisericii Ortodoxe Române*: Aniversarea a 110 ani de la recunoașterea autocefaliei (25 aprilie 1885) și 70 de ani de la înființarea Patriarhiei (4 februarie 1925), în Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 159-169.

VASILESCU, GH., *Marile aniversări bisericești*, în Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr. 1-6, ianuarie-iunie, 1995, p. 32-43.

„S-au împlinit la începutul acestui an, 110 ani de la recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, 70 de ani de la ridicarea ei la treapta de Patriarhie și 80 de ani de viață ai Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, dintre care 45 de ani numai de slujire arhierescă” (p. 32).

VASILESCU, GH., *Sărbătorirea zilei de naștere a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 18-24.

CAP.IX. SITUAȚIA ECONOMICĂ

CRISTEA, DUMITRU (Prot.), *Din activitatea Protopopiatelor*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 195-217. Prezintă activitatea economică, socială, religioasă a Protopopiatelor Iași I și II, Târgu Neamț, Pașcani.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie-iulie, 1993, p. 200-201.

„Din punct de vedere economico-gospodăresc noua fabrică de lumânări de la Mănăstirea Dragomirna și-a arătat, începând cu acest an, roadele binevenite pentru susținerea multor lucrări din cuprinsul eparhiei” (p. 201).

PARASCHIV, TEODOSIE (Protos.), *Statutul de organizare și funcționare al Fabricii de cherestea „Sfânta Troiță”* în Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1995, p. 249-254.

POPESCU, EMILIAN (Prof. Dr.), *Despre starea materială a bisericilor din Scythia Minor (Dobrogea), în epoca proto-bizantină (sec. IV- VI)*, în Studii Teologice, seria a II.-a, anul XLII, nr. 3, mai-iunie, București, 1990, p. 79-84.

Se prezintă starea economică a bisericilor din Scythia Minor, aducându-se dovezi palpabile; se subliniază și rolul religiei creștine în schimbarea condițiilor de viață: „hunii învață psaltirea, clima rece a Scythiei se încinge de dogoarea credinței, armata roșie și blondă a geților (goților) înconjoară corturile bisericilor” (p. 80).

ȘUIAGA, VICTOR (dr.), *Cronica Preotului Nistor Socaci din Biscari*, în Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 114-132.

Manuscrisul original cu litere cirilice, intitulat „Epistolă a necazurilor și a timpurilor trecute”, se găsește în casa familiei Muntean a lui Dascălu din Simeria. Acest manuscris îl are drept

autor pe preotul Nistor Socaci (1814-1873) din Biscaria și conține „în proză și versuri întâmplări locale și evenimente generale din anii 1830-1856, toate reflectând interesante date și situații din viața socială și politică a românilor ardeleni din acele vremuri” (p. 115).

CAP.X. ACTIVITATEA PASTORALĂ

BĂLTUȚĂ, MITROFAN (Arhim), *Înălțarea Domnului la „Ierusalimul ortodoxiei românești”*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 209.

Ținuturile cele mai bogate în mănăstiri sunt cele ale Neamțului, numit și „Tebaida Moldovei” – Ierusalimul Ortodoxiei românești; prezența P.S. Episcop vicar Pimen Suceveanul la hramul Mănăstirii Neamț.

BĂLTUȚĂ, MITROFAN (Arhim.), *La hramul mănăstirii Neamț*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 175-176.

Este relatat un scurt istoric al mănăstirii; amintită prezența înaltelor fețe bisericești: P.F. Patriarh Teoctist, Î.P.S. Mitropolit Daniel, Î.P.S. Arhiep. Pimen etc.; este amintită școala de caligrafi și miniaturişti, care dăinuie din sec. XIV (Gavriil Uric, Teodor Mărișescu, Ghervasie etc.): mai sunt amintiți și marii scriitori ai neamului: M. Sadoveanu, G. Galaction, Panait Istrati, Eminescu, Creangă etc.

BĂLȚAT, VISARION (Ierod. Drd.), *Itinerar pastoral, apud Din Viața bisericească în Arhiepiscopia Sibiului*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, p. 66-67.

BROSCĂREANU, RENE (Pr.), secretarul Cabinetului Patriarhal, *Din agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist* în Glasul Bisericii, Anul L, Nr. 4-6, Iulie-Decembrie, 1991, p. 96-106.

BROSCĂREANU, RENE (Pr.), Secretarul cabinetului Patriarhal, *Din agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1992, p. 110-112.

BROSCĂREANU, RENE (Pr.), Secretarul cabinetului Patriarhal, *Din agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist pe perioada 1 septembrie – 15 decembrie 1992*, în Glasul Bisericii, anul L, iulie-decembrie, 1992, p. 80-89.

BROSCĂREANU, RENE (Preot), secretatul Cabinetului Patriarhal, *Agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist pe perioada 1 ianuarie - 30 aprilie 1994*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr.1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 90-101.

BROSCĂREANU, RENE (Pr.), – secretarul cabinetului patriarhal – *Agenda de lucru a prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST pe perioada 1 ianuarie – 14 martie 1993*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 1-3, ianuarie - iunie, 1993, p. 93-98.

BROSCĂREANU, RENE (Pr.), Secretarul Cabinetului Patriarhal, *Agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist pe perioada 1 mai – 31 iulie 1994*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr. 5-7, mai - iulie, 1994, p. 100-108.

* BROSCĂREANU, RENÉ (Pr.), Boboiescu, V. (Diac.), Savu, Teofan (Ierom.), *Agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist pe perioada 1-30 mai 1990 – 15 septembrie 1990*, în Glasul Bisericii, nr. 3-4, 1990, p. 139-148.

CHERESCU, PAVEL (Diacon), *Însemnări, note, comentarii*, în Revista Teologică, Sibiu, nr.1, ianuarie-februarie, 1990, p. 104. „Sub titlul «În Basarabia, omagiindu-l pe Eminescu» ziarul «Tribuna» (nr. 295 din 23 ianuarie 1991) consemnează interviul acordat de Î.P.S. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului, care a participat, între 12-17 ianuarie, la manifestările dedicate Luceafărului poeziei românești la împlinirea 141 de ani de la naștere, cât și la prima sărbătoare națională a Moldovei de dincolo de Prut – ziua nașterii poetului – 15 ianuarie” (p. 105).

CONSTANTIN, NICOLAE (Diac.), *Agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, pe perioada 4 iulie – 30 decembrie 1995*, în Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr.7-12, iulie-decembrie, 1995, p. 291-16.

*CONSTANTIN, NICOLAE (Diac.), *Din agenda de lucru a Întâistătătorului Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în perioada 1 iunie – 30 decembrie 1995*, în Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 180-203.

CORNÎTESCU, EMILIAN (Diac. Prof.), *Liturghie arhierască în catedrala din Ploiești*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 1-3, ianuarie - iunie, 1993, p. 99-102.

„În duminica a patra din Postul Sf. Paști (28 martie 1993), la catedrala din Ploiești, cu hramul Sfântului Ioan Botezătorul, s-a săvârșit Sf. Liturghie de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi” (p. 99).

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 230-231.

Cuprinde preocupările pastorale, misionare și de asistență socială a Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 236-237.

Activitatea pastorală, misionară a Î.P.S. Arhiepiscop Pimen al Sucevei și Rădăuților

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 237-238.

Activitatea misionară, pastorală a P.S. Eftimie, Episcop al Romanului și Hușilor.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, 1993, p. 115.

Este prezentată preocuparea din punct de vedere administrativ a Î.P.S. Arhiepiscop Pimen pentru mănăstirile și bisericile din eparhia sa.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, 1993, p. 116-117.

Prezența P.S. Episcop Eftimie în diferite parohii în perioada 1 ianuarie – 23 ianuarie 1993.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 92-93.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 193-194. Cuprinde evenimentele la care a participat Î.P.S. Daniel Ciobotea.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 230-231. Itinerar pastoral.

CRONICAR, *Știri din Eparhie, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 236-237.

CRONICAR, *Știri din Eparhie, Episcopia Romanului și Hușilor*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 237-238.

CRONICAR, *Arhiepiscopia Iașilor, Itinerar Pastoral*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 5-7, mai-iulie, 1994, p. 208-209.

DASCĂLU, N. *Podul de flori de la Prut*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 178-179.

Participarea Î.P.S. Mitropolit Daniel la întâlnirea românilor din Moldova și Basarabia la podul dintre localitățile Albița și Leușeni.

*** *Din viața bisericească în Arhiepiscopia Sibiului*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 4, iulie-august, 1991, p.60.

MUNTEAN, ALEXANDRU-ARMAND (Pr. inspector General Bisericesc), *Vizita pastorală a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist în Eparhia Oradiei*, în Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr. 1-6, ianuarie-iunie, 1995, p. 45-118.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Slujbe Arhieresti*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 237-238.

NECHITA, V. (Pr.), *Coresponsabilitatea și conlucrarea întăresc Biserica*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 149.

„În ziua de 2 ianuarie 1991, la reședința mitropolitană, după tradiție, Î.P.S. Mitropolit Daniel s-a întâlnit cu preoții din Municipiul Iași”.

* NICOLAE, CONSTANTIN (Diac.), *Agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române pe perioada 15-31 decembrie 1994*, în Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 105-115.

* PANAITE, COSTICĂ CONS. (Pr.), *Din agenda de lucru a Întâistătorului Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în perioada 1 ian. – 15 mai 1995*, în Glasul Bisericii, nr. 1-5, 1995, p. 107-123.

* PANAITE, COSTICĂ CONSTANTIN (Pr.), *Aspecte ale vieții bisericești în Eparhia Buzăului*: Din agenda de lucru a Prea Sfințitului Episcop Epifanie al Buzăului, în Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 116-118.

PAPUC, GH. (Pr.), *Din viața bisericească din Arhiepiscopia Sibiului*, în Revista Teologică, nr. 3, mai-iunie, 1990, Sibiu, p. 68.

Sfințirea bisericii din Valea Lungă, protopopiatul Luduș, episcopia de Alba Iulia, de către Prea Fericitul Părinte Teoctist; scurt popas al P.F. Părinte Teoctist la Sibiu.

PAPUC, GH. (Pr.), *Din viața bisericească în Arhiepiscopia Sibiului*, în Revista Teologică, Sibiu, nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 67. Oficierea Sfintei Liturghii de către Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului la hramul Mănăstirii Brîncoveanu de la Sâmbăta de Sus – Izvorul Tămăduirii.

PAPUC, GH. (Pr.), *Din viața bisericească în Arhiepiscopia Sibiului*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 66-69.

PAPUC, GH. (Pr.), *Aspecte privitoare la viața bisericească în Arhiepiscopia Sibiului*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 77-81.

PAPUC, GH. (Pr.), *Aspecte privitoare la viața bisericească în Arhiepiscopia Sibiului*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 5, septembrie-octombrie, 1991, p. 56-62.

PETRARU, GH. (Pr.), *Sânzâienele la Mănăstirea Sfântul Ioan cel Nou – Suceava*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 210. Este amintită prezența P.S. Pimen la hramul mănăstirii.

PETRARU, GH. (Pr.), *Învierea Domnului la Catedrala Mitropolitană din Iași*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 208. Slujirea slujbei Învierii da către Prea Sfințitul Episcop – vicar Pimen Suceveanul.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *De Sfintele Paști la Mitropolia Olteniei Vecernia din prima zi de Paști*. în Mitropolia Olteniei, Anul XLIII, Nr. 3, Mai-Iunie, 1991, Craiova, p. 125-127.

Oficierea slujbei vecernie de către Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dr. Nestor Vornicescu Urmat de cuvântul de învățătură rostit de Înalt Prea Sfinția Sa.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Tradiționala recepție de Paști la Centrul Mitropolitan din Craiova, 8 aprilie 1991*, în Mitropolia Olteniei, Anul XLIII, Nr. 3, Mai-Iunie, 1991, Craiova p. 28-130.

Slujitorii bisericești din Craiova, lucrătorii Centrului mitropolitan și credincioși din Craiova, după o îndătinată tradiție s-au prezentat, în ziua de 8 aprilie 1991, la Reședința mitropolitană din Craiova pentru a aduce Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nestor Vornicescu smerit omagiu și creștinescul și purtătorul de biruință salut: „Hristos a înviat!”

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Întâlnirea festivă a Î.P.S. Mitropolit Dr. Nestor Vornicescu cu fiii săi duhovnicești*, în Mitropolia Olteniei, Craiova, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 125-128. În cuvântul de mulțumire al Î.P.S. Mitropolit Dr. Nestor Vornicescu, aduce în fața fiilor săi duhovnicești o parte din munca sa misionară, mulțumindu-i astfel și lui Dumnezeu pentru toate binefacerile.

RĂDUȚ, I. (Pr.), *Slujba arhierescă la Mănăstirea Lainici – Gorj, cu prilejul punerii pietrei de temelie a noii biserici cu hramul „Nașterea Domnului” și „Izvorul Tămăduirii”, 20 aprilie 1990*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 359.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Întâlnirea Înalt Prea Sfințitului Dr. Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei cu elevii din Basarabia, care studiază la Craiova, 22 septembrie 1990*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 289-290.

REDACTIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLV, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1993, p. 186.

REDACTIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a sfintei Arhiepiscopii a Craiovei, 1 noiembrie – 30 decembrie 1990*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLIII, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 117.

REDACTIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a Arhiepiscopiei Craiovei, 1 octombrie – 31 decembrie 1992*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLIV, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1992, p. 181.

REDACTȚIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a Arhiepiscopiei Craiovei*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 337.

REDACTȚIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLV, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1993, p. 186.

REDACTȚIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei* în Mitropolia Olteniei, Anul XLIII, Nr. 3, Mai-Iunie, 1991, Craiova, p. 120-125.

Activitatea misionară, pastorală a Înalț Prea Sfințitului Nestor Vornicescu; Conferințe preoțești, hirotoniri, pietre de temelie la noi biserici etc.

REDACTȚIA, *Începutul unui nou an al libertății noastre*, în „Altarul Banatului” Anul II (41), nr. 1-3, ianuarie-martie 1991, p. 102.

Liturghie arhierescă oficiată de Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae Corneanu, împreună cu un numeros sobor de preoți și diaconi, în catedrala mitropolitană.

REDACTȚIA, *Itinerar pastoral*, în „Altarul Banatului” Anul II (41), nr. 1-3, ianuarie-martie 1991, p. 112-113.

Activitatea pastorală, misionară a Prea Sfințitului Episcop Timotei.

REDACTȚIA, *Itinerar pastoral*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI) aprilie-iunie, 1991, nr.4-6, p. 171-173.

Activitatea pastorală, misionară a Prea Sfințitului Episcop Timotei.

REDACTȚIA, *Itinerar pastoral*, în Altarul Banatului, Anul II (41), iulie –septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 177-185.

Activitatea pastorală, misionară a Prea Sfințitului Episcop Timotei.

REDACTȚIA, *Itinerar pastoral*, în Altarul Banatului, Anul II (41), iulie –septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 213-215.

Activitatea pastorală, misionară a Prea Sfințitului Episcop Timotei.

REDACTȚIA, *Sărbătoarea Crăciunului*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 119-120.

Cuprinde o parte din activitățile Î.P.S. Nicolae Corneanu: primirea colindătorilor, liturghiile săvârșite în aceste zile praznicale, anul nou și boboteaza, vizită canonică etc.

REDACTȚIA, *Itinerar pastoral*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 127-129.

Din activitatea pastorală a P.S. Episcop Timotei: alături de cei îndurerăți; acțiuni pentru edificarea catedralei episcopale; vizită la școlile teologice.

REDACTȚIA, *Viața bisericească în cuprinsul Mitropoliei Banatului*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 160-161.

Cuprinde o parte din activitățile Î.P.S. Nicolae Corneanu: sărbătorirea sfințelor Paști, sub semnul învierii, în cinstea Bunevestiri, vizită canonică, ziua eroilor.

REDACTȚIA, *Itinerar pastoral*, în Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 180-183.

Cercetarea parohiilor de către Prea Sfințitul Episcop Timotei și a colaboratorilor.

Redacția *Grija părintească pentru parohiile ortodoxe române din Ungaria*, în Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 183-184.

REDACTȚIA, *Vizita Î.P.S. Mitropolit al Banatului la Arad*, în Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 184.

REDACTȚIA, *Agenda de lucru a Prea Fericitului Patriarh Teoctist pe perioada 1-15 aprilie 1993*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 4-6, iulie – decembrie, 1993, p. 108-127.

REDACTȚIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei, 1 ianuarie – 31 decembrie 1994*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVI, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1994, p.174-178.

REDACTȚIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVII, nr.1-2, ianuarie-aprilie, 1995, p. 147-151.

Este relatat itinerarul pastoral al Înalt Prea Sfințitului Academician Dr. Nestor Vornicescu, în perioada 1 ianuarie 1995 - 31 martie 1995.

REDACTȚIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a Arhiepiscopiei Craiovei*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVII, nr.3-6, mai-decembrie, 1995, p. 120-124.

Itinerar pastoral al Î.P.S. Academician Nestor Vornicescu în perioada 1 septembrie – 31 decembrie 1995.

REDACTȚIA, *Itinerar pastoral*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 124-128.

REDACTȚIA, *Vizita canonică la Caransebeș*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 115-116. Vizita Î.P.S. Nicolae Corneanu.

REDACTȚIA, *Cel dintâi Crăciun sărbătorit în libertate*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 110-111. Este reliefată bucuria întregului popor în frunte cu Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu, oferită de libertatea cea mult așteptată.

REDACTȚIA, *Itinerar pastoral*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 133-136.

REDACTȚIA, *Printre credincioșii a două comunități*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 126-127. Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu în mijlocul credincioșilor.

REDAȚIA, *Printre credincioșii eparhiei*, în Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 123-126. Agenda Prea Sfințitului Timotei Sevciciu.

REDAȚIA, *Pelerinaj la mănăstirile eparhiei*, în Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 119. Participarea Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu la hramurile mănăstirii.

REDAȚIA, *Episcopia Aradului, Ienopolei și Hălmagiului – Itinerar pastoral*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 132-135.

REDAȚIA, *Arhiepiscopia Timișoarei și Caransebeșului – Printre credincioșii parohiei Turnu Ruieni*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 126.

Vizita Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu în mijlocul credincioșilor parohiei Turnu Ruieni din protopopiatul Caransebeș – spre a cuvânta biserica cu hramul „Cuvioasa Parascheva”, în urma unor ample lucrări interne și externe.

REDAȚIA, *Episcopia Aradului, Ienopolei și Hălmagiului – Itinerar pastoral*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 130-132.

REDAȚIA, *Vizita Chiriarhală, respectiv arhierească*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 125-126.

Este prezentată vizita Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu în orașul Caransebeș și vizita P.S. Episcop vicar Daniel Lugojeanul în municipiul Lugoj.

REDAȚIA, *Sfintele Paști – Praznicul fundamental al Bisericii*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 123-124.

Este relatată bucuria credincioșilor din Arhiepiscopia Timișoarei și Caransebeșului din noaptea Învierii, bucurie exprimată și de slujitorii bisericii: Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu, P.S. Episcop vicar Daniel Lugojeanul; hirotonia întru preot a diaconului Daniel Vasi.

REDAȚIA, *Episcopia Aradului, Ienopolei și Hălmagiului – Itinerar Pastoral*, în Altarul Banatului, nr. 1 (40), ianuarie-februarie, 1990, p. 119-120.

REDAȚIA, *Episcopia Romanului și Hușilor – Itinerar Pastoral*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 187.

REDAȚIA, *Episcopia Romanului și Hușilor – Itinerar Pastoral*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, p. 191-193.

REDAȚIA, *Episcopia Romanului și Hușilor – Itinerar Pastoral*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr.1-3, ianuarie-iunie, p. 211-213.

REDAȚIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a Arhiepiscopiei Craiovei*, în Mitropolia Olteniei, nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 134-137. Adunări eparhiale, vizie episcopale, hirotoniri.

REDACTIA, *Din cronica Mitropoliei Olteniei și a Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei 1 noiembrie – 30 decembrie 1990*, în Mitropolia Olteniei, Craiova, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 117-121. Din activitatea desfășurată în Mitropolia Olteniei, ex. sfințiri, adunări eparhiale, hirotoniri.

REDACTIA, *Cronicar*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), Iași, nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 182. Cuprinde activitatea misionară, culturală a Î.P.S. Pimen.

REDACTIA, *Din Cronica Mitropoliei Oltenesti și a Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei, 1 ianuarie- 30 iunie 1990*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 343-353. Itinerar pastoral.

REDACTIA, *Din Cronica Mitropoliei Olteniei și a Arhiepiscopiei Craiovei*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 278-284.

SEVICIU, TIMOTEI (P.S. Episcop), *Dăltuire spirituală*, în Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 3-7.

Referirea P.S. Timotei la hotărârea Sfântului Sinod de a-l canoniza pe monahul Ioan de la Prislop.

*** *Slujbă arhierescă la Mănăstirea Lainici – Gorj cu prilejul punerii pietrei de temelie a noii Biserici cu hramul „Nașterea Domnului” și „Izvorul Tămăduirii”*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 359-362.

TIMOFTESCU, GH. (Diac.), *De Buna Vestire la Mănăstirea Vatra Moldoviței*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr.1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 207-208.

Se face o scurtă prezentare a Mănăstirii Vatra Moldoviței; este notată participarea P.S. Episcop vicar Pimen Suceveanul.

CAP. IX. ACTIVITATEA MISIONARĂ

BĂDESCU, VALENTIN (Drd.), *Corală Patriarhiei Române – reprezentantă a artei muzicale pe plan internațional*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr.1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 117-119.

Colotelo, Mihail (Preot), *Răspunderea și rolul misionar al organelor parohiale în viața religioasă a parohiilor*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 1-3, ianuarie – iunie, 1992, p. 41-47.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, p. 112-113. Scurte știri despre activitatea Î.P.S. Daniel în perioada 1 ianuarie – 21 februarie 1993.

CRONICAR, *Slujire și misiune în Protopopiatul Botoșani*, în Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 263-264.

Prezentarea misiunii pastorale și sociale a preoților din protopopiatul Botoșani, condus de P.C. Părinte Protopop Lucian Leonte.

CRONICAR, *Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 183.

„ În spațiul plin de istorie și credință al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, în perioada aprilie-august 1991, s-a desfășurat o intensă activitate pe toate planurile vieții bisericești: cultural, pastoral-misionar și liturgic sacramental” (p. 183).

*** *Cuvântul pastoral al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, împotriva abortului și pentru apărarea darului sfânt al vieții*, în Glasul Bisericii, nr. 1-3, 1993, p. 12-13.

GHERGA, TRĂILĂ (Preot), *Popasul Mitropolitului Andrei Șaguna și al altor ierarhi la Ferendia*, în Altarul Banatului, anul VI (XLV), octombrie-decembrie, nr.10-12, 1995, p.91-93.

IOANICESCU, ION (Pr.), *Popas chiriarhal la biserica Obedeanu – Craiova, 21 mai 1991*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLIII, nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 194.

NEMOIANU, ALEXANDRU, *Începuturile vieții românești ortodoxe în America*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), ianuarie-martie, 1994, nr. 1-3, p. 118-122.

Sunt reliefate și începuturile vieții de parohie a românilor din America: „Imediat ce s-au întemeiat în comunități mai mari și mai stabile, și imediat după ce nevoile economice de primă necesitate au fost potolite, românii veniți în America au construit biserici modeste și au început să apeleze la autoritățile religioase din țara „veche” pentru preoți. Cei din America au apelat mai ales la Mitropolia Sibiului” (p.121).

NEMOIANU, ALEXANDRU, *Viața românilor ortodocși din America, 1919-1939*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), aprilie-iunie, nr.4-6, 1994, p. 121-125. Este prezentată situația economică și spirituală a românilor din America, în perioada specificată în titlu. Totodată, este reliefată și misiunea preoților, trimiși din România, precum și eforturile lor pentru formarea unei episcopii.

NEMOIANU, ALEXANDRU, *Dezvoltarea Episcopiei Ortodoxe Române din America*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), octombrie-decembrie, nr. 10-12, 1994, p. 128-132.

P.D., *Printre frații de neam și lege*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 118-119. Este prezentată vizita Î.P.S. Nicolae, Mitropolitul Banatului, în parohia Marcovăț, parohie dependentă de vicariatul ortodox român din Vîrșeț.

PAPUC, GH. (Pr.), *Din viața bisericească în Arhiepiscopia Sibiului*, în revista Teologică, Sibiu, nr. 5, mai-iunie, 1991, p. 68. Activitatea misionară a P. Cuv. Arhim. Bartolomeu - Valeriu Anania, la Sibiu.

RĂDUȚ, I. (Pr.), *Participarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. Nestor Vornicescu, la Chișinău – Republica Moldova – la inaugurarea monumentului „Lupoaica – Romulus și Remus – 2 decembrie 1990*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLIII, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 113.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Î.P.S. Dr. Nestor Vornicescu, în delegație la Cernăuți, Republica Ucraina, 4-6 februarie 1991*, în Mitropolia Olteniei, Craiova, nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 130-133.

RĂDUȚ, I. (Pr.), *Participarea Î.P.S. Mitropolit Dr. Nestor Vornicescu, la Chișinău – Republica Moldova – la inaugurarea monumentului „Lupoaica – Romulus și Remus”*, în Mitropolia Olteniei, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 113-116.

„În ziua de 1 decembrie 1990, când poporul român își sărbătorește pentru prima dată liber ziua națională a României, Î.P.S. Arhiepiscop Vladimir, înconjurat de un numeros sobor de preoți din România și Basarabia, a săvârșit un Te - Deum în catedrala arhiepiscopală din Chișinău și apoi sfințirea apei, care a fost folosită la consacrarea monumentului „Lupoaica – Romulus și Remus” (p. 114).

REDAȚIA, *Printre frații din Iugoslavia*, în Altarul Banatului, Anul II (41), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 174.

La invitația Vicariatului ortodox român cu sediul în Vârșeț și a preotului Vasa Ghilezan, între 7-8 septembrie 1991, Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu însoțit de P. On. Protodiacon Ioan Botău a vizitat canonic parohiile Marghita și Jamul Mic.

REDAȚIA, *Vizită canonică*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 196.

În 1991 „s-au împlinit 50 de ani de la zidirea bisericii din filia Măguri, aparținând parohiei Cireșu, protopopiatul Lugoj. Răspunzând invitației preotului și enoriașilor din Măguri, care au ținut să marcheze acest moment aniversar într-un cadru sărbătoreț, Î.P. S. Mitropolit Nicolae Corneanu a efectuat duminică, 10 octombrie 1991, o vizită canonică la Măguri” (p. 196).

REDAȚIA, *Conferință*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 203.

„Asociația absolvenților Colegiului «C. D. Loga» din Timișoara a organizat un ciclu de conferințe pentru repunerea în drepturi a culturii, istoriei și credinței. Astfel, în 14 noiembrie 1991, în sala festivă a Colegiului Loga, s-a inaugurat seria acestor conferințe prin expunerea făcută de Î. P. S. Mitropolit Nicolae Corneanu, având ca temă: «Locul Bibliei în viața omenirii»”.

REDAȚIA, *Seminarii Biblice*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 123.

„În fiecare sâmbătă dimineața, la catedrala mitropolitană din Timișoara, un grup de studenți îndrumați de dl. lector Ioan Pătrulescu de la Universitatea din Timișoara, țin seminarii biblice, menite să familiarizeze și apoi să poată aprofunda învățătura de credință a Bisericii” (p. 123).

REDAȚIA, *Încreștinări*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 123-124.

„În perioada 14-23 ianuarie 1992, în leagănul de copii nr. 1 din Timișoara, prin grija preotului Iosif Cioclodă, care este încredințat cu acordarea asistenței religioase la acest așezământ, s-a oficiat Sfânta Taină a Botezului pentru 108 copii încă necreștinați” (p.123).

REDACTȚIA, *Valori ale Ortodoxiei românești*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 162.

„Sub acest titlu Mitropolia Banatului a organizat un ciclu de conferințe în perioada postului sfântelor Paști...” (p. 16).

REDACTȚIA, *Cuvânt de învățătură al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la slujba ecumenică pentru unitatea creștină, în prezența reprezentanților Bisericilor creștine din București, Catedrala Patriarhală, 17 ianuarie 1994*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 101-103.

REDACTȚIA, *Festivalul tineretului ortodox român „Filocalia”*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 119.

Între 21-28 octombrie 1990, a avut loc la București un festival al tineretului ortodox, la care a luat parte și Prea Fericitul Părinte patriarh Teoctist, împreună cu alți ierarhi.

REDACTȚIA, *Printre credincioșii vicariatului ortodox român din Iugoslavia*, în Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 104-105.

Încredințat de Sfântul Sinod, Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu a vizitat câteva parohii din Iugoslavia, discutând problemele locale.

REDACTȚIA, *Activități misionare și pastorale în cadrul eparhiei*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 136-137.

În luna februarie a anului 1990 s-a administrat Taina Sfântului Botez unui număr mare de copii de la leagănul din municipiu; s-a interprins o misiune religioasă la penitenciarul din municipiul Arad.

REDACTȚIA, *Elevată expresie locală a comuniunii în dragoste*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 127.

Este prezentată vizita Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu la Oradea la invitația pastorului Tokes Laszlo – înălțat la demnitatea de episcop reformat al Oradiei.

SCURTU – POPA, DOINA (Prof. – școala nr. 191 – București), *Corul „Symbol” ca mesager al ortodoxiei Românești*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr.1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 119-120.

* TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Limba, principal mijloc de propovăduire și transmitere a Sfintei Evanghelii*, în Glasul Bisericii, nr. 1-5, 1995, p. 45-47.

TOMA, STELA, *Apărarea Ortodoxiei în Cazania lui Varlaam (1643-1993)*, în Ortodoxia, anul XLVI, nr. 2-3, aprilie-septembrie, 1994, p. 141-150.

Este prezentată lucrarea lui Petru Movilă, „Mărturisirea Ortodoxă”, precum și lucrări ale lui Varlaam; accentul căzând pe lucrarea, „documentul-ripostă: *Cartea carea să chieamă Răspunsul împotriva Catehismului calvinesc*; aceasta avea să fie o armă de apărare pentru cei «cu noi de un niam români, pretutindena tuturor ce se află în părțile Ardealului»” (p.144). Față de aceasta, Varlaam avea „conștiința adâncă a ortodoxiei care se cerea energic afirmată și gândul de a face înțelese marile adevăruri ale Bisericii, fapt ce va crea unitatea Cazaniei sale” (p.144).

* VASILESCU, GHEORGHE, *Întru unitatea de grăire și simțire românească: Participarea Prea Fericitului Părinte Teoctist la reuniunea „Învățământul în limba română în spațiul romanității orientale”* (Ploiești, 22-26 aug. 1995), în *Glasul Bisericii*, nr. 6-12, 1995, p. 170-178.

VĂRĂDEAN, VASILE (Prot.), *Despre repertoriul corurilor bisericesti din Banat*, în *Altarul Banatului*, anul VI (XLV), octombrie-decembrie, nr. 10-12, 1995, p. 121-127.

CAP.XII. ACTIVITATEA CULTURALĂ

XII.1. Istoria cărții și a tiparului

ABRUDAN, DUMITRU (Pr.), *Palia de la Orăștie (1582-1992)*, în Revista Teologică, Serie nouă, Anul II, (74), nr. 1, ianuarie – martie, 1992, p. 71-74.

În luna iunie 1992, se împlinesc 410 ani de la apariția Paliei de la Orăștie, „carte care a marcat un nou moment în evoluția scrisului în limba română”. Este prezentat cuprinsul și scrisul Paliei de la Orăștie.

ABRUDAN, DUMITRU (Pr. Prof.), *Din istoricul traducerilor Sfintei Scripturi în limba română: traduceri efectuate pe cale particulară*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul IV, (76), nr. 3, iulie - septembrie, 1994, p. 10-14.

Sunt relatate încercările de traducere, ale unor autori, a Sfintei Scripturi: Ion Heliade Rădulescu, Dimitrie Cornilescu, „un colaborator de mai lungă durată al Societății Biblice Unite” (p.12), alături de Tudor Popescu. Traduceri ce au fost aspru criticate, datorită alunecării lor spre protestantism.

ARDELEAN, PAVEL (Pr.), vicar, Rudeanu O. I. (Pr. Dr.), *Recenzie, Preot Teodor Misaroș, Din istoria comunităților bisericești ortodoxe române din R. Ungară, Cărțile „Dunărea”, Budapesta, 1990 ,286 pp.* în Altarul Banatului, Anul II (41), ianuarie-martie, 1991, nr. 1-3, p. 122-123.

Scopul lucrării este de a prezenta istoria comunităților bisericești ortodoxe române din R. Ungară, cât și strădaniile care au premers înființării acestor organizații. Mai sunt prezentate

unele descoperiri arheologice, istoria unor școli din diaspora românească, unele cărți vechi etc.

BĂLTUȚA, MITROFAN (Arhim.), *Tipografia grecească de la Mănăstirea Cetățuia*, în Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 58-64.

Articolul cuprinde o scurtă istorie a mănăstirii Cetățuia urmată de intensa activitate a tipografiei.

BĂLTUȚĂ, MITROFAN (Arhim.), *Mănăstirea Cetățuia și Biserica Ortodoxă*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXV, nr.5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 149-154. Este prezentat „rolul pe care l-a avut în păstrarea Ortodoxiei, a «dreptei credințe», atât prin prezența aici deloc întâmplătoare a unor recunoscuți teologi ai vremii dar, mai ales, prin lucrările elaborate și scoase de sub teacurile tipografiei, care a ființat în cadrul mănăstirii” (150); sunt prezentate două etape legate de înființarea tipografiei: prima între anii 1672-1681 și a doua etapă, înființarea tipografiei grecești, 1681-1695.

CHERESCU, PAVEL (diacon drd.), *Molitfelnicile manuscrise din biblioteca Arhiepiscopiei Sibiului. Studiu istorico-liturgic*, în Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 4, octombrie-decembrie, 1992, p. 18-39.

Un scurt istoric al edițiilor tipărite apărute la noi; mai cuprinde un fragment de Molitfelnic (slavo-român), mai multe numere de manuscrise (exemplu: Mss. Nr. 7, Molitvelnic, Mss. 22, Molitvelnic, Mss. 37, Molitvelnic etc.)

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie-iulie, 1993, p. 196-197. La Mănăstirea Golia s-au organizat noi tipografii mitropolitane.

* DĂNUȚ, MANU (Pr. Conf. Dr.), *Pravila de la Govora din 1640-1641 și Pravila de la Târgoviște (1652) – rod al activității tipografice a mitropoliților Teofil și Ștefan – studiu:* Rolul tipăriturilor mitropoliților Teofil și Ștefan pentru istoria literaturii române vechi, în Glasul Bisericii, nr. 1-5, 1990, p. 167-168.

DURĂ, V. NICOLAE (Pr. prof. dr.), *350 de ani de la apariția Pravilei de la Govora. Contribuții privind identificarea izvoarelor*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 58-69.

Este prezentat cuprinsul Pravilei de la Govora; se subliniază importanța pravilei: „primul cod juridic alcătuit în limba română și tipărit din poruncă princiară, pentru a fi difuzat concomitent în cele trei Țări Românești” (p. 60); istoria, geneza, evoluția pravilei; evoluția scrisului în limba română; tipografie dăruită de Matei Basarab, în 1637, Mănăstirii Govora; circulația nomocanoanelor bizantine în lumea sud-vest europeană.

DUȚU, CONSTANTIN (Pr. Dr.), *Panegiricul ca formă a predicii în trecut și astăzi – teză de doctorat (partea a III-a și ultima) – Capitolul IV: Predica panegirică în Biserica Ortodoxă Română*, în *Ortodoxia*, Anul XLV, nr. 1 - 2, ianuarie – iunie, 1993, p. 103-276. Predica panegirică a Bisericii Ortodoxe Române în limba română.

Din a doua jumătate a secolului al XVI-lea au apărut colecții de predici în limba română, numite «Cazanii». „Tipărirea cazaniilor pe «românește» a croit drumul imprimării în limba noastră a tuturor cărților de cult, care își aduc astfel contribuția lor «la dezvoltarea limbii române literare» și la «păstrarea unității spirituale și naționale» a poporului nostru „(p.143).

„Un moment deosebit de important în istoria limbii și literaturii române vechi îl constituie activitatea tipografică a diaconului Coresi, care a tipărit pentru prima dată în limba română, cele mai importante cărți de cult” (p. 143).

„Dar cel care a contribuit mai mult decât oricare scriitor bisericesc (traducător) la pătrunderea și stabilirea definitivă a graiului strămoșesc în toate slujbele și în toate bisericile românești și prin aceasta și la clarificarea ideii de unitate națională și religioasă a noastră, a fost Mitropolitul *Dosoftei*, al cărui «Liturghier», talmăcire în întregime a sfințelor slujbe dumnezeiești, a constituit o mare cucerire și un mare eveniment în viața spirituală a poporului nostru” (p. 143).

O altă carte de mare importanță este vestita Cazanie a lui Varlaam, mitropolitul Moldovei (1632-1653), intitulată «Carte românească de învățătură»

„În 1678, celălalt Varlaam, mitropolitul Țării Românești, se îngrijește de apariția, la București, a unei alte Cazanii: «Cheia Înțeleșului», tradusă după Galeatovski” (p.145).

„La 1691 apare la București cartea «Mărgăritare», cu 42 de predici a șase autori, 35 dintre ele aparținând Sfântului Ioan Hrisostom, traduse din grecește” (p.146) Lista tipăriturilor și a scrierilor este continuată în lucrarea amintită.

IOVA, GH. ZAHARIA (Preot), *Recenzie, Episcopia Aradului: Istorie. Viața culturală. Monumente de artă. Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, 1989, 318 pp.+87 ilustrații*, în *Altarul Banatului*, Anul II (41), ianuarie-martie, 1991, nr. 1-3, p. 116-119.

Lucrarea (monografie) este structurată cronologico-sistematic, pe zece capitole:

Istoria Eparhiei Aradului; Istoria vieții bisericești a românilor hunedoreni; Cartea veche românească în Eparhia Aradului; Cultura bisericească în Eparhia Aradului în trecut și astăzi; Învățămintul teologi la Arad: Institutul pedagogic (Preparandia) din Arad; Dezvoltarea școlilor populare românești pe teritoriul Eparhiei Aradului; Vechile biserici de zid din Eparhia Aradului și pictura lor și Bisericile de lemn din Eparhia Aradului; Este precizat și reliefat conținutul fiecărui capitol în parte.

NEAGA, NICOLAE (Pr. Prof. dr.), *Recenzie File din Biblie, Editura „Literatura artistică din Chișinău”*, Chișinău, 1990 372 pp., în *Altarul Banatului*, Anul II (41), ianuarie-martie, 1991, nr. 1-3, p. 119-121.

„*File din Biblie* este titlul sub care o bună parte din Sfânta Scriptură. Prin această lucrare se bate din nou la poarta pe care luminătorul Basarabiei, mitropolitul Gavriil Bănulescu, a deschis-o în anul 1819, dăruind credincioșilor săi Biblia, în graiul strămoșilor noștri. Poarta aceasta a graiului matern, a fost de atunci deseori închisă și ferecată, dar n-a putut fi distrusă” (p. 119).

NEAGA, NICOLAE (pr. prof. dr.), *Recenzie, Noul Testament de la Bălgrad, editat de Episcopia Albei Iulia, Alba Iulia, 1988*, în *Altarul Banatului*, Anul II (41), iulie – septembrie, 1991, nr. 7- 9, p. 187 – 188.

Cartea cuprinde următoarele capitole: P.S. Episcop Emilian Birdaș – Cuvânt înainte; Nicolae Neaga – Temeiuri pentru prețuirea Noului Testament; Virgil Cândea – Noul Testament în limba română ca act de spiritualitate și cultură; Mircea Păcurariu – Mitropolitul Simion Ștefan, slujitor al Bisericii și al poporului; Grigorie T. Marcu – Valoarea isagogică și biblic – teologică a celor 24 predoslovii. Florica Dimitrescu – Importanța lingvistică a Noului Testament din 1648; Eva Mârza și Iacob Mârza – Alba Iulia important centru tipografic românesc, locul apariției Noului Testament din 1648; Dalila Lucia Aramă – Note asupra ediției.

POPESCU, IONEL (Preot, prof.), *Recenzie Dr. Petru Bona, Nicoleta Gumă, Lt. Col (r) Liviu Groza, Caransebeș, 700 de ani de atestare documentară (contribuții monografice), Caransebeș, 1990, 170 pp.*, în *Altarul Banatului*, Anul II (41), ianuarie-martie, 1991, nr. 1-3, p.121-122.

Această lucrare se dorește a fi „o completare a documentatei monografii a orașului apărută în 1909 sub semnătura lui Andrei Ghidiu și Iosif Bălan”.

PRICOP, ADRIAN (prof.), *Tiparnițe bisericești în Iași, în secolele XVI-XIX*, în *Teologie și viață*, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 44-55. „Cele trei mari momente din istoria editorială românească (Varlaam, Dosoftei, Veniamin, ca și activitatea tipografică a celor 3 patriarhi greci, Dositei, Hrisant și Silvestru, și-au adus aportul substanțial la afirmarea Moldovei ca centru gravital în lumea ortodoxismului, precum și în ridicarea prestigiului cultural al Moldovei în lumea creștinilor ortodocși de sub stăpânirea otomană” (p.54-55). Articolul de față mai cuprinde și două anexe: „*1679 august 15. Scrisoarea mitropolitului Dosoftei către patriarhul Moscovei Ioachim, cu rugămintea de a-i trimite materiale tipografice pentru tipărirea cărților; Registrul la lucrările Tipografice, trimise de Rusia în Moldova Mitropolitului Dositei*” (p.55-57).

REZUȘ, PETRU (Pr. Prof. dr.), *Începuturile artei tipografice în Moldova*, în Teologie și viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 39-43.

REDAȚIA, *Delegați ai Societăților Biblice Unite la București*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 105.

Secretarul european al Societăților Biblice Unite (S.B.U.), dr. Hans Florin și pastorul Manuel Jimbachian, coordonator al Comitetului de traducători pentru Europa al S.B.U., au efectuat o vizită la București, la invitația Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române; scopul vizitei a fost extinderea colaborării și pe anul 1991.

ȘURUBARU, MIHAI (Prof.), *Reînființarea Tipografiei Mănăstirii Neamț în anul 1922*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 27-37.

TOMA, STELA, *Cazania lui Varlaam după 350 de ani (1643-1993)*, în Studii Teologice, seria a II-a, nul XLV, nr. 1-2, ianuarie-aprilie, 1993, p. 47-76.

Articolul debutează cu o scurtă prezentare a vieții Mitropolitului Varlaam, urmat de istoria, cuprinsul Cazaniei lui Varlaam .Exemplu: ”Lucrare voluminoasă, are în totalitate 505 file (deci 1010 pagini) și cuprinde două părți: prima - de la fila 1- f. 384 (în realitate fiind 382 -deci cu greșeli în numerotare), a doua parte de la fila 1- f. 116; sunt nenumerate: foaia de titlu (1 f.), predosloviile (2 f.) și tabla de materii (4 f.)” (p. 49); „În deplină fidelitate față de structura tradiției ortodoxe, scrierea utilizează motive decorative ale artei moldave, alături de care se introduc și motive și elemente decorative ale Renașterii, care se «adaptează», se transformă, dându-li-se culoarea specifică a gravurii românești” (p. 50); legat de genurile omiletice folosite în Cazanie s-a ajuns la concluzia că: „cuprinde toate genurile omiletice cunoscute în istoria predicii creștine»: omilii exegetice..., predica tematică, panegiricul” (p.55). Astfel: „Cazania lui Varlaam, prin conținutul de idei pe care avea să-l propage, era, pe deplin cuvânt, «cartea de învățătură» conform cu cerințele educative ale societății românești de la jumătatea veacului al XVII-lea, în afirmarea umanismului cu certe trăsături specifice acestui spațiu” (p. 56).

XII.2. Activitatea culturală propriu-zisă

ALEXE, ȘTEFAN (Pr. prof.), *Recenzie: Sfântul Ioan Casian, Scrieri alese: Așezămintele mănăstirești și Convorbiri duhovnicești, Traducere de prof. Vasile Cojocaru și prof. David Popescu. Prefață, studiu introductiv și note de prof. Nicolae Chițescu, precum și tratatul Despre întruparea Domnului, introducere de Pr. Prof. dr. Ioan G. Coman și traducere de prof. David Popescu, Carte tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod al*

Bisericii Ortodoxe Române, în colecția «Părinți și Scriitori Bisericești» 57, în Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1990, 908 p., în Ortodoxia, Anul XLV, nr. 1-2, ianuarie – iunie, 1993, p. 277-187.

ALEXANDRESCU, MĂRIUCA, cf. SOP/ dec. 1994, *Teologi români – Doctori în Teologie peste hotare*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 2, aprilie-iunie, 1995, p.145.

Recenzie: Paris: Teza de doctorat despre Opera Părintelui Stăniloae – Ieromonahul Ioachim Giosanu, bursier la Institutul de Teologie Ortodoxă „St. Sergie” din Paris. Tema tezei de doctorat a fost „Îndumnezeirea omului în gândirea Părintelui Stăniloae”.

ANANIA, VALERIU BARTOLOMEU (Arhim.), *Poezia religioasă română modernă, mari poeți de inspirație creștină (I)*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 14-28. După o scurtă introducere autorul enumeră poeții a căror poezii au un conținut religios, oferind totodată explicațiile cuvenite: Mihai Eminescu, Alexandru Macedonski, Tudor Arghezi, Nichifor Crainic, Ion Pilat etc.

ANDRONI, VARTOLOMEU (Protos, Drd.), *Lucrări și studii de teologie dogmatică și simbolică publicate în Revistele Teologice Centrale ale Bisericii Ortodoxe Române: Ortodoxia, Studii Teologice, Biserica Ortodoxă Română, între anii 1949-1988*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 85-99.

ARDELEAN, PAVEL (Prot. stavrofor) și RUDEANU, OCTAVIAN IOAN (Pr. Dr.), **Recenzie:** *Maria Bereni, Aspecte național culturale din istoricul românilor din Ungaria (1785-1918), Budapesta, 1990, 178 pp.*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 143-144.

Este descrisă soarta românilor din Austro-Ungaria în mai multe capitole. Capitolul II ar fi de o mai mare însemnătate pentru Biserica Ortodoxă Română: „Moise Nicoară – luptător pentru emanciparea național-religioasă a românilor din Ungaria” (p. 25), mare învățat, filosof, jurist, lingvist, poet etc. care a contribuit la înființarea Teologiei românești din Arad în 1822, și la alegerea unui episcop român în 1892, în persoana lui Nestor Ivanovici (p. 35).

BARNEA, ALEXANDREL (Diac. asist.), *Noutăți editoriale în domeniul muzicii bisericești*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, 1993, p. 107-111.

Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești, tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992, 363 p. *Toată suflarea să laude pe Domnul*, Cântări bisericești, privesne și imnuri religioase, colinde și cântece de stea culese și revăzute de Pr. Prof. Alexie Al. Buzera

membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Editura Europa, Editura Oltenia, Craiova, 1992, 237 p.

Cântări la Sfânta Liturghie și Concerte religioase pentru cor bărbătesc și pentru cor mixt, Gheorghe Ghiulamila, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1992, 380 p.

BARNEA, I., *Recenzie: Renate Pillinger, Der Apostel Andreas, Ein Heiliger von Ost und West im Bild der fruhen Kirche (Ikonographisch-ikonologische Studie) mit 23 Farb- und 14 Schwarzweissbildungen, Wien, 1994 (Osterreichische Akademie der Wissenschaften, Phil-Hist. Klasse, Sitzungsberichte, 612 Band), 40 pp. și 37 fig., din care 23 în culori*, în Studii Teologice, Seria a II-a, anul XLVI, nr. 1-3, ianuarie-aprilie, 1994, p. 121-124.

„Într-un studiu exemplar ca fond și formă de prezentare, cunoscuta specialistă în arheologie creștină de la Universitatea din Viena, prof. Renate Pillinger (...), analizează reprezentările Sfântului Apostol Andrei în arta creștină a primelor șapte secole” (p. 121).

BANCIU, GHEORGHE LIOREAN, *Recenzie: Nicolae Bocșan, Ioan –Aurel Pop, ETNIE ȘI CONFESIUNE ÎN TRANSILVANIA (SEC. XIII-XIX), Fundația „Cele trei Crișuri”, Oradea, 1994, 188 p.*, în Revista Teologică, anul V, (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p.158-159.

BĂNESCU, MARCU (prof. dr.) *Manuale și metode catehetice*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 157-163.

Sunt prezentate publicațiile Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului, ale Episcopiei Aradului din domeniul catehetei. În continuare este prezentată bogata activitate a lui Petru Barbu. Amintim manualul „Metoda religiei” a aceluiași autor, care este unul dintre cele mai vechi manuale de predare a religiei.

BĂNESCU, MARCU (Pr. Dr.), *Recenzie: Dr. Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei: Una din primele scrieri ale literaturii române străvechi „Pătımirea Sfinților Epictet și Astion (de la cumpăna secolelor III-IV), Edit. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1990, 240 pp. + 22 planșe*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 138-139.

Scopul cărții este: „ autenticul valabil pentru începuturile literaturii noastre” (p. 138), totodată, exprimându-se importanța acestei scrieri pentru limba română.

BĂDESCU, VALENTIN (Drd.), *Recenzie: Nichifor Crainic: Sfințenia – Împlinirea umanului (Curs de teologie și mistică). Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1993*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr.1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 162.

BĂNESCU, MARCU (Pr. Dr.), *Recenzie: Mărturie ortodoxă. Revista comunității ortodoxe române din Olanda, anul IX (1990), nr. 13, 1990, 196 pp.*, în Altarul Banatului, nr. 7-9, iulie-august, 1990, p. 131-132.

Este evidențiată legătura de suflet a românilor din diaspora cu românii din țară; P.C. Părinte Dr. Ioan Dură, redactorul și editorul revistei, pune în atenția cititorilor mai multe capitole, dintre care: „Spre o renaștere a Bisericii Ortodoxe Române. Ce așteptăm de la Sfântul Sinod” (p. 77-146); un alt articol este scris de Pr. Dr. Gheorghe I. Drăgulin în care reliefează strânsele legături între Biserică și poporul român.

BĂLTUȚĂ, MITROFAN (Arhim), *Recenzie: Buletinul Comisiei Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor și siturilor istorice, anul II (1991)*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), Iași, nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 170-172.

Revista cuprinde diferite articole (ex. „Protejarea moștenirii urbanistice” de Dr. Peter Dever; „Însemnările de călătorie în Bucovina de Nord” de Constanța Costea etc.), legate de protejarea și punerea în valoare a patrimoniului nostru istoric; sunt amintite biserici monument, dar și monumentele românești în general (ex. Biserica Mihai Vodă, Mănăstirea Văcărești etc.).

BELU, ALEXANDRU (Prof. dr.), *Din activitatea culturală a protopopului Nicolae Stoica de Hațeg*, în Altarul Banatului, anul VI (XLV), octombrie-decembrie, nr. 10-12, 1995, p. 80-84.

„Se impune să menționăm că, în istoria literaturii române, scrierea lui Nicolae Stoica de Hațeg (Viața lui Alexandru ce Mare), constituie cea de a doua traducere a operei lui Quinus Curtius Rufus” (p.83).

BODOGAE, T. (Pr. prof.), *Recenzie, Protopop Stavrofor Emilian Cioran: „Șapte generații de preoți și profesori din aceeași familie: Barcianu”, Sibiu, 1955 (1991), 136 pagini + 12 reproduceri*, în Revista Teologică, Serie Nouă, Anul II (74), Nr. 4, octombrie-decembrie, 1992, p. 96-97.

BODOGAE, T. (Pr. Prof.), *Câteva observații asupra traducerii în românește a celor opt omilii la Ecclesiast ale Sfântului Grigorie de Nyssa*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, Sibiu, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, p. 120-121.

BODOGAE, T. (Prof.), *Recenzie: Sfântul Ioan Casian, partea întâi, texte traduse de profesorii Vasile Cojocaru și David Popescu, prezentate prin studiu introductiv și note de profesorul Nicolae Chițescu, București, 1990, 908 pagini*, în Mitropolia Ardealului, Sibiu, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 145-149.

După o scurtă prezentare a Sfântului Ioan Casian, autorul ne reliefează și conținutul volumului, și anume o scrisoare a Sfântului I Casian: „Despre întruparea Domnului, contra lui Nestorie”.

BRIA, ION (Pr. Prof. dr.), *Spațiul îndumnezeirii. Eternizarea umanului în Dumnezeu, în viziunea teologică a Părintelui Stăniloae*, în *Ortodoxia*, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 77-99.

Teologia profesorului Dumitru Stăniloae. „D. Stăniloae este un focar de meditație teologică, existențială. Teologia sa, o teologie ondulată, purificatoare, dinamică, fără patetism, nu se încadrează în sisteme teologice conformiste” (p. 78).

BUCUR – BARBU, SEBASTIAN (Prof. univ.), *Bibliografia tipăriturilor muzicale psaltice românești*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 52-70.

Cuprinde: Bibliografia secolul XIX, index cronologic al autorilor secolul XIX, index alfabetic al autorilor, secolul XIX.

BRUSANOVSKI, PAUL (Student teolog, anul II), *Recenzie: Mathias Bernath, „Habsburgii și începuturile formării națiunii române”*, în *Revista Teologică*, serie nouă, Anul IV, (76), nr. 1, ianuarie-martie, 1994, p. 108-112.

„De-a lungul a trei capitole (împărțite fiecare, conform unei structuri clasice, în trei părți), istoricul propune o cercetare a relației între dinastia de Habsburg și românii ardeleni. Ordinea celor trei capitole (Stat – Biserică – Societate) ar indica nu doar «o succesiune cronologică a fenomenelor expuse», ci și «centrele de greutate ale politicii românești a Habsburgilor» și «fazele procesului ce premerge geneza națiunii române»”(p108).

BURCA, GH. (Drd.), *Periodice religioase editate de Mitropolia Moldovei și Sucevei*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 155-164.

CARAZA, IOAN (Diacon), «*Lumea ca dar al lui Dumnezeu*» - *Coordonată esențială a teologiei Părintelui Stăniloae*, în *Ortodoxia*, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 108-112.

COMAN, CONSTANTIN (Pr. asist. Dr.), *Recenzie: „Vestitorul Ortodoxiei Românești”, periodic al Patriarhiei Române, anul I, Nr.1 ,2, 3, decembrie-ianuarie,februarie, 1989-1990*, în *Studii Teologice*, București, seria a II-a, anul XLII, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 148-149.

Este subliniată importanța acestei reviste, subliniindu-se principale teme dezbătute.

CHERESCU, P. (Diacon asist.), *Recenzie, Prot. dr. Vasile V. Muntean, Contribuții la istoria Banatului, Precuvântare de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu*,

Postfață de Prof. Dr. doc. Valentin Al. Georgescu, Timișoara, 1990, 288 p., în Revista Teologică, Serie nouă, Anul II, (74), nr. 1, ianuarie – martie, 1992, p. 100-101.

„În forma în care a fost concepută, lucrarea este – după cum mărturisește autorul – „documentar-informativă (oferind chiar și date inedite), în al doilea rând – critică (aducând precizări diverse în chestiuni controversate când textul nostru depășește în parte nivelul de compendiu și dobândește alură de tratat), iar în al treilea rând conclusivă: așază la îndemâna cititorilor o privire de ansamblu asupra evoluției sinuoase a teritoriului bănățean, obligat să treacă prin vama câtorva stăpâniri” (p. 100).

CHERESCU, P. (Diac.), *Recenzie: ISTORIA ROMÂNIEI, PAGINI TRANSILVĂNENE. Coordonator acad. Dan Berindei, Centrul de studii Transilvane, Fundația Culturală Română, Cluj-Napoca, 1994, 383 p.,* în Revista Teologică, anul V, (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 162-164.

„Prezentul volum reunește studiile a cincisprezece istorici și cercetători care, în demersul lor istoriografic dedicat perioadei cuprinse între secolele IX-XX (respectiv 1918), și-au propus să clarifice anumite aspecte din trecutul românilor transilvăneni reliefând, de asemenea, unitatea întregului neam românesc și legăturile politice, economice și bisericești pe care acesta le-a întreținut cu alte naționalități” (p.162).

CHERESCU, PAVEL, *Recenzie: Keith Hitchins, Ortodoxie și Naționalitate, Andrei Șaguna și românii din Transilvania, 1846-1873, prefață prof. univ. dr. Pompiliu Teodor, Traducere Pr. prof. dr. Aurel Jivi, Editura Univers enciclopedic, București, 1995, 342 p.,* în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 3, iulie-septembrie, 1995, p. 139-140.

„Monografia istorică dedicată mitropolitului Andrei Șaguna este rodul unui travaliu deosebit pe care istoricul american l-a efectuat în arhivele și bibliotecile din Sibiu, Cluj-Napoca, București, Viena, Budapesta și Stremski Karlovci unde – cu sprijinul generos al unor renumiți istorici, arhiviști și bibliotecari – a intrat în posesia unor izvoare documentare prețioase, care formează nucleul de bază al lucrării” (p.139).

CHERESCU, PAVEL (Diacon, Drd.), *Istoriografia Bisericii Ortodoxe Române în perioada 1948-1988,* în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 45-54.

Articolul conține publicațiile realizate în această perioadă (1948-1988), dar și trecutul Mitropoliei Ardealului oglindit în istoriografia din perioada 1948-1988.

CHERESCU, P. (diacon), *Însemnări, note, comentarii,* în Revista teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 4, iulie-august, 1991, p. 64-65. Articole în diferite publicații.

CHERESCU, P. (diacon), *Însemnări, note, comentarii,* în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 5, septembrie-octombrie, 1991, p. 73-74.

CHERESCU, P. (Diacon), *Însemnări, note comentarii*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 104-107.

Cuprinde mai multe informații legate de activitatea Bisericii Ortodoxe Române pe plan cultural.

CHERESCU, PAVEL (diac.), *Însemnări, note, comentarii*, în Revista Teologică, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 106-107.

Este menționată apariția revistei „Datina creștină”, nr. 1, 1990, o revistă de credință și cultură, editată de „Societatea culturală bisericească «Mitropolitul Varlaam»”. Din cuprinsul ei: Constituirea Societății „Mitropolitul Varlaam”; 400 de ani de la nașterea Mitropolitului Varlaam; De vorbă cu domnul Ion Ungureanu, ministrul Culturii și cultelor al Republicii Moldova; Discursuri rostite de fețe bisericești la deschiderea Sfatului Țării etc.

COPĂCIANU, EMANUEL (Pr.), *Recenzie: Ierarhi și preoți de seamă la Dunărea de Jos 1864-1989, de Eugen Drăgoi*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 141-142.

Cu ocazia împlinirii a 125 de ani de existență a Episcopiei Dunării de Jos, consilierul cultural, Eugen Drăgoi, a scos de sub tipar cartea „Ierarhi și preoți de seamă la Dunărea de Jos 1864-1989”. „Este o lucrare de sinteză și de referință, scoțând - pe bază de izvoare și documente - chipuri de ierarhi și călugări, de ctitori de așezăminte culturale și asociații religioase, de profesori de seminar și preoți de mir, de consilieri și protopopi, de ostenitor în slujba lumii” (p.141).

COSMA, VIOREL, *Recenzie: O prețioasă culegere de „Colinde Religioase”*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 160-161.

„Profesorul și părintele Marin Velea a publicat recent în Editura Fundației Anastasia o binevenită - în pragul sărbătorilor de Crăciun - culegere de colinde religioase pentru corurile bărbătești și mixte” (p. 160).

COSTACHE, DORU, *Recenzie: Filocalia, volumul III*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 161.

COSTACHE, DORU, *Recenzie: Sfântul Teodor Studitul: Iisus Hristos, prototip al icoanei Sale - tratatele contra iconomahilor, studiu introductiv și traducere de Diac. Ioan I. Ică jr. , Editura Deisis, Alba Iulia, 1994*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr.5-7, mai - iulie, 1994, p. 131-132.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie-iulie, 1993, p. 196-197.

„Prin grija Î.P.S. Mitropolit Daniel, filiala Frăției Ortodoxe Române din Iași editează publicația «Cuvânt și Suflet», în paginile căreia se dezbat diferite probleme legate de viața bisericească a eparhiei, dar și de dimensiunea creștină a culturii noastre” (p. 197).

CUNESCU, GHEORGHE (Pr.), *Recenzie: †Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului: Calendar de inimă românească, Sibiu, 1988, 390 pp.; Alte file de calendar de inimă românească, Sibiu, 1988, 374, p.*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 159-162.

Cuprinde „evenimente și oameni de seamă cu contribuții notabile”; „indică și delimitează o poziție, o opțiune și o calificare sufletească patriotică mărturisită” (p. 159). „Calendarul de inimă românească” cuprinde: Istorie pe câteva file de calendar, Amvonul în slujba credinței strămoșești, a istoriei și a culturii românești. „Alte file de calendar de inimă românească”, cuprinde: Sărbători însemnate cu roșu în calendarul inimilor noastre, Cuvinte de aducere aminte despre unii care nu trebuie uitați, Câteva contribuții la istoria literaturii române, Ritmuri și popasuri în cercetarea teologică, în viața bisericească și în ecumenism etc.

CUNESCU, GHEORGHE (Pr.), membru al Uniunii Scriitorilor, *Tudor Arghezi despre ortodoxia românească – informații, date, texte inedite*, în Ortodoxia, anul XLII, nr. 4, octombrie-decembrie, p. 162-176, 1990.

„Este fapt istoric cunoscut și recunoscut, că poporul român, născut creștin, crescut, format, instruit și trăit sub oblăduirea Bisericii ortodoxe, a fost credincios și temător de Dumnezeu” (p.168); acest lucru fiind arătat, demonstrat, „cântat” de atâția scriitori români, printre care putem aminti pe Mihai Eminescu, T. Arghezi; este prezentată viața și implicația lui T. Arghezi (prin rolul său de scriitor), în viața și credința poporului român.

DASCĂLUL, NICOLAE, *Noi publicații religioase în Arhiepiscopia Iașilor*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 153-154.

DAMȘA, VL. TEODOR (diacon, prof.), *Recenzie: Gherasim Cristea, Episcopul Râmnicului și Argeșului, Un pașoptist de seamă: preotul Radu Șapcă, Edit. Episcopiei Râmnicului și Argeșului, Râmnicu Vâlcea, 1988, 364 pp.*, în Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 130-131.

Este prezentată personalitatea lui Radu Șapcă în „istoria națională și în contextul politicii europene a timpului” (p. 130).

DEJAN, ION (Prof. univ. dr. – Facultatea de Filozofie - Novi Sad.), *Recenzie: Dr. Gligor Popi, Românii din Banatul sârbesc, Ed. „Libertatea” Panciova și Edit. „Fundatia Culturală Română”, București, 1993, 272 p.*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), ianuarie-martie, 1994, nr. 1-3, p. 165-166.

DIACONESCU, VLAD CORINA (prof., secretară a Societății Femeilor Ortodoxe Române), *Creația literară de inspirație creștină ortodoxă*, în Studii Teologice, Seria a II- a, Anul XLIV, nr. 1-2, ianuarie-aprilie, 1992, p. 110-143.

„Momente semnificative din istoria Bisericii incluzând numeroși martiri, sfinți, ierarhi, monahi sau credincioși, aspecte ale învățaturii de credință creștină ortodoxă, ale teologiei morale, secvențe și fresce ale marilor încercări la care a fost supusă Biserica strămoșească și poporul dreptcredincios român au constituit temele unor creații literare de o mare varietate și de o înaltă ținută estetică”(p.110). Astfel, înaintea altor domenii spirituale, folclorul literar românesc include numeroase creații lirice dedicate marilor sărbători bisericești și nu numai. (ex. „Tradiția că Scythia (Minor) – Dacia Pontică (Dobrogea de azi) – a fost evanghelizată de Sfântul Apostol Andrei, tradiție consemnată în numeroase scrieri patristice și de istorie bisericească, respectiv în opera marelui teolog alexandrin Origen, în creația episcopului Eusebiu de Cezareea, în Doctrina siriacă a Apostolilor, într-una din omiliile lui Pseudo Atanasie, în scrierile lui Hippolyt Romanul, în Sinaxarul Bisericii Constantinopolitane, în textele rămase de la monahul Epifanie și în alte scrieri, își găsește pe de o parte o confirmare categorică în Epistola către Coloseni a Sfântului Apostol Pavel (Col. 3,11), care spunea că prin propovăduirea cuvântului Domnului „nu mai este (...) barbar, scit, rob ori liber, ci toate și întru toți Hristos”, iar pe de altă parte excepționala varietate a creațiilor lirice (îndeosebi colinde), a legendelor și datinilor populare românești legate de sărbătoarea Sfântului Andrei” etc.) Apoi se vorbește despre epitafuri (sec. IV) – inscripții funerare cu caracter liric, prin care se aduceau elogii celor decedați; la un nivel literar mai înalt se poate vorbi despre creațiile cu caracter biografic dedicate creștinilor care și-au dat viața pentru apărarea credinței lor, cunoscute sub numele de acte martirice („Istoria Bisericii Ortodoxe Române și istoria literaturii noastre consemnează existența unor importante acte martirice scrise în perioada daco-romană, respectiv secolele III-IV.” (p. 112); o înaltă valoare literară au scrierile autorilor bisericești din epoca străromană; sunt amintite scrierile Sfântului Ioan Casian, Dionysius Exiguus, Leontius Bysantinus – „cel mai profund cugetător produs de Școala literară de la Tomis”; Sfântul Niceta episcop de Remesiana etc.

În perioada secolelor VII – IX viața creștină în ținuturile de la Carpați, Dunăre și Marea Neagră a continuat în forme mult mai modeste; sec. X - XI: utilizarea scrisului și lecturii este atestată de inscripțiile de la Murfatlar; sec. XII – XIII: un Triod-penticostar în slavonă, manuscris copiat la noi în țară; „în perioada secolelor XIII – XVII mănăstirile prin știutorii lor de carte, copiștii, bibliotecile, școlile, scriptoriile și îndeosebi prin autorii originali și artiștii care au viețuit în ele au fost cele mai importante focare de cultură ale timpului” (p. 119-120)” (ex. Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie; apoi înalți ierarhi precum

Atanasie Crimca al Moldovei, Varlaam al Moldovei, Petru Movilă, Dosoftei al Moldovei, Sfântul Ilie Iorest Mărturisitorul, mitropolitul Ardealului) și lista continuă cu următoarele secole – fiecare cu luminații lor – până în zile noastre cu marile personalități.

DRĂGULIN, I. GHEORGHE (Pr. Conf. Dr.), *Însemnări asupra bibliografiei Areopagitice românești din ultimii cincisprezece ani*, în Ortodoxia, anul XLVII, nr. 1-2, ianuarie-iunie, 1995, p. 129-139. Cuprinde: referințe la problema „Areopagiticelor”; texte, traduceri și tipărituri; alte referințe la „biografia” lui Dionisie Pseudo-areopagitul; învățătura areopagitică în preocupările recente ale teologilor români: probleme de Dogmatică, de Morală și de Mistică, referință de Liturgică și de Omiletică, reflectări areopagitice și în cultura românească.

DUDAȘ *O scriere pedagogică cu largă circulație în rândul slujitorilor Bisericii și școlii românești din vestul Transilvaniei*, în Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 88 -97.

Cartea „Pedagogia și Metodica”, de Villaume, tradusă și tipărită în limba română în 1818, la Buda, în Ungaria, este răspunsul nevoilor învățământului național și expresia preocupărilor „moralicești” transilvănene. În cuvântul către cititori, Naum Petrovici, traducătorul cărții, îndrepta cartea: „spre învățătorii cei tineri și spre aceia care sunt îndatorați a adăpa pre prunci cu laptele creștinătății și a da sfat și mână de ajutor învățătorilor întru creșterea tinerimii, spre preoți și cateheți și, deoporivă, către părinți” (p.90).

DUȚU, CONSTANTIN (Pr. Dr.), *Panegiricul ca formă a predicii în trecut și astăzi – teză de doctorat (partea a III-a și ultima) – Capitolul IV: Predica panegirică în Biserica Ortodoxă Română*, în Ortodoxia, Anul XLV, nr. 1 - 2, ianuarie – iunie, 1993, p. 103-276. Opera lui Grigore Țambac și în special Panegiricul Sfântului Ioan cel Nou. „Această atenție deosebită pe care o capătă panegiricul lui Grigorie Țambac dedicat Sfântului Ioan cel Nou dovedește că această scriere, alături de marea sa valoare religioasă și documentară, conține și nimbul «unui prețios text literar - istoric»” (p. 107).

DUȚU, CONSTANTIN (Pr. Dr.), *Panegiricul ca formă a predicii în trecut și astăzi – teză de doctorat (partea a III-a și ultima) – Capitolul IV: Predica panegirică în Biserica Ortodoxă Română*, în Ortodoxia, Anul XLV, nr. 1 - 2, ianuarie – iunie, 1993, p. 103-276. Scrierea panegirică a lui Gavriil Protul: «Viața lui Nifon, Patriarhul Constantinopolului». „Această primă creație din Țara Românească, în stare să rivalizeze cu operele – remarcabile – ce se scriseseră între timp în Moldova, s-a născut din colaborarea talentatului domn Neagoe Basarab, cu Gavriil Protul, conducătorul comunității monahale de la Sfântul Munte Athos” (p.117).

DUȚU, CONSTANTIN (Pr. Dr.), *Panegiricul ca formă a predicii în trecut și astăzi – teză de doctorat (partea a III-a și ultima) – Capitolul IV: Predica panegirică în Biserica Ortodoxă Română*, în *Ortodoxia*, Anul XLV, nr. 1 - 2, ianuarie – iunie, 1993, p. 103-276. Panegiricul lui Constantin cel Mare în «Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie». În lucrarea *Poveste pentru marele Constantin Împărat*, a fost inclus, într-o formă prescurtată, *Panegiricul Sfinților Constantin și Elena* de Eftimie al Târnovei, în prima din cele două părți ale scrierii «Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie», «întâia noastră capodoperă» (p.124).

DURA, V. NICOLAE (Pr. Prof. dr.), *Însemnări despre cărți și reviste: Arhid. Prof. dr. Ioan n. Floca, Drept canonic ortodox; legislație și administrație, vol. II, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1990, 472 p.*, în *Ortodoxia*, anul XLVI, nr. 2-3, aprilie-septembrie, 1994, p. 128-130.

DURĂ, IOAN (Pr. Dr.), *Însemnări despre cel mai vechi manual de drept bisericesc*, în *Altarul Banatului*, anul I, (40), ianuarie-februarie, nr.1-2, p. 110-112.

Este prezentată istoria primului manual de drept bisericesc, manual scris de Eftimie Iovanovici; manual care a servit „direct sau indirect, ca model în sistematizarea și selectarea materialului, pentru mulți autori de manuale de Drept bisericesc” (p. 111). Printre aceștia se numără și Andrei Șaguna cu 2 lucrări: „Elementele dreptului economic” și „Compediu de Drept bisericesc”.

DURĂ, NICOLAE (Pr. Prof.), *Recenzie: Arhid. Prof. dr. Ioan N. Floca, Drept canonic ortodox – Legislație și administrație bisericească, vol. I, Editura Institutului Biblic și de misiune al B.O.R., București, 1990, 572 pagini*, în *Studii Teologice*, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 127-128.

„Acest tratat, de înaltă ținută științifică, străbătut de o gândire analitică și expozitivă, care a știut să așeze în granițele doctrinei canonice ortodoxe un vast material informativ și documentar, are darul de a umple un mare gol în literatura românească de specialitate” (p. 127).

DUMITRESCU, SORIN, „*În sfârșit, Patericul*”, în *Mitropolia Ardealului, Sibiu*, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 114. Cu binecuvântarea P.S. Episcop Andrei al Alba Iuliei este editată „cea mai iubită carte a Tradiției (după Biblie), Patericul” (p. 114).

DRĂGULIN, I. GHEORGHE (Pr. Dr.), *Recenzie: Protosinghel Ioanichie Bălan, Pateric românesc (secolul IV-XX), ediția a II-a, Galați, Edit. Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, 1990, 704 pp.*, în *Ortodoxia*, București, nr. 2, aprilie-iunie, 1991, p. 178-180. Articolul cuprinde o reliefare a importanței aceste cărți, un rezumat al unor sfinți din Patericul tipărit; o paralelă cu Patericul Egiptean.

ENĂCHESCU, CONSTANTIN (Dr.), *Contribuția Pr. Prof. Acad. D. Stăniloae la edificarea unei filosofii antropologice creștin-ortodoxe*, în *Ortodoxia*, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 127-142.

„Cultura românească și științele umane s-au îmbogățit considerabil în ultimele decenii prin valoroasa contribuție a gândirii Pr. Prof. Acad. D. Stăniloae.

Teolog de formație, cu specializare în Dogmatică ortodoxă, morală și mistică, Pr. D. Stăniloae a brăzdat cu gândirea sa fecundă aceste domenii, dezvoltându-le creator fie prin opere originale de mare profunzime, fie prin traduceri și comentarii din operele Sfinților Părinți ai Bisericii de Răsărit” (p. 127)

Articolul are în cuprinsul său mai multe subcapitole: raportul dintre filozofie și teologie, filosofia creștină, problema omului, lumea, problema ontologică, umanismul ortodox.

FLORIN, A., *Recenzie: Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, Sfinți daco-romani și români. Editura Trinitas a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1994*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 74-75.

GAȘPAR, IUSTIN (Pr.), *Recenzie: ȚNestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei: „Una dintre primele scrieri ale literaturii române străvechi «Pătimirea Martirilor Epiclet și Astion» de la cumpăna secolelor III-IV, Edit. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1990, 230 p., 22 planșe și o bibliografie, textul „Pătimirii” în limbile română, franceză și engleză*, în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Iași*, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 162-156.

GREUCEANU, EUGEN (Pr.), *Recenzie: Teodor Misaroș: Din istoria comunităților bisericesti ortodoxe române din R. Ungaria, Cărțile „Dunărea”. Tankonyvkiado , /Editura de manuale/, Budapesta, 1990, 296 p.* în *Revista Teologică*, serie nouă, anul I (73), nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 117-119.

GUȘĂ, ȘTEFAN (Protosinghel), *Claudiu Paradais: Comori ale spiritualității românești la Putna, cu un cuvânt înainte de Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Iași, 1988, 734 p., 209 reproduceri*, în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Iași*, anul LXVI, nr.4, iulie-septembrie, 1990, p. 171-173.

ILIESCU, GHEORGHE (Pr.), *Recenzie: Ioan N. Floca „Din istoria dreptului românesc”. II. Cartea românească de învățătură de la pravilele împărătești și de la alte giudețe, Iași 1646, Sibiu 1993, Polsib. S.A. Cd. A/184; 172 p.*, în *Revista Teologică*, serie nouă, Anul IV, (76), nr. 3, iulie - septembrie, 1994, p. 108-111.

„Realizată în dimensiunile și cu valoarea «primei monografii de ansamblu a Pravilei lui Vasile Lupu», lucrarea profesorului Ioan Floca reușește atât o proiectare a Cărții românești de învățătură în contextul social – politic, statal și juridic al secolelor ce i-au premers, condiționat și pregătit apariția, cât și o identitate, minuțios elaborată, a elementelor pe care le cuprindea,

componente ce-i reflectă nemijlocit influențele suportate și-i exprimă originalitatea de sursă, redactare, funcție normativ-etică și menire național – culturală” (p.108).

ILIESCU, GHEORGHE (Pr.), *Recenzie: Ioan N. Floca, Din istoria Dreptului românesc. III. „Concordatul. Act diplomatic în slujba acțiunii catolice”, Sibiu 1993, Polsib, S.A. Cd. A/182; 53 pag.*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul IV, (76), nr. 3, iulie - septembrie, 1994, p. 111-114.

„Titlul lucrării sugerează conturul, documentația și perspectivele ce integrează, întemeiază și sunt urmărite de elaboratul despre care vorbim, iar încadrarea acestuia în corpul scrierii «Din istoria dreptului românesc» evocă stratul subiacent al conexiunilor faptice și teoretice, de substanță social-politică, juridică și cultic-bisericesc ce asigură unitatea de concepție și travaliul creator al autorului” (p. 111).

ILIESCU, VASILE, *Recenzie: Teresia B. Tătaru, Terminologia botanică creștină la poporul român. Studiu etno - botanic. Omagiu profesorului Alexandru Borza, Augsburg, 1993, 262 pp.*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1994, p. 171-172.

ILIESCU, GHEORGHE (Pr.), *Recenzie: Ioan N. Floca „Din istoria dreptului românesc”. I. Dreptul Scris. Sibiu, 1993 Polsib S.A. Cd. A/183, 72 p.*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul IV, (76), nr. 3, iulie - septembrie, 1994, p. 106-108.

„Cel pe care îl prezentăm, dreptul scris, conceput într-o spornică aplecare pentru normele și instituțiile juridice specifice istoriei noastre; (...) studiază una din însemnatele problematici ale «dreptului scris românesc»” (p. 106).

IONESCU, I. (Pr.), *Recenzie: Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, Sfinți daco-romani și români, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1994, 196 p.*, în, Ortodoxia, anul XLVII, nr. 3-4, iulie-decembrie, 1995, p. 114-116.

Primul capitol cuprinde activitatea Sfântului Apostol Andrei în Scythia Minor; capitolul II cuprinde: „Martiri daco-români: Martiri din provinciile romane sud-dunărene” (p.114); capitolul III: Teologi daco-romani; capitolul IV: Cuvioși din mănăstirile românești; capitolul V: Mucenici ai Ortodoxiei românești; capitolul VI: Binecredincioși Domni Români; capitolul VII: Cuvioși români cu moaște în afara țării; capitolul VIII: Sfinți de alt neam care au trăit în Țările Române; capitolul IX: Sfinți de alt neam ale căror moaște se găsesc la noi.

IONESCU, I. (Pr. prof.), *Recenzie: Mihail Paul, Mihail Zamfira: Acte în limba română tipărite în Basarabia, I (1812-1830), precedate de Bibliografia tipăriturilor românești din Basarabia (° B.T.R.B.), 1812-1830, Editura Academiei Române, București, 1993, 411 p.*, în Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr. 1-6, ianuarie-iunie, 1995, p. 329-332.

IONESCU, D. GION, *Recenzie: Paul Mihail, Contribuții documentare la istoria orașului Iași, extras din Anuanul Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol”, XXIV, nr. 1-2, 1987*, în *Altarul Banatului*, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 133-135.

Este prezentată istoria Bisericii „Banu” din Iași de însuși parohul ei, Pr. Dr. Paul Mihail.

IVĂNESCU, D., *Recenzie: †Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei: Desăvârșirea unității noastre naționale – fundament al unității Bisericii străbune, Craiova, 1988, 625 p. + XXI planșe*, în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Iași, anul LXVI, nr.1-3, ianuarie-iunie, 1990*, p. 182-186. Sunt prezentate capitolele acestei cărți și totodată un rezumat al conținuturilor acestora.

JIVI, A. (Pr. Prof.), *Recenzie: Pr. Prof. Ioan Rămureanu, Pr. Prof. Teodor Bodogae, ISTORIA BISERICESĂ UNIVERSALĂ, pentru institutele teologice, vol. II (1054-1982), Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993, 606 p.*, în *Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 3, iulie-septembrie, 1995*, p. 132-133.

JIVI, A. (Pr. Prof.), *Recenzie: Mircea Păcurariu, GESCHICHTE DER RUMANISCEN ORTODOXEN KIRCHE, Oikonomia, Band 33, Erlangen, 1994, 622 p.*, în *Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 3, iulie-septembrie, 1995*, p. 135-136. „Volumul se așază cu vrednicie alături de lucrări asemănătoare dedicate istoriei unor Biserici Ortodoxe surori din vecinătatea noastră și publicate în limbi de circulație internațională” (p. 135).

LIȚIU, GHEORGHE (Prot. Dr.), *Presa bisericească de la Arad (1869-1948)*, în *Altarul Banatului*, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 89-92.

Sunt prezentate pe scurt activitatea revistelor din eparhia Aradului. Ex. *Speranța* – 1-3 februarie 1869; *Lumina* – 13 august 1872; *Societatea de lectură a tinerilor români din Arad* – 1867/1868; *Speranța* – 1869; *Biserica și Școala* – 30 ianuarie-11 februarie 1877; *Calea mântuirii* – 1941; *Catehetul* – 1940-1942. Sunt relatate și legăturile eparhiei pe plan cultural: schimb de scrisori cu Andrei Șaguna, Gherasim Rațiu, episcopul Ardealului și Andrei Mocioni; ortografia Academiei Române este aplicată în anul 1883 în revista „*Biserica și Școala*”.

LIȚIU, GHEORGHE (prot. dr.), „*Speranța*”, *prima revistă românească arădeană*. în *Altarul Banatului, Anul II (XLI), aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 71-75.*

„*Speranța*” – organ al Societății de lectură a teologilor români din Arad a apărut în 1869. Articolul conține:

- încercări mai vechi de publicistică românească în Arad. Aici am putea aminti ideea unui organ de literatură și educație care ar fi urmat să se numească: *Ateneul românesc*. În anii 1867-1868 ia ființă *Societatea de lectură a teologilor români din Arad*.

- Redactori, colaboratori și sprijinitori ai revistei *Speranța*. Aici este amintit faptul că în locul *Speranței* apare *Lumina*, însă tot pentru o scurtă perioadă de timp. Și abia din 1877 apare *Biserica și Școala*, revistă ce dăinuie până în zilele noastre.

- Preocupări și idei promovate de revista „Speranța”. Însemnătatea ei; „pe lângă problemele strict teologice sunt tratate chestiuni de pedagogie și politică școlară, probleme ale relațiilor culturale dintre românii dintre pretutindeni”. Importanța acestei reviste pe lângă conținutul ei variat și bogat, este acela că a determinat o mișcare literară , „în «școala» pe care a creat-o, deșteptând talente și putere de muncă literară nebănuite până atunci la poporul român”.

MAZILU, RADU (Pr. Prof.), *O carte românească de profundă învățătură creștinească – Recenzie: „Creștinismul la est de Carpați de la origine până în sec. XIV, Edit. Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Iași, 1991, de Dr. Dan Gh. Teodor*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 167-168.

„Această carte vine să readucă în lumină adevărul istoric de necontestat că etnogeneza poporului român nu poate fi explicată în afara încreștinării și răspândirii creștinismului încă de la începuturile sale pe vastul teritoriu de la nord de Dunăre incluzând și spațiile est – carpat - danubiano-pontic unde a viețuit neîntrerupt o populație autohtonă romanizată” (p.167).

MAZILU, RADU (Pr. Prof.), *Recenzie: O carte închinată eroismului Basarabiei*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p. 162-163.

MIHAILOVICI – BĂLAN, AURELIA, *Recenzie: NOUL TESTAMENT, versiune revizuită, redactată și comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993, 472 p.*, în Studii Teologice, seria a II-a, anul XLVII, nr.1-3, ianuarie-iunie, 1995, p. 110-128.

† MIHĂLȚAN, IOAN (P.S.), *Recenzie: Flacăra Mântuirii lui Wilhelm Hyssem, trad. de Ioan Alexandru, București, 1986 (frescele bisericii ortodoxe Sfântul Ioan Botezătorul – Ferentari din București)*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 112-115.

MIHAIL, PAUL (Pr. Dr.), *Recenzie: Trebnic, Eparhia Chișinăului și a Moldovei, Chișinău, 1989, p. 453*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 164-165.

Este expusă importanța acestei cărți, care cuprinde „rugăciunile pentru toate trebuințele bisericesti” (164).

MOȘOIU, NICOLAE (Pr.), *Recenzie: Simion Mehedinți, „CREȘTINISMUL ROMÂNESC”, Fundația Anastasia, București, 1995, 236 p.*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 3, iulie-septembrie, 1995, p. 144-147.

Reeditată, cartea cuprinde trei capitole: „în primul capitol sunt surprinse caracteristicile principale ale creștinismului românesc, în lumina etnografiei și a istoriei (p. 145); al doilea capitol este intitulat „Creștinismul românesc în raport cu Bisericele altor neamuri”; „ultimul capitol se constituie într-o <<orientare pentru viitor>>, pledându-se pentru păstrarea specificului național” (p. 147).

MOLDOVAN, ILIE (Pr.Prof.), *Recenzie: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, TRADIȚIE ȘI LIBERTATE ÎN SPIRITUALITATEA ORTODOXĂ, cu pagini de Pateric românesc și o prefață de Pr. Dr. Dumitru Stăniloae, București, 1995, 382 p.*, în Revista Teologică, anul V, (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 152-153.

MORARU, EUGEN (Diac.), *Considerații cu privire la teologia unei traduceri a Sfintei Scripturi*, traducere din limba greacă, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, 1993, p. 96-101.

MOCANU, MIHAI (Pr.), *Recenzie: Nicolae Cabasila: Tâlcuirea dumnezeieștii Liturghii și despre Viața în Hristos, traducere, studiu introductiv și note de Pr. Prof. Dr. Ene Braniște și Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, București, 1989*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Iași, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 165-171.

MUNTEAN, V. (Preot), *Note și comentarii: Considerații privind Istoria Bisericească Universală, manual pentru Seminarile Teologice, București, 1992*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), ianuarie-martie, 1994, nr. 1-3, p. 158-162.

MUNTEAN, VASILE (Pr. dr.), *Recenzie: Adolf Armbruster, Romanitatea românilor: istoria unei idei, ed. II, Edit. Enciclopedică, București, 1993, 344 p.*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1994, p. 172-174.

MUNTEANU, V., *Recenzie: Preot Ion M. Stoian: Dicționar religios, București, Ed. Garamond, 1994, 296 pp.*, în Altarul Banatului, anul VI (XLV), ianuarie-martie, nr. 1-3, 1995, p. 126-129.

„... autorul arată că a înregistrat, în acest sens, peste 5000 de termeni din domeniul religios propriu-zis și din cel mitologic (în care caz și titlul putea fi „Dicționar religios și mitologic”), punând însă accentul – cum era de așteptat – pe cuvintele ce privesc îndeosebi Biserica noastră (sunt incluse, totodată, și numele reprezentanților ei mai de seamă)” (p. 126).

MUNTEAN, VASILE (Prot. Dr.), *Recenzie: Emilian Popescu,: Christianitas Daco-Romana, Edit. Academiei, București, 1994, 496 pp.*, în Altarul Banatului, anul VI (XLV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1995, p. 173-174.

NECULA, V. CONSTANTIN (Diac.), *Recenzie: Dimitrios G. Tsamis, „PATERICUL SINAITIC”, în românește de Preot Prof. Dr. Ioan I. Ică, Editura „ Deisis”, Sibiu, 1995*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 3, iulie-septembrie, 1995, p. 152-154.

NECHITA, V. (Pr.), *Recenzie: Revista muzeelor, XXVIII (1991)*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 168-170.

Numărul 4 a consacrat o amplă rubrică muzeelor, colecțiilor și expozițiilor. Ex: Sofia Știrban: Consolidarea și restaurarea unui fragment din Tetraevanghelul slavo-român, Sibiu, 1551-1553).

NEAGA, N. (Pr. prof.), *Recenzie: Eugen Simion: Scriitori români de azi, București, 1990, 726 p.* în Mitropolia Ardealului, Sibiu, anul XXXV, nr. 4, iulie-august, 1990, p. 126-128.

NEAGA, N. (Pr.Prof.), *Recenzie: Octavian Goga: Precursori, ediție îngrijită și studiu introductiv de Ioan Dadu Bălan, București, 1989, 353, pag.*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 4, iulie-august, 1990, p. 123-125.

„Cartea conține portretele unor precursori ai unității neamului nostru: Iosif Vulcan, Vasile Alecsandri, Avram Iancu. Andrei Șaguna, Badea Gheorghe de Băsești, Părintele Lucaci și alții” (124).

NEAGA, NICOLAE (Pr.Prof.), *Recenzie: Onisifor Ghibu: „Nu din partea aceea”,* în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, Sibiu, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, p. 122-123. Lucrarea de față are titlul împrumutat dintr-o povestire a preotului rus G. Petrov, în care descrie viața unui tânăr episcop, în mijlocul unui popor rămas în întuneric. Dar, lucrarea „conține studii și articole publicate în diferite ziare și reviste, în intervalul de timp dintre anii 1904-1914, prin care Onisifor Ghibu a deschis noi orizonturi pedagogice ardelene, în care pledează pentru mai puține îndemnuri și porunci, ci pentru mai multă căldură și știință și interesul se va naște de la sine și roadele nu vor întârzia...” (p. 122).

NEAGA, NICOLAE (Pr.Prof. Dr.), *Recenzie: Mitropolit Dr. Nestor Vornicescu: Primele scrieri patristice în literatura română. Sec. IV-XIV, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1992, 375 p. și 8 planșe*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 91-93.

Cartea încearcă să răspundă la următoarele întrebări: „Care sunt primele scrieri patristice folosite – sau elaborate – în literatura Bisericii Ortodoxe Române? Ce rol au îndeplinit în contextul specific al vieții creștine pe teritoriul nostru și în contextul evoluției culturii teologice în istoria Bisericii Ortodoxe Române? În ce condiții au circulat aceste scrieri pe teritoriul țării noastre?

NEAGA, NICOLAE (Pr. Prof.), *Recenzie: Mitropolit Nestor Vornicescu: Sfântul Voevod Ștefan cel Mare, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1992*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 4-6, aprilie-iunie, 1993, p. 160-161.

NEAGA, NICOLAE (Pr. Prof), *Recenzie Vasile Drăguț, Arta creștină în România, București, 1989, 352 pp.*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 180-182.

Volumul conține date prețioase referitoare la arta creștină din România, din veacul al XVI-lea. „Volumul conține un studiu introductiv și prezentarea unui număr de 132 de planșe. E vorba despre bisericile monumente de artă, mănăstiri, icoane, broderii, picturi celebre și alte frumuseți de înaltă valoare artistică, piese de mobilier, strane, jilțuri domnești și arhieresti, analoghioane, opere care, în ansamblu lor, lasă să se întrevadă concepția decorativă a arhitecturii de epocă”.

NEAGA, NICOLAE (Pr. prof. dr.), *Recenzie, Mitropolit Nestor Vornicescu, Sfântul voievod Ștefan cel Mare, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1992*, în Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 181-182.

NEAGA, NICOLAE (Pr. prof. dr.), *Recenzie, Biblia sau Sfânta Scriptură*, în Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 182.

„Biblia sau Sfânta Scriptură, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblico , București, 1991” (p. 182).

NEAGA, NICOLAE (Pr. Prof. dr.), *Recenzie, Noul Testament*, în Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 182.

„Noul Testament, tipărit sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a P.F. Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic, București, 1991” (p. 182).

NEAGA, NICOLAE (Pr. prof. dr.), *Recenzie, Ultimul Socrate: Petre Țuțea. Încercare de portret, București, 1992*, în Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 184-185.

NEAGA, NICOLAE (Pr. prof. dr.), *Recenzie: Sfânta Muceniță Filofteia de la Curtea de Argeș, 1992*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), ianuarie-martie, 1994, nr. 1-3, p. 165.

NEAGA, NICOLAE (Pr. prof. dr.), *Recenzie: Bartolomeu Valeriu Anania, Noul Testament, revizuit și comentat, publicat cu binecuvântarea Prea Fericitului Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), aprilie-iunie, 1994, nr. 4-6, p. 167.

NEAGA, NICOLAE (Pr. prof. dr.), *Recenzie: Biblia sau Sfânta Scriptură, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a P.F. Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), octombrie-decembrie, nr. 10-12, 1994, p. 174.

NEAGA, NICOLAE (Pr.Prof. dr.), *Recenzie: Preot prof. dr. Dumitru Abrudan, diac. prof. dr. Emilian Cornițescu, Arheologia biblică, pentru Facultățile de Teologie, București, 1994, 352 p.*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), octombrie-decembrie, nr. 10-12, 1994, p.174-175.

NEAGA, NICOLAE (Pr. prof. dr.), *Recenzie: Dr. Vasile Radu și Gheorghe Drăgulin, Sfântul Dionisie Areopagitul..., 1993*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), octombrie-decembrie, nr. 10-12, 1994, p. 176.

NEAGA, NICOLAE (Pr.Prof.), *Recenzie: Mitropolia Ardealului, Contribuții transilvănene la Teologia ortodoxă, Sibiu, 1988, 400 p.*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 173-174.

Cuprinde studii din toate ramurile teologice; „volumul apreciază uriașul rol al teologilor din Transilvania în lămurirea doctrinei ortodoxe și în sprijinul idealurilor românești.” (p. 173).

NEAGA, N. (Pr. prof. dr.), *Recenzie: Georgeta Tănase: Valori umaniste în gândirea românească. Analogie și prezentări, vol. I, București, 1988, 386+376 pp.*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 139-140.

„Autoarea acestei antologii a selecționat cele mai reprezentative texte asupra evoluției gândirii umaniste și patriotice românești din perioada sec. XV – XIX. Se aduc texte legate de conștiința originii comune și a unității poporului nostru, pe teritoriul patriei noastre strămoșești și de dragostea pentru carte” (p. 139); sunt amintiți: Nicolae Olahul, Grigorie Ureche, Miron Costin, Neagoe Basarab, Nicolae Milescu, Dimitrie Cantemir, Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Gheorghe Lazăr, M. Kogălniceanu, M. Eminescu, A. D. Xenopol.

NEAGA, NICOLAE (Pr. prof. Dr.), *Recenzie: Pr. Vasile Hațegan: Romanian culture în America (Cultura română în America), Cleveland, Ohio, 1988, 112 pp.*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 137-139.

Este prezentată activitatea misionară și culturală a românilor în America, ex. Pr. Vasile Hațegan; este amintit K. Hitchins, care s-a bucurat de îndrumarea unor istorici români și care a scris mai multe cărți: „Conștiință națională și acțiune politică la românii din Transilvania (1700-1869); Andrei Șaguna și românii din Transilvania”; este amintită și o tipăritură teologică: „Dumnezeu Tatăl” de Pr. Dumitru Bodale (Michigan, Ohio, 1987) pp. 216; mai sunt amintite și următoarele: statornicia românilor în păstrarea limbii, a credinței și a datinilor

străbune; activități desfășurate de români: muncitori calificați, fabricanți, muzicologi, sculptori, cadre universitare, înființând tipografii, librării, muzee; și presa a fost „de partea” românilor, publicând: „Ortodoxia”, „Solia”, „Credința”, „Românul american”, „Ortodoxul român”.

NEAGA, NICOLAE, *Recenzie: Oltean Vasile, Școală românească din Șcheii Brașovului, București, 1990, 198 p.*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 2, martie-aprilie, 1990, p. 121-122.

Sunt amintite câteva cărți religioase de mare importanță; cărțurari și dascăli; importanța școlii din Șcheii Brașovului.

NEAGA, NICOLAE (Pr. prof. dr.), *Recenzie: Episcopul Emilian Birdaș: Satul și mănăstirea Rohia, din Țara Lăpușului județul Maramureș, Caransebeș, 1995, 263 pp.*, în Altarul Banatului, anul VI (XLV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1995, p. 171-172.

NECHITA, V. (Pr.), *Noutăți editoriale: Calvarul României creștine de Sergiu Grossu (Edit. Convorbiri literare & ABC Deva, Chișinău, 1992, 381p.)*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, 1993, p. 103-104.

Cu toate ca autorul cărții prezintă tortura regimului comunist, el nu amintește de marii duhovnici care au suferit în acea epocă de groază. Chiar mai mult face mari confuzii: „Principalii vinovați de calvarul României creștine: Nicolae Ceaușescu, și defunctul patriarh ortodox, Iustin Moisescu, instrument docil al politicii antireligioase a puterii comuniste de la București” (p. 103)

NECHITA, V. (Pr.), *Noutăți editoriale: Rugul aprins. Duhovnicii Ortodoxiei, lespezi, în gherlele comuniste, (Edit. Ramida, București, 1993, 262 p.)*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, 1993, p. 104-107.

„Dl. M Rădulescu prezintă realitățile cunoscute în închisorile comuniste ca fost deținut politic, dornic a contribui «la eliminarea acestei impresii false și la înlocuirea ei»și anume că «Biserica majoritară a neamului nostru a dat prea puțini mucenici »(p. 3). Mai mult, Domnia Sa vrea – și reușește în cea mai mare măsură - să facă dureroase «dezvăluiri asupra modului cum întreaga familie a preoților ajungea în detenție sau era scoasă în afara societății» (p.3)” (p. 104).

PAVEL, AUREL (Pr. Drd.), *Recenzie: Jean-Paul, L'Eglise Orthodoxe Roumaine de Paris, Editions D.U.C. Paris, 1994, 165 p.*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 2, aprilie-iunie, 1995, p. 169-171.

Păcurariu Mircea, (Pr. prof. dr.), *recenzie: Emilian Popescu, CHRISTIANITAS DACO-ROMANA. FLORILEGIUM STUDIORUM, București, Editura Academiei Române, 1994, 496 p.*, în Revista Teologică, anul V, (77), nr.4, octombrie-decembrie, 1995,

p.153. Această carte cuprinde „28 de studii și comunicări prezentate la diferite congrese, în limbile germană, franceză și engleză.”(...). Majoritatea studiilor privesc viața și organizarea bisericească daco-romană din provincia Scythia Minor, Dobrogea de mai târziu.”(p.153).

PESTROIU, D. DAVID, *Recenzie: Preot Prof. Ion Buga – „Minipatrologie Contemporană”, Editura „Symbol”, 1994, 220 pagini.*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr.1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 163.

PESTROIU, D. DAVID, *Recenzie: Filocalia – vol. IV, trad. de Pr .prof. Dr. D. Stăniloae, Ediția a II-a, Editura Harisma, București, 1994*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr.5-7, mai - iulie, 1994, p. 130-131.

P. GH., *Însemnări, note, comentarii*, , în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 6, noiembrie-decembrie , 1991, p. 101-104. articole în diferite publicații.

POPESCU , IONEL (Pr. Prof.), *Contribuția slujitorilor bisericii la păstrarea și afirmarea culturii în părțile Caransebeșului*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 59-70.

„Fiind singura instituție în care era utilizată limba română, Biserica a avut grijă nu numai de viața religioasă-morală a credincioșilor, ci și-a îndreptat atenția și spre problemele sociale, politice, economice și culturale”. Astfel este amintit faptul că pe lângă mănăstirile de la Morava și Partoș existau școli încă din vechime; în toamna anului 1865 secția românească a Institutului teologic de la Vârșeț este transferată la Caransebeș de către episcopul Popasu; în 1876 este obținut consimțământul autorităților pentru înființarea Institutului pedagogic; s-a înființat la Caransebeș „Biblioteca noastră”, care urmărea popularizarea în Banat a marilor scriitori români; în 1885 s-a înființat tipografia și librăria diecezană; în 1886 apare primul număr din „Foaia Diecezană”, organ bisericesc, școlar, economic și literar al eparhiei Caransebeșului; o altă publicație a eparhiei sub îndrumarea episcopului Popasu a fost și „Calendarul Românilor”, care a avut o apariție neîntreruptă peste șase decenii; mai este amintită și activitatea multor preoți, profesori de teologie și nu în ultimul rând a episcopului Miron Cristea.

POPESCU, CONSTANTIN (Pr.), *Psaltirea în versuri*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie – iulie, 1993, p. 171-189.

Articolul redă munca P.C. Preot C. Popescu, de versificare, în limba română, a psalmilor.

POPESCU, CONSTANTIN (Pr.), *Psaltirea în versuri*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 149-252.

Articolul redă munca P.C. Preot C. Popescu, de versificare, în limba română, a psalmilor.

POPESCU, CONSTANTIN (Pr.), *Psaltirea în versuri*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr.8-10, august-octombrie, 1993, p.211-237.

Articolul redă munca P.C. Preot C. Popescu, de versificare, în limba română, a psalmilor.

POPESCU, IONEL (Pr. prof.), *Recenzie: Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu: Die Geschichte der Rumänischen Orthodoxen Kirche (Istoria Bisericii Ortodoxe Române), Erlangen, 1994, 622 pp.+ilustrații*, în Altarul Banatului, anul VI (XLV), ianuarie-martie, nr. 1-3, 1995, p. 123-126.

Istoria Bisericii Ortodoxe Române, de Pr. Prof. dr. Mircea Păcurariu, este la a 33- a apariție editorială. „Traducerea în limba germană a fost făcută în România, însă pentru a corespunde exigențelor filologice, a fost nevoie de o retușare. Oboseala finisării și-a luat-o dr. Heinz Ohme” (p.124).

POPESCU, DUMITRU (Pr. Prof. Dr.), *Teologie-cultură – Renaștere în viziunea Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 17-20.

PORCESCU, SCARLAT (Pr.), *Recenzie: Preot Eugen Drăgoi: Ierarhi și preoți de seamă la Dunărea de Jos 1864-1990, Galați, 1990, 352 p.*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXV, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 166-167.

Cartea nu face referire numai la viața și activitatea unor ierarhi din acea perioadă, ci autorul a împletit cu „măiestrie cărturărească, știrile referitoare la viața, strădaniile și înfăptuirile unor slujitori bisericești cu acelea privind încheierea și evoluția istorică a eparhiei, a izbutit să întocmească cu adevărat o scriere de sinteză” (p. 166).

RĂDULESCU, PARASCHIVA – LUCIA (Prof.), *Valori expresive ale limbii literare românești în Cazania lui Varlaam și perenitatea importanței sale omiletice*, în Studii Teologice, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1991, p. 110-137.

Cartea cuprinde: o scurtă prezentare a limbii române; date bibliografice ale Mitropolitului Varlaam; activitatea cărturărească a acestuia; analiza lingvistică a Cazaniei lui Varlaam: „limba folosită este o îmbinare între limba cărturarilor și limba populară vorbită în munții Vrancei și în împrejurimile mănăstirii Secu «Limba lui Varlaam...este o sinteză destul de unitară a limbii literare a epocii», afirma Al. Rosetti și B. Cazan” (p. 114).

RADU, DUMITRU (Pr. Prof. dr.), *O culme actualizată a teologiei patristice*, în Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie, 1993, p. 35-77.

O expunere amănunțită a operei Profesorului Dumitru Stăniloae. Câteva din operele marelui teolog român: traducerea din grecește a *Dogmaticii* lui Hristu Andrușos; *Iisus Hristos sau restaurarea omului*; *Poziția Domnului Lucian Blaga față de creștinism și ortodoxie*; *Teologia Dogmatică Ortodoxă etc.* „... într-un răstimp de șase decenii, Părintele profesor Dumitru

Stăniloae este autorul unei opere publiciste-fluviu: traduceri, monografii, studii și articole, recenzii și note critice, în toate periodicele bisericești din țară, și în multe reviste de peste hotare, în care abordează toate subiectele cheie ale învățaturii ortodoxe în confruntarea ei cu teologiile occidentale și în același timp în deschidere ecumenică, pe drumul unității creștine ecleziale” (p. 36).

REDAȚIA, *Foaie bisericească*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 206-207.

„Prin grija preotului Eugen Jurca și a ziaristului Mario Balint, parohia Reșița III tipărește foaia bisericească „Antimis”. Această cuprinde tălmăciri asupra pericopelor evanghelice duminicale, eseuri pe teme religioase, convorbiri cu personalități ale vieții bisericești și culturale.

REDAȚIA, *Recenzie: D. Stăniloae, Ascetica și mistica creștină sau Teologia vieții spirituale. Casa Cărții de Știință, Cluj, 1993*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p. 158-159.

*** *Recenzie: O carte rară: Primul dicționar istoric al localităților din Județul Gorj*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 308-310. „Lucrarea lui I. Popescu-Cilieni intitulată «Biserici, târguri și sate din județul Gorj», a apărut în anul 1944, la Craiova în Tipografia Sfintei Mitropolii a Olteniei.(p. 308). Menirea lucrării a fost precizată de însuși autor în finalul Cuvântului înainte, și este acela „de folos tuturor aceloră – preoți, învățători sau alți gorjenii – care râvnesc la alcătuirea istoricului satelor și bisericilor din acest colț al Olteniei...” (p. 308).

RUS, CONSTANTIN (Pr. prof.), *Recenzie: Haralambos K. Papastathis: Nomokanon Gheorghion Trapezuntin (Nomocanonul lui Gheorghe din Trapezunt), în „Epetiris ton Kentron erevnis istorias ton ellenikon dikaion”, vol. XXVII-XXVIII (1980-1981), Atena, 1935, pp. 363-631*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 140-141.

„Studiul profesorului H.K. Papastathis de la Tesalonic cuprinde o ediție critică a Nomocanonului tradus în limba greacă populară de Gheorghe din Trapezunt, profesor la Academia Domnească din București, din dispoziția domnului Nicolae Mavrocordat, în anul 1730.” (p. 140).

SĂSĂUJAN, MIHAI, *Recenzie: Brăiteanu, I. Gh. : O enigmă și un miracol istoric: poporul român*, în Mitropolia Ardealului, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, anul XXXV, p. 115-117.

Cartea lui I. Gh. Brăiteanu este un răspuns dat profesorului său Ferdinand Lot (1866-1952) - Sorbona - , care pleda pentru ideea imigraționistă în vederea formării poporului român. În

capitolele cărții prezintă poziția lui Ferdinand Lot și a lui L. Tămaș (istoric maghiar), legată de originea poporului, apoi aduce argumente logice istorice legate de momentul „părăsirii Daciei” de către poporul român; analizează amănunțit aspectele limbii române, evoluția ei; aduce la lumină izvoare istorice privitoare la daco-români; cartea se încheie cu o serie de concluzii, iar una dintre cele mai importante ar fi cea legată de schimbarea poziției lui F. Lot, care acceptă teoria continuității.

SLEVOACA, ȘT. (Pr. dr.), *Recenzie: Ion Nistor: Istoria Bucovinei, Editura Humanitas, 1991, 454 p.*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 224-226.

Este prezentată și istoria Bisericii Ortodoxe Române din Bucovina.

SOFRONIE, MIHAI, *Recenzie: Alexandru I. Gonță: Legăturile economice dintre Moldova și Transilvania în secolele XIII-XVII, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989*, în *Mitropolia Ardealului*, anul XXXV, nr. 4, iulie-august, 1990, Sibiu, p. 125-126.

SOFRONIE, MIHAI, *Recenzie: Nicolae Nistor, A. Dumitrescu-Jipa, M. N. Marinescu – Frăsinei, „Sibiul și Ținutul în Lumina Istorie, II, Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 1990*, în *Mitropolia Ardealului*, anul XXXV, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, p. 124-125.

SOFRONIE, MIHAI, *Recenzie: Ion i. Russu, Românii și secuii, ediție îngrijită de Ioan Opreș, Edit. Științifică, București, 1990*, în *Revista Teologică*, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 117-119.

Cuprinde: secuii în Transilvania (limba, antroponimia și deznaționalizarea în Ungaria); așezarea secuilor în Bazinul Someșului și Mureșului în rândul populației majoritare românești; alte mărturii ale originii etnice românești a așezărilor din sud-estul Transilvaniei; antroponimele românești în limba secuilor și maghiarilor.

STANCIU, VASILE (Pr. Prof.), *Recenzie: Arid. Prof. Alexie Al. Buzera: Muzică Liniară. Manual pentru Seminariile Teologice, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1988, p. 507*, în *Mitropolia Ardealului*, anul XXXV, nr. 3, mai-iunie, 1990, p. 110-111.

*STĂNILOAE, DUMITRU (Pr. Prof. Dr.), STĂNILOAE, LIDIA, *Lumini de praznic de la botez la patimi*, (Trad. din Wilhem Nyssem), Începuturile picturii bizantine și – *Recenzie*, în *Glasul Bisericii*, nr. 1-4, 1994, p. 26.

* SCURTU POPA, DOINA, *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur scrisă pentru copii și dedicată corului „Simbol”*, în *Glasul Bisericii*, nr. 5-7, 1994, p. 113-114.

TEȘU, CRISTINEL – IOAN (Pr. Drd.), *Recenzie: Nichifor Crainic, Nostalgia Paradisului, ediție cu un studiu introductiv de Dumitru Stăniloae și note de Magda*

Ursache și Petru Ursache, fișa bibliografică de Alexandru Cojan; Editura Moldova, Iași, 1994, 329 p. în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p. 159-161.

TEȘU, IOAN – CRISTINEL (Pr. Asist. Drd.), *Recenzie: Nichifor Crainic, Sfințenia – Împlinirea umanului (Curs de teologie mistică), (1935-1936), Ediție îngrijită de Ierod. Teodosie Paraschiv, Colecția „Teologie și Spiritualitate”, Editura Trinitas a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1993,* în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 71-74.

TOMA, STELA, *Însemnări despre cărți și reviste: Gheorghe - Popescu Vâlcea, Cuvinte din Temniță, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București 1991, 63 p.,* în Ortodoxia, anul XLVI, nr. 1, ianuarie-martie, 1994, p. 132-138.

TOMA, STELA, *Însemnări despre cărți și reviste: Predici învățătoare întru menirea omului în univers, Nicolae Steinhardt, Dăruind vei dobândi, Editura Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului, Baia Mare, 1992, 286 p.,* în Ortodoxia, anul XLVI, nr. 2-3, aprilie-septembrie, 1994, p. 74-87.

TURCESCU, LUCIAN (student), *Recenzie: Monumenta Linguae Dacoromanorum Biblia 1688, Paris I, Genesis, Iași, 1988, 544 p.* în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 118-120.

Cu ocazia împlinirii a 300 de ani de la apariția primei traduceri integrale în limba română a Sfintei Scripturi – se are în vedere reeditarea textului sacru după ediția „princeps”; inițiativa venind din partea Universității „Al. I. Cuza” din Iași, conlucrând cu universitatea „Albert – Ludwig” din Freiburg în Breisgau (R.F.G.); volumul conține numai prima carte a Bibliei de la București (Biblia de la 1688 sau Biblia lui Șerban Cantacuzino), Facerea;

URSU, A. N. *Dascălul Ilarion – primul traducător și comentator român al Exaimeronului Sfântului Vasile cel Mare,* în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 65-77.

Activitatea cărturărească a dascălului Ilarion și elucidarea unor probleme legate de traducerea Exaimeronului de către Ilarion Dascălul.

VASILE, VASILE, *Dimitrie Suceveanu – Idiomelar,* în Glasul Bisericii, anul L, nr. 1-3, ianuarie – iunie, 1992, p. 93-96.

Pe lângă prezentarea cărții lui Dimitrie Suceveanu, este prezentată și activitatea celor trei mari psalți, care au realizat reforma chirisantică în Țările Române: Macarie Ieromonahul, Anton Pann și paharnicul Dimitrie Suceveanu.

XII.3. Presă

BURCA, GH. (Drd.), *Periodice religioase editate de Mitropolia Moldovei și Sucevei*, în Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 155-164.

Sunt prezentate periodicele religioase editate de Mitropolia Moldovei precum și articolele religioase cuprinse în diferite ziare, reviste: 1829 – „Albina românească”, revista „Propășirea”, „Monitorul oficial”, iar din cele editate de mitropolie ar fi: „Preotul”, „Predicatorul”, „Foaia oficială”, „Deșteptare”, „Candela”, „Revista teologică”, „Mitropolia Moldovei și Sucevei”.

CHERESCU, PAVEL (Diacon), *Însemnări, note, comentarii*, în Revista Teologică, Serie nouă, Anul II, (74), nr. 1, ianuarie – martie, 1992, p. 60-63.

Cuprinde diferite articole ale înalților prelați publicate în mai multe ziare. Exemplu: „Ziarul „România liberă” din luna ianuarie 1992, publică, sub titlul „Cultul și cultura în primejdie”, o luare de poziție pe această temă a Î.P.S. Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu al Banatului, care face, totodată, o subtilă comparație între situația în care cultul și cultura s-au găsit în timpul dictaturii comunist-atee și între cea în care au fost împinse la ora actuală”; O altă publicație apare tot în „România liberă”, a P.S. Andrei, sub titlul „Preoții au conștiința trează”.

Sunt prezentate și problemele dezbătute în ședința Adunării Naționale Bisericești.

CHERESCU, PAVEL (diacon), *Implicații în actualitate (însemnări, note, comentarii)*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 4. iulie-august, 1990, p. 80-87. Cuprinde diferite articole din ziarul vremii. Ex. în „Vestitorul Ortodoxiei românești”, nr. 9-10, din 1990, p. 7, se anunță înființarea „Asociației studenților creștini ortodocși” (ASCOR).

CHERESCU, P. (Diac.), *Implicații în actualitate...*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 3, mai-iunie, 1990, p. 66-69.

Diferite articole în publicațiile vremii: Ex. în „România liberă”, nr. 129, din 27 mai 1990, aflăm știri despre „aducerea moaștelor Sfântului Ioan Iacob”, relatate de ierod. Timotei Aioanei de la Mănăstirea Neamț.

MIHOC, VASILE (Pr. Prof.), *O nouă revistă de teologie ortodoxă românească în America (recenzie)*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 4, iulie-august, 1990, p. 120-123.

Se prezintă apariția revistei „Lumină lină”, apărută în S.U.A. cu binecuvântarea P.S. Episcop Nathanael al Episcopiei Ortodoxe Române din America și Canada; revista apare concomitent în română și engleză.

REDACTIA, *Comunicat al Biroului de presă și Comunicații al Patriarhiei Române*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr. 5-7, mai - iulie, 1994, p. 118-119.

REDAȚIA, *Apud. „România liberă din 25-26 noiembrie 1990”*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 115.

În interviul acordat ziarului „România liberă”, Nicolae Stroescu – Stănișoară, prezentator al programului religios „Lumea creștină” încearcă să dea un răspuns, o explicație, la „situația vieții spirituale a poporului nostru în anii dictaturii comuniste, la raporturile existente în acea perioadă între cultele religioase și țara noastră și regimul totalitar” (p. 115).

TOMONI, DUMITRU (Prof.), *„Astra” în Banat*, în Altarul Banatului, anul VI (XLV), aprilie-iunie, nr.4-6, 1995, p. 89-100.

„Asociația pentru literatura română și cultura poporului român «Astra» a constituit astrul care a luminat, încălzind și călăuzind spiritualitatea românească din Ardeal și Banat timp de aproape un secol, răspândind flacăra culturii până în cel mai îndepărtat sat românesc, reușind să adune în lumina ei sufletele de multe ori deznădăjduite ale românilor și să hrănească visul «de-al cărui dor ne-au răposat și moșii și părinții»...” (p. 89).

XII.4. Învățământ teologic

APOSTOL, M., *Preocupări misionar – culturale în protopopiatul Botoșani*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 94-95.

BĂDĂRĂU, GABRIEL, *Contemporaneitatea Colegiului vasilian de la Trei Ierarhi, o nouă treaptă în dezvoltarea învățământului din Moldova*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 148-154.

Cuprinde o comparație între cultura moldoveană și cea occidentală; alte școli înființate în Moldova; o evoluție și o detaliere a învățământului vasilian.

BĂLȚAT, VISARION (Arhid.), *Evenimente academice la Facultatea de Teologie din Sibiu*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 144-145.

Facultatea de Teologie din Sibiu a adus un omagiu prilejuit de împlinirea a 90 de ani de la nașterea regretatului teolog Dumitru Stăniloae, organizând un Simpozion pe data de 22 noiembrie 1993, tema simpozionului fiind: „Pr. prof. acad. Dr. Dumitru Stăniloae”.

În partea a doua a simpozionului a avut loc decernarea titlului de „doctor honoris causa” al Universității sibiene, profesorului Keith Hitchins de la Universitatea statului Illinois.

CIUCANU, EUSTOCHIA (stavrofora), *Seminarul Teologic Monahal „Cuvioasa Parascheva” din Mănăstirea Agapia*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 185.

Este prezentată hotărârea Sinodului Bisericii Ortodoxe Române în vederea reînființării seminarului teologic de la Agapia.

CHERESCU, PAVEL (diacon), *Însemnări, note, comentarii*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 123-125.

Cuprinde diferite informații, dintre care și un comunicat al Ministerului Învățământului și Științei, legat de desfășurarea orelor de religie.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie-iulie, 1993, p. 196-197.

Î.P.S. Daniel s-a preocupat de îmbunătățirea învățământului religios preuniversitar, acest lucru putându-se vedea din următoarele lucrări făcute: „s-a organizat un liceu seminarial la Botoșani, dotarea și mai buna organizare a noului seminar de la Dorohoi, o școală post liceală teologică de asistente medicale la Piatra Neamț; modernizarea Seminarului teologic de la Mănăstirea Neamț, unde a fost amenajat și un centru de întâlniri ecumenice, dotarea Seminarului Monahal de la Mănăstirea Agapia cu o nouă clădire, (...), precum și continuarea lucrărilor de construcție și finisare a clădirilor Centrului pastoral-cultural de la Durău” (p.196).

DOBRESCU, VICTOR (Prof. Liceul Pedagogic Caransebeș), *Activitatea Societății de Lectură a elevilor de la institutul Pedagogic Diecezan din Caransebeș (1886-1946)*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), ianuarie-martie, 1994, nr. 1-3, p. 123-128.

„Aceste așezări ale elevilor pedagogi și teologi erau de fapt «o adevărată școală culturală și națională», fapt pentru care ele erau frecventate de tot ce avea mai select orașul Caransebeș” (p.126).

HURJUI, NICOLAE (Pr.), *30 ianuarie la seminarul Teologic Roman*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, 1993, p. 118-120.

În ziua de 30 ianuarie, zi închinată Sfinților Trei Ierarhi, la Seminarul Teologic „Sfântul Gheorghe” a avut loc sfințirea paraclisului școlii cu hramul „ Sfântul Mare Mucenic Gheorghe”.

GRIGORAȘ, C. (Pr.), *Școala vasiliană din Iași*, în Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 134-147.

Se referă la revigorarea culturală care a avut loc în Occident în secolul al XVII – lea; rolul decisiv pe care l-a avut mitropolitul Kievului de origine română în această direcție; rolul important pe care l-a jucat în domeniul culturii, domnitorul Moldovei, Vasile Lupu, căci „epoca domniei lui Vasile Lupu constituie începutul umanismului românesc care va înflori în a doua jumătate a secolului al XVII – lea” (p. 134); sunt prezentate toate demersurile, acțiunile făcute de domnitor în vederea ridicării și întreținerii, la Iași, a unei „școli superioare

după modelul celei de la Kiev” (p. 135); organizarea, învățământul și caracteristicile acestuia în școala vasiliană (aici sunt prezentați câțiva profesori ce au activat la această școală: Sofronie Pociatki, Eustatie Logofătul, Dascălul Constantin etc.); planul de învățământ.

GRIGORAȘ, C. (Pr.), *Școala vasiliană din Iași*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 134-147.

După o scurtă introducere, articolul conține: organizarea, învățământul și caracteristicile acestuia în școala vasiliană și planul de învățământ.

IACOB, IULIA, *Deschiderea școlii postliceale teologico – sanitare „Cuvioasa Parascheva” din Iași*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 93.

IACOB, IULIA, *Centrul Cultural Pastoral „Sfântul Daniil Sihastrul” de la Durău*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 94.

IANCU, VASILE, *Reîntemeierea unui binecuvântat locaș – institutul Teologic Universitar din Iași, apud „România liberă”, 19 octombrie 1990, p. 4*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 111-112.

IVAN, I. (diac), *Vivat Academia*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 8-10, august-octombrie, 1993, p. 239-240.

înaugurarea făcută de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Daniel, „Academiei Ortodoxe” de la Mănăstirea Neamț.

IVAN, IOAN (Diac.), *Pregătirea viețuitorilor mănăstirilor în Seminarii Teologice Monahale*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 193-195.

JURCA, EUGEN (Pr.), *Începutul unei noi Facultăți de Teologie*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 7-9, iulie-septembrie, 1993, p. 14-15.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Hramul Seminarului Teologic din Iași*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p. 174.

MUNTEANU, ZENO (Prot. Prof. dr.), *Amintirile unui dascăl de teologie*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, 1990, p. 88-102.

Este trecută în revistă activitatea învățătoarească a profesorilor institutului teologic din Caransebeș: P.S. dr. Iosif Traian Bădescu, Arhiereul Filaret Musta, Prot. Dr. Petru Barbu – directorul institutului teologic, Pr. prof. dr. Dimitrie Cioloca, dr. Vasile Loichiță, protopop Gheorghe Petrescu, prof. Antonie Sequens, dr. Constantin Popasu, protopop stavrofor Andrei Ghidiu.

MURĂRAȘU, ILIE (Arhid.), *Seminarul Teologic „Sfântul Gheorghe” din Roman*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 188. Este menționată redeschiderea seminarului după 42 de ani de întrerupere.

MUNTEANU, BREASTA (Prof.), *Profesorul Petre Gârboviceanu, primul organizator al învățământului normal și clerical și al casei Bisericii*, în Studii Teologice, București, seria a II-a, anul XLII, nr. 2, martie-aprilie, 1990, p. 121-129.

Activitatea acestui mare profesor a cuprins mai toate organizațiile: „La Casa Bisericii, la Ministerul Instrucțiunii și în Parlament, Gârboviceanu a completat și a lărgit cadrul serviciilor pe care, prin profesorat, le-a adus de-a lungul anilor – școlii și Bisericii” (p. 122.); este trecută în revistă o scurtă prezentare a vieții și activității prof. P. Gârboviceanu.

NECULA, NICOLAE (Pr. Prof.), *Sărbătorirea zilei hramului la Institutul Teologic Universitar din București*, în Studii Teologice, București, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 125-126.

† NICOLAE, Mitropolitul Banatului, *Învățământul teologic bănățean*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 7-9, iulie-septembrie, 1993, p. 6-10.

PĂCURARIU, MIRCEA (Pr. prof. dr.), decan, *Darea de seamă asupra activității în Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu în cursul anului universitar 1994/1995*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 3, iulie-decembrie, 1995, p. 94-101.

Procesul de învățământ; Activitatea științifică a profesorilor; Alte aspecte din activitatea profesorilor; Activitatea studenților; Vizite; Pierderi; Activitatea administrativ – gospodărească.

PANAITE, COSTICĂ (Pr), Consilier cultural *Deschiderea noului an școlar 1991 – 1992 la Seminarul teologic și Școala de Cântăreți bisericești Buzău*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1991, București, p. 113.

PETRARU, MINA-MANOLE, *Fosta școală de cântăreți bisericești din incinta Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Iași (Confesiuni ale unui fost preot slujitor al acestei biserici)*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 206-210. Istoria, evoluția, dar și problemele întâmpinate de-a lungul vremii de către școala de cântăreți.

PETRARU, GHEORGHE (Pr.), *Sărbătorirea Sfinților Trei Ierarhi la Facultatea de Teologie a Universității din Iași*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, 1993, p. 113-114.

PETRARU, GHEORGHE (Pr. Lect.), *Deschiderea oficială a cursurilor la Facultatea de Teologie a Universității din Iași din anul 1993-1994*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 8-10, august-octombrie, 1993, p. 251-252.

P. GH., *Reînființarea și redeschiderea festivă a institutului Teologic Universitar din Cluj-Napoca*, în *Mitropolia Ardealului*, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 112-113.

PETRARU, GH. (Pr.), *Deschiderea anului universitar 1991-1992 la Facultatea de Teologie – Iași*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 230-237.

PETRARU, GH. (Pr.), *Concert de colinde la Facultatea de Teologie din Iași*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 231-232.

POPESCU, IONEL (Pr. Prof.) *Consfătuirea anuală cu părinții elevilor*, în *Altarul Banatului*, Anul II (41), ianuarie – martie, 1991, nr. 1-3, p.106.

POPA, GHEORGHE (Pr. asist.), *O clipă îndelung așteptată: deschiderea cursurilor la institutul Teologic Universitar din Iași*, în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei*, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 117-126.

Sunt prezentate discursurile, dar și bucuria înaltelor fețe bisericești la deschiderea, atât de necesară, a acestui institut Teologic.

*** *Priorități în învățământul Teologic Superior*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 161-162.

Pe data de 25 iulie 1991, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât convocarea unei comisii alcătuite din rectorii institutelor teologice universitare din București, Iași, Sibiu și Cluj și un reprezentant al Serviciului de învățământ din cadrul Cancelariei Sfântului Sinod, „care să elaboreze tezele pe baza cărora să se întocmească noul Regulament al Facultăților de teologie pentru toate profilurile, luându-se ca orientare actualul regulament, Statutul B.O.R., pentru păstrarea specificului bisericesc, precum și reglementările universitare în vigoare” (p. 161).

RADU, SIMION (Prot. Stavrofor prof.), fost profesor la Seminarul Pedagogic Universitar la Universitatea Cluj – Sibiu 1941-1944, *Religia și necesitatea ei ca obiect de studiu în școala românească*, în *Mitropolia Ardealului*, anul XXXV, Sibiu, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, p. 28-36.

Cuprinde următoarele teme: vremuri noi pentru Biserică, ce este religia?, necesitatea religiei pentru om, familie și societate, binefacerile religiei, vremuri noi în școală nou creștină.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Sărbătorirea Sfântului Grigore Teologul, patronul Seminarului Teologic din Craiova, 25 ianuarie 1993*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLV, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1993, p. 191.

RESCEANU, ȘT. (Pr.), *Sărbătorirea Sfinților Trei Ierarhi Vasile, Grigore și Ioan, patronii Facultății de Teologie din Craiova, 30 ianuarie 1995*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVII, nr.1-2, ianuarie-aprilie, 1995, p. 156-158.

REDAȚIA, *Hramul seminarului din Caransebeș*, în Altarul Banatului, Anul II (41), ianuarie – martie, 1991, nr. 1-3, p. 105.

REDAȚIA, *Revigorarea învățământului teologic la Arad*, în Altarul Banatului, Anul II (41), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 157-158.

„Au trecut aproape 170 de ani (1822) de la deschiderea primelor cursuri de Teologie, întrerupte în 1948 în impactul cu negurile ce aveau să se așterne atunci peste întreaga țară, dar odată cu risipirea lor a renăscut și învățământul teologic”(p. 157). Revigorarea învățământului teologic arădean coincide cu ridicarea lui la rang de Facultate intrată în circuitul învățământului universitar.

REDAȚIA, *Vizită la frații de peste Prut*, în Altarul Banatului, Anul II (41), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 174-175.

La invitația „Centrului Republica de Cultură și Artă” din Chișinău, în perioada 30 mai - 4 iunie 1991, corul elevilor de la Seminarul teologic din Caransebeș, însoțit de preot prof. Nicolae Belean, directorul seminarului și preot prof. Ionel Popescu, s-a aflat în capitala Basarabiei pentru a susține câteva concerte religioase.

REDAȚIA, *Școala și Biserica*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 122.

La Seminarul teologic din Caransebeș a avut loc duminică, 26 ianuarie 1992, obișnuita întâlnire dintre profesorii și părinții elevilor Seminarului.

REDAȚIA, *Încheiere de an școlar*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 164.

REDAȚIA, *Muzică sacră*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 164.

„În perioada 23 iunie - 6 iulie 1992, corul Seminarului teologic „Ioan Popasu” din Caransebeș a participat la Festivalul internațional de muzică sacră organizat în orașul Caen din Normandia – Franța”.

REDAȚIA, *Corul Seminarului Teologic din Caransebeș în Austria și Iugoslavia*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 129-130.

Între 16-20 iunie 1990, corul seminarului teologic din Caransebeș, sub bagheta Pr. Prof. Nicolae Belean, a efectuat un scurt turneu în Austria și Iugoslavia.

REDAȚIA, *Priorități în Învățământul Teologic Superior*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 161-163.

Sfântul Sinod al B.O.R. a examinat necesitatea stabilirii raporturilor dintre Biserică și Facultățile de Teologie, integrate în Universitățile de Stat, precum și a raporturilor Facultăților de Teologie cu Universitățile respective (p. 161).

* REDACȚIA, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist Doctor Honoris Causa al Universității București*, în Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 178-180.

STANCIU, CHIRILĂ ALEXANDRU (Prof.), *Despre școala de cântăreți bisericești din Slatina*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 302-308.

TREBICI, VLADIMIR (Prof. Dr.), *Facultatea de Teologie din Cernăuți (1875-1940) și importanța sa ecumenică*, în Studii Teologice, Seria a II – a, anul XLIV, nr. 5-6, septembrie-octombrie, 1992, p. 3-8.

Articolul are în vedere prezentarea Facultății de Teologie din Cernăuți între anii 1875-1940, caracterul ei ecumenic și evidențierea unui capitol de istorie culturală.

TODORAN, EUGEN (Prof. univ. Dr.), *Facultatea de teologie din Timișoara*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 7-9, iulie-septembrie, 1993, p. 3-5.

URSU, N. A., *Seminarul de la Socola – prima școală de grad gimnazial în limba română*, în Teologie și viață , serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 253-256.

„Se împlinesc 190 de ani de când mitropolitul Veniamin Costachi a înființat Seminarul teologic de la Mănăstirea Socola de lângă Iași, eveniment deosebit de important în istoria învățământului românesc, prin faptul că acest seminar era cea dintâi școală de grad gimnazial în limba română” (p.251).

VASILESCU, GH., *Sărbătorirea Patronului Seminarului Teologic din București (Sf. Grigore Teologul)*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 107-112.

VASILESCU, GH., *Prăznuirea Sfinților Trei Ierarhi la Facultatea de Teologie din București*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 112-116.

VICOVAN, ION (Pr. Asist.), *Seminarul „Veniamin Costache”- file din Învățământul Teologic din Moldova*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 123-138.

Se vorbește despre: Înființarea și activitatea seminarului în timpul păstoriei lui Veniamin Costachi; Începuturile și primii profesori; Biblioteca seminarului; Disciplina elevilor; Starea

seminarului după retragerea lui Veniamin; Situația la învățătură a elevilor, programul, activitatea și educația moral – religioasă în această perioadă; Ultimii ani din viața seminarului Veniamin Costachi; Importanța seminarului Veniamin Costachi pentru învățământul teologic din Moldova.

VIZITIU, MIHAI (Pr.lect.), *Convorbire academică la Facultatea de Teologie Ortodoxă – Iași*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1995, p. 244-248.

Tema propusă la această întrunire a fost legată de „înterdisciplinitatea în cadrul Facultății de Teologie”.

XII.5. Întruniri, congrese internaționale

REDAȚIA, *Colaborare culturală* în Altarul Banatului , anul II (XLI) aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 169.

“În ziua de 17 mai 1991 la Muzeul Național din Belgrad (Iugoslavia) a avut loc vernisajul expoziției intitulat «Comori de artă ale shriller din România», alcătuită din icoane aflate în patrimoniul Muzeului Banatului, Mitropoliei Banatului, Vicariatul ortodox sîrb din Timișoara și Episcopiei Aradului”.

CAP.XIII. VIAȚA BISERICESCĂ (ASPECTE SOCIALE)

BRIA, IOAN (Pr. Prof. dr.), *Teologia față în față cu Biserica de azi*, în Studii Teologice, seria a II - a, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 3-6.

Pr. Bria face un remember al atitudinii Bisericii și a teologiei de prin anul 1985 până în 1990, față de problemele sociale, ridicate în fiecare perioadă.

CHIRVASE, PETRU (Pr.), *Preotul de caritate*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1995, p. 221-224.

Sunt relatate câteva acțiuni de caritate ale preotului din spital.

CRONICAR, *Știri din Eparhie*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, 1993, p. 115.

Sub oblăduirea Î.P.S. Arhiepiscop Pimen: s-au continuat lucrările de construcție a azilului de bătrâni de lângă Suceava; s-au început lucrările de amenajare a unei cantine sociale din Gura Humorului; asemenea cantine sociale mai sunt în plan a se construi în Suceava, Fălticeni, Rădăuți și Siret.

DIMA, ELENA (Prof.), *Date de istorie socială în jurnalul arhimandritului Ghenadie Pîrvulescu*, în Mitropolia Olteniei, Anul XLIII, nr.3, mai-iunie, 1991, p.70-77.

Manuscrisul cuprinde două părți: prima parte conține date cu privire la vechimea neamului, începând cu anul 1623 până la nașterea autorului; partea a doua cuprinde autobiografia acestuia.

„Nu a ocolit autorul nici un eveniment politic, social, economic, cultural sau religios fără a fi consemnat într-un spațiu mai mic sau mai mare în manuscrisul jurnal, care l-a însoțit întreaga viață“ (p.77).

„Un mare spațiu în manuscris îl ocupă descrierea mănăstirilor de peste Olt pe care le vizitează în anul 1824. Este un capitol plin de informații din cele mai diverse cu privire la construcții, arhitectură, aspecte economice, viață monahală”.

MUȚIU MARIA, *Danii moldovene pentru Muntele Athos în secolul al XV-lea*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI) aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 34-36.

Sunt prezentate daniile domnitorilor moldoveni făcute mănăstirilor din Sfântul Munte și totodată influența pe care a avut-o Athosul asupra Moldovei în secolul al XVI – lea. „Din punct de vedere cultural, un prim rol îl are organizarea învățământului sub egida Athosului. Introducerea limbii grecești și relațiile directe ale moldovenilor cu cărturarii athoniți, unii cunoscători și ai culturii occidentale, dă posibilitatea cunoașterii unui circuit cât mai larg al culturii universale. Legăturile sunt reciproce, căci există și donații de manuscrise în limba slavonă din partea domnitorilor moldoveni”. O altfel de donație au fost și „lucrăturile în fir de aur și argint, broderiile, executate la mănăstirea Putna, obiectele de artă religioasă, copertele de manuscrise...”.

*POPESCU, DUMITRU (Pr. Prof. Dr.), *Biserica și poporul*, în Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 5-6.

Stănciulescu - Bîrda, Alexandru (Pr.), *Câteva documente din secolul XIX privind contribuția preoțimii bănățene la lupta contra epidemiei de variolă*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 100-115.

Este prezentată o scurtă istorie a variolei, apoi acțiunea preoților și episcopilor, de convingere a maselor de necesitatea vaccinării antivariolice; sunt redată circularele alcătuite de episcopi și preoți; un rol important l-a avut Ștefan Stratimirovici (1790-1834), mitropolit de Karloviț.

SFÂNTUL SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, *Apelul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, către slujitorii sfintelor altare și credincioșii ortodocși români de pretutindeni pentru ajutorarea copiilor handicapați, orfani, abandonați, și a celor lipsiți și suferinzi*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 4-5.

REDAȚIA, *Din activitatea samariteană a ligii tineretului ortodox*, în Altarul Banatului, Anul II, (41), ianuarie –martie, 1991, nr. 1-3, p. 105.

Liga tineretului ortodox al filialei din Timișoara, în frunte cu preotul Iosif Ciocloada de la catedrala mitropolitană, s-au deplasat la căminul de bătrâni din Timișoara.

REDAȚIA, *Adunarea generală a Casei de Ajutor Reciproc*, în Altarul Banatului, Anul II, (41), ianuarie –martie, 1991, nr. 1-3, p. 108.

„În ziua de 8 februarie 1991, sala de ședințe a Oficiului protopopesc din Timișoara a găzduit lucrările Adunării generale a Casei de Ajutor Reciproc pentru personalul eparhial, căreia îi aparțin și confrății de aceeași credință din cadrul vicariatului ortodox sârb din Timișoara”.

REDACTȚIA, *Activități laudabile*, în Altarul Banatului, anul II (XLI) aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 165

Ațiunea filantropică a personalului clerical și nu numai, la sărbătorile mai însemnate.

REDACTȚIA, *Sprîjin umanitar* în Altarul Banatului, anul II (41), iulie – septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 173.

Sprîjin umanitar din partea Centrului eparhial pentru bisericile și casele parohiale care au fost deteriorate de cutremurul din luna iulie.

REDACTȚIA, *Daruri pentru frații moldoveni*, în Altarul Banatului, anul II (41), iulie – septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 173.

REDACTȚIA, *Solidaritate Creștină*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 197-198

Sunt prezentate donațiile făcute de parohiile din Arhiepiscopia Timișoarei și Caransebeșului către sinistrații afectați de cutremur.

REDACTȚIA, *Acțiuni de binefacere*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 198.

REDACTȚIA, *Alături de cei aflați în nevoi*, în Altarul Banatului, Anul II (41), iulie – septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 215-216.

REDACTȚIA, *Asistența socială în spitale*, în Altarul Banatului, Anul II (41), iulie – septembrie, 1991, nr. 7-9, p.216.

Activitatea societății „Cristiana”.

REDACTȚIA, *Inițiativă laudabilă*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 123.

„În imobilul parohiei Timișoara I din piața Unirii nr. 11 s-a amenajat de curând și a început să funcționeze un cabinet medical unde se acordă servicii medicale gratuite persoanelor nevoiașe” (p.123).

REDACTȚIA, *Serbare cu scop filantropic*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 123.

„Societatea creștină a femeilor ortodoxe din Timișoara împreună cu Liga tineretului ortodox a organizat în 29 februarie 1992, o serbare pentru adunarea de fonduri în vederea desfășurării activității caritative, ajutorare a unor familii nevoiașe” (p.123).

REDACTȚIA, *În slujba aproapelui*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 163.

La Centrul eparhial a avut loc o întâlnire organizată de Mitropolia Timișoarei și consiliul de conducere al cabinetului de asistență medico-umanitară, cu tema: „Să ajutăm și să respectăm aproapele nostru”.

REDACTȚIA, *În slujba aproapelui*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6, p. 163-164.

Asistența religioasă acordată bătrânilor și copiilor în preajma sfintelor Paști de către preoții slujitori.

REDACTȚIA, *Gest umanitar*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6, p. 164.

Peste 500 de pachete cu haine pentru copii, tineri și adulți au fost expediate din Germania pentru parohiile din Mitropolia Banatului.

REDACTȚIA, *Din activitatea samariteană a eparhiei*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 116-117.

Prezența Î.P.S. Mitropolit Nicolae în mijlocul copiilor de la Spitalul de copii din Timișoara; Daruri pentru orfani, pentru cei suferinzi și cu handicap.

REDACTȚIA, *Apelul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe române către slujitorii sfintelor altare și credincioșii ortodocși români de pretutindeni, pentru ajutorarea copiilor handicapați, orfani, abandonați și a tuturor celor lipsiți și suferinzi*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 117-118.

REDACTȚIA, *Așezământ spitalicesc creștin în România*, în Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 105-106.

Fondarea asociației „Cristiana”, de către un grup de medici, preoți și teologi ortodocși.

REDACTȚIA, *Caritate creștină la Ciacova*, în Altarul Banatului, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 116-117.

Mângâiere sufletească și trupească pentru bătrânii azilului din Ciacova.

REDACTȚIA, *În slujba oamenilor*, în Altarul Banatului, nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1990, p. 116.

Acte de caritate din partea Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului către spitale, orfelinate etc.

REDACTȚIA, *Botezul unor copiii abandonați*, în Altarul Banatului, nr. 1 (40), ianuarie-februarie, 1990, p. 115.

VICOL, V., *Biserica în slujba poporului din sânul căruia a răsărit*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 206.

O acțiune socială a Bisericii în ajutorul poporului (statistică socială).

CAP.XIV. RELAȚIILE BISERICII ORTODOXE ROMÂNE CU STATUL

* *Apelul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist către Parlamentul României în legătură cu reformularea art. 200 din Codul Penal*, în Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 146-147.

BASARAB, MIRCEA, *Raportul dintre Biserică și Națiune în Ortodoxie*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 85-94.

Cuprinde: elemente eclesiologice, împrejurările istorice.

* BĂDESCU, VALENTIN (Drd.), *Biserica și școala. Participarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la deschiderea anului școlar 1994-1995*, în Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 134-140.

* BĂDESCU, VALENTIN (Drd.), *Momente de referință din viața Bisericii și a Școlii românești*, în Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 207-208.

BIROUL DE PRESĂ ȘI COMUNICAȚII AL PATRIARHIEI ROMÂNE, *Comunicatul Bisericii Ortodoxe Române cu privire la eliminarea din Statutul Bisericii Ortodoxe Române a tuturor articolelor impuse de regimul totalitar, comunist și ateu*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLII, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 3-4.

BUCHIU, ȘTEFAN (Preot, lector, dr.), *Armata română serbează din nou pe Mare Mucenic Gheorghe*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 116-117.

BUCHIU, ȘTEFAN (preot), *Al VI-lea Congres internațional de studii sud-est europene*, în Altarul Banatului anul I (40), nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1990, p. 107-108.

Al VI-lea Congres a fost găzduit de către secretarul general Prof. Dr. Virgil Câdea, la București. Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului și Î.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei.

CHERESCU, PAVEL (Diac.), *Implicații în actualitate*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 2, martie-aprilie, 1990, p. 69-76.

Cuprinde răspunsurile la mai multe întrebări: răspunsul dat de P.S. Episcop Iustinian Chira Maramureșanul la întrebarea: unde a fost Biserica Ortodoxă din țara noastră la cumpănă de veac, răspuns oferit și de Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu; atacurilor îndreptate împotriva mai tuturor ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române, le răspunde Pr. Prof. Scarlat Porcescu; despre raporturile B.O.R. cu Biserica Catolică de rit oriental (fostă Biserică Română unită); despre revenirea Prea Fericitului Patriarh Teoctist; apărarea ierarhiei ortodoxe române de către prof. Zoe Dumitrescu Bușulenga; refuzul din partea Ministerului Învățământului la intervenția Sf. Sinod, din 3-4 ianuarie 1990, pentru introducerea religiei în învățământul de stat; pentru introducerea învățământului religios în școli, pledează cu argumente morale și istorice Pr. Prof. dr. Dumitru Stăniloae, pe lângă mulți alții: dascălul P. Florea, Prof. Dr. Nicolae Stoicescu.

CHERESCU, PAVEL (Diacon, Drd.), *Contribuția episcopului Vasile Moga la dezvoltarea învățământului românesc din Transilvania*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, p. 10-27. Articolul cuprinde: o minimă bibliografie a episcopului Vasile Moga; episcopul Vasile Moga și învățământul teologic sibian; grija episcopului Vasile Moga pentru învățământul primar din Transilvania; bursierii din timpul păstoririi episcopului Vasile Moga și concluzii.

CHERESCU, PAVEL (diacon), *Însemnări, note, comentarii*, în Revista Teologică, Sibiu, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 106.

În „România Liberă”, nr. 318 din 19 ianuarie 1990, la rubrica „Puncte de vedere”, Pr. Dr. Gheorghe I. Drăgulin, publică articolul intitulat: „Dogme și ...dogme”; în acest articol, autorul aduce argumente contra celor ce se împotriveau introducerii educației moral-religioase în școala publică; argumente contra afirmației: „noi înlocuim dogmele marxiste cu dogmele religiei” (p. 106).

CORUGĂ, MATEI (Pr.), *Unitatea de credință*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 201-203.

Se subliniază importanța Bisericii Ortodoxe Române în păstrarea identității de neam și țară.

CODREANU, IORGU (Pr.), *Însemnătatea și utilitatea învățământului religios*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 163-165.

Este argumentată importanța religiei în școli, arătând totodată și scopul ei: „ca pe urma cunoștințelor să răsară cu siguranță sentimente,menite a stimula, năzuințele și voința, din care să se dezvolte caracterul religios moral” (p. 164).

GHERGA, TRĂILĂ (Pr.), *Predarea religiei în școli – probleme de perspectivă*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 7-9, iulie-septembrie, 1993, p. 62-67.

GREUCEANU, EUGEN (Pr.), *Din ecourile soborului de la Timișoara, (1790)*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 85-88.

Congresul de la Timișoara (1790), reprezintă: „unul dintre momentele cele mai importante ale luptei de eliberare națională bisericească a românilor din Crișana și Banat...” (p. 35); convocarea Congresului a venit din inițiativa Mitropolitului Moise Putnik și a celorlalți factori competenți; sunt prezentate momentele desfășurării Congresului; publicarea acestor evenimente de revista: „Wiener Zeitung, Ephemerides Budensis”.

IUCU, B. ROMIȚĂ (student la Facultatea de pedagogie – București), *Educația religioasă – componentă a teoriei educației*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 4-6, aprilie-iunie, 1993, p. 62-69.

MAZILU, RADU (Pr. Prof.), *Clerici români angajați în acțiuni revoluționare – preot Radu Șapcă*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 258-259.

MORAR, NICOLAE (Pr. prof.), *Punte spirituală peste veacuri*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 7-9, iulie-septembrie, 1993, p. 11-13.

Este subliniată importanța Bisericii Ortodoxe Române în dezvoltarea educației de-a lungul vremii.

MOROȘAN, TEODOR (Pr. Prot.), *Cinstirea eroilor, sfințirea monumentului eroilor din comuna Sadova, la Înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos (9 iunie 1994)*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 5-7, mai-iulie, 1994, p. 211-212.

NEGRU, ION *Lupta națională a școlilor confesionale românești și doi din corifeii săi: Pavel Vasici și Vasile Goldiș*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10-12, p. 135-154.

1. Cadrul istoric impus învățământului confesional românesc după a doua jumătate a secolului al XIX – lea; 2. Legislația școlară ungară – cămașa de forță a școlilor confesionale românești; 3. Școli care au pregătit români confesionali în Banat și ținutul Aradului; 4. Învățătorii, eroii școlilor confesionale românești și asociațiile lor; 5. Pavel Vasici în fruntea școlilor confesionale gr. ort. române. 6. Vasile Goldiș, apărător al școlilor confesionale românești în perioada cea mai critică, 1901-1918.

OPREA, IONEL (preot), *Crâmpoie din lupta Bisericii Ortodoxe Române în perioada regimului de guvernare liberală (1860-1867)*, în *Altarul Banatului*, anul VI (XLV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1995, p. 146-149.

Este amintită o parte din activitatea lui Andrei Șaguna; publicațiile vremii aceleia: „Călimariul” (ortodox) în 1852, foaia „Telegraful Român” în 1853 și asociația „Astra” – Asociațiunea transilvăneană pentru literatura română și cultura poporului român - Sibiu, 1861.

† PIMEN, SUCEVEANUL, episcop vicar și locțiitor de arhiepiscop al Iașilor, *Biserica Ortodoxă Română păstrătoare a identității naționale*, în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei*, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 3-6.

Este prezentată situația poporului român ortodox din luna decembrie, „în acel Decembrie sfânt” din 1989; este accentuat rolul pe care l-a avut Biserica în păstrarea identității naționale.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Participarea Î.P.S. Nestor Vornicescu la sesiunea de comunicări științifice dedicate împlinirii a 60 de ani de la înființarea Arhivelor Statului din Craiova*, în *Mitropolia Olteniei*, nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 137-140.

REDACTIA, *Consfătuiri de lucru*, în *Altarul Banatului*, Anul II (41) , iulie – septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 177.

Prea Sfințitul Episcop Timotei a primit la reședința episcopală vizita de lucru a domnului Gheorghe Vlăduțescu, ministru secretar de stat pentru Culte, însoțit de domnii Radu Constantinescu și arh. Cristean Moisescu. „Problemele abordate în cadrul consfătuirii s-au referit la situația materială a Bisericii, raporturile între cultele religioase, amplasarea noilor locașuri ce cult în ansambluri urbaniste, subvenționarea de către stat a lucrărilor de reparații și întreținere la obiectivele religioase monumente istorice”.

REDACTIA, *Colaborarea dintre școală și Biserică pentru renașterea morală a tineretului*, în *Altarul Banatului*, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 198-200.

„Din inițiativa Solidarității Universitare – Timișoara, în colaborare cu conducerea confesiunilor din Banat și a inspectoratelor școlare din județele Timiș și Caraș-Severin, luni, 4 noiembrie 1991, în «aula Magna» a Universității timișorene s-a ținut o consfătuire la care au participat ierarhi, protopopi, pastori, cadre universitare, profesori, diriginți și mireni care predau religia în școli, a căror temă a fost. „Colaborarea dintre școală și Biserică pentru renașterea morală a tineretului”.

REDACTIA, *Manifestări culturale*, în *Altarul Banatului*, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 162-163.

La Timișoara a avut loc simpozionul științific internațional „Banatul – spațiul de interferență și convergență”, organizat de Academia Română; Biserica a fost reprezentată de către Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu.

REDACTȚIA, *Biserica și statul*, în Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 173-179.

Este prezentat documentul redactat de către un grup ales de secretariatul general al Centrului creștin al tineretului; documentul are ca titlu: „Raportul privind noile poziții ale Bisericii în stat”.

REDACTȚIA, *Sărbătorirea Zilei Naționale a României*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 128-129.

REDACTȚIA, *Sfințirea unor monumente închinare eroilor martiri*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 118-119.

REDACTȚIA, *Zile de comemorare ale martirilor Timișoarei*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 111-112.

REDACTȚIA, *„Darul libertății ne cheamă la unitate” – mesajul Prea Fericitului Patriarh Teoctist cu prilejul zilei Naționale a României*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 101-102.

REDACTȚIA, *Deschiderea noului an universitar la Arad*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 137.

Binecuvântarea Prea Sfințitului Timotei pentru noul an universitar.

REDACTȚIA, *Importante momente în viața Bisericii și a Patriei*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 136. Comemorarea martirilor.

REDACTȚIA, *Predarea religiei în preocuparea preoților*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 129.

Preoții au beneficiat de îndrumări metodologice și didactice pentru predarea religiei în învățământul elementar și gimnazial.

REDACTȚIA, *Eparhia prezentă la deschiderea noului an de învățământ*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 128.

REDACTȚIA, *Întru frățească dragoste*, în Altarul Banatului nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 119-120.

Pe data de 2-7 iulie 1990 a avut loc vizita unei delegații din Timișoara (printre care se numără și preoți), în R.S.S. Moldova, la invitația Frontului Popular Moldovenesc; în luna august vizita este întoarsă de un grup de intelectuali și reprezentanți ai vieții publice din R.S.S. Moldova.

REDAȚIA, *Primirea Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române la președintele României, domnul Ion Iliescu*, în *Altarul Banatului*, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 102-103.

Scopul înalților ierarhi la palatul Cotroceni a fost acela de „redobândire a locului și rolului Bisericii Ortodoxe pe care l-a avut în viața societății românești și de a contribui la renașterea spiritual – morală a noii Români”.

REDAȚIA, *Activități culturale*, în *Altarul Banatului*, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 133.

Este relatată prezența delegației eparhiale a Aradului la „dezvelirea oficială a bustului lui Dimitrie Țichindeal, așezat în parcul din fața Liceului pedagogic” (p. 133); prezența Prea Sfințitului Episcop Timotei în Aula Liceului pedagogic din Arad – vorbind despre „Biserica Ortodoxă Română în context ecumenic și interreligios”.

REDAȚIA, *Minunate primenirii în viața noastră bisericească*, în *Altarul Banatului*, anul I (40), nr. 3-4, martie-aprilie 1990, p. 3-6.

Se face o scurtă prezentare a vieții bisericești din perioada pre și post comunistă: „a fost o epocă similară catacombelor primelor trei veacuri creștine” (p.4-5).

REDAȚIA, *„Am fi putut face mai multe” – interviul lui Emilio Castro, Secretarul general al C.E.B., privind România*, în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei*, anul LXVI, nr.1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 192-194.

Se oferă cititorilor „posibilitatea de a aprecia dimensiunile solidarității C.E.B. cu B. O. R. și celelalte Biserici creștine din ianuarie 1990 (p. 192).

REDAȚIA, *Biserica în actualitate*, în *Mitropolia Ardealului*. Anul XXXV, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, p. 73-81.

Câteva din acțiunile Bisericii: întâlnirea Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române cu președintele României, Ion Iliescu; sesiunea de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române având în vedere „reînnoirea activității misionare, pastorale și sociale a Bisericii”; înființarea Secretariatului de Stat pentru Culte pe lângă Ministerul de Stat, „însărcinat cu calitatea vieții și protecția socială”, condus de domnul Vlăduțescu Gheorghe; întronizarea în scaunul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei a Prea Sfințitului vicar Daniel Lugojanul; în ziarul „România Liberă”, articolul Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae despre reintroducerea religiei în școală; argumentele aduse de Î.P.S. Mitropolit Daniel în favoarea reintroducerii religiei în școli; hotărârea Guvernului României în vederea introducerii educației moral – religioase în școlile primare și în gimnazii, începând cu anul 1990-1991; interviul acordat de Michel Shafir lui Sorin Matei, cu titlul: „Democrație, economie și ortodoxie”; „interviul Eminenței Sale Cristoph Klein, episcopul Bisericii Evanghelice din

România, sub titlul sugestiv: «Avem lucruri comune și ceea ce ne desparte de multe ori, nu este teologie»” (p. 78); alegerea Părintelui Profesor Doctor Dumitru Stăniloae ca „membru corespondent al Academiei Române”.

REDACTIA, *A XII – a Sesiune Științifică: „Valori bibliofile din patrimoniul național”*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 177-178.

La Sesiunea Științifică de la Iași a participat Î.P.S. Mitropolit Daniel, ca delegat din partea Bisericii Ortodoxe Române. Dintre temele discutate: mari personalități, cartea românească vechi-tipărituri, cărți străine, manuscrise și tipărituri, arta, miniatura, legătorie artistică, restaurare, conservare, tezaure bibliofile și arhivistice.

REDACTIA, *Primul Congres al parlamentarilor ortodocși din Europa*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 156-157.

„Între 30 iunie - 4 iulie, parlamentarii ortodocși din țările Europei de Est s-au întrunit la Ormylia, nordul Greciei pentru a dezbate asupra locului Ortodoxiei în noul context european” (p. 156); Ca delegat din partea Consiliului Ecumenic al Bisericilor, a participat Pr. Ioan Bria și P.S. Casian Gălățeanul.

SĂSĂUJAN, MIHAI (Drd.), *Școlile românești ortodoxe din protopopiatul Agnita în perioada „dualismului”(1867-1918)*, în Revista Teologică, serie nouă, anul II (74), nr. 2, aprilie-iunie, 1992, p. 46-55.

Prezentarea cadrului istoric în care au funcționat aceste școli și: învățătorii școlilor și salariile lor; frecvența copiilor la școală și calificativele primite; disciplinele predate; presiunile guvernului de la Budapesta asupra școlilor românești din protopopiat.

SPIRU, IOAN (Preot), *Biserica și Unirea cea mare*, în Altarul Banatului, anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 173-176.

Este reliefată implicarea oamenilor Bisericii pentru realizarea Unirii celei mari; astfel este de amintit faptul că între anii 1916-1918 au fost arestați „809 episcopi, protopopi, preoți și diaconi” (p. 175). Iar referitor la suferințele îndurate de aceștia în închisorile din țară dar și peste hotare, preotul Valeriu Popovici afirma: „Nu doresc nici dușmanilor mei să îndure clipele îngrozitoare pe care eu și familia mea le-am îndurat în închisoare” (p. 175).

*SPIRU, IOAN (Pr.), *Participarea preoților în Țările Române la Revoluția din 1848*, în Glasul Bisericii, nr. 3-4, 1990, p. 72-76.

SOFRONIE, MIHAI, *Participarea Episcopului Andrei Șaguna la Revoluția de la 1848*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 3, mai-iunie, 1990, p. 17-28.

STĂNILOAE, DUMITRU (Pr. prof. dr.), *Învățământul religios în școli*, în Ortodoxia, anul XLII, nr. 3, iulie-septembrie, 1990, p. 3-4.

Părintele Stăniloae face o scurtă prezentare a statului român ateu, reliefând astfel lipsa religiei din școli, dar și dorința statului de a se schimba, de a se înnoi de a „reprezenta cu adevărat voința și interesele poporului”, având totodată și o poziție pozitivă față de învățământul religios în școli.

STĂNILOAE, DUMITRU (Pr. Prof.), *Prigonirea Bisericii Ortodoxe strămoșești sub comunism*, în Ortodoxia, anul XLII, nr.1, ianuarie-martie, 1990, p. 3-6.

Prezintă pe scurt represiiunile comuniștilor asupra Bisericii, dar și activitatea preoților, monahilor din închisori. Încearcă să dea o explicație acțiunii de asuprire a Bisericii Ortodoxe.

STĂNCIULESCU – BÎRDA, ALEXANDRU (Pr.), *Clerul român și ideile Revoluției Franceze*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 243-254.

Este relatat rolul clerului român în dezvoltarea poporului român: „Clerul român, atât cât putea fi strecurat de către partida națională în conducerea superioară a Bisericii Ortodoxe Române, provenea din toate straturile și clasele sociale, ceea ce dă credibilitate și caracter național intereselor acestei partide.” (p. 245).

* TEOCTIST, Președintele Sfântului Sinod, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Mesajul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la deschiderea noului an școlar 1991-1992*, în Glasul Bisericii, nr. 4-6, 1991, p. 5-6.

* TEOCTIST, Prea Fericitul Părinte Patriarh, *Biserica și Statul nostru întru apărarea moralității poporului român*: Mesaj către Președintele de Stat, Guvernul și Parlamentul României, în Glasul Bisericii, nr. 1-4, 1994, p. 16.

ZUB, AL. (Dr.), „*Lege*”, *cultură și renaștere națională*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 4-8, aprilie-august, 1991, p. 134-145.

„Relația propusă în titlu, legitimă pentru oricine cunoaște realitățile noastre din secolul XIX, nu se lămurește pentru cititorul neprevenit decât dacă precizăm că „legea” nu are aici înțeles juridic sau filosofic, ci sensul tradițional, de credință strămoșească” (p. 134); astfel, este reliefată importanța clerului român în renașterea românească: „Învățătura era un cuvânt de ordine, atât ca doctrină religioasă, cât și ca mijloc de redresare civică. Predicile au ținut multă vreme loc de școală, clerul alcătuind sub acest unghi un veritabil corp de „dascăli”. Mitropolitul Iacob Putneanul vorbise (*Cerească floare, 1757*) de binefacerea „luminării poporului”, recomandând - «în veacul acesta ce este cu multă plângere» (*Alfăvita cea suflătească, 1755*) – o cât mai largă difuziune a cărții.” (p. 137).

CAP.XV. ASPECTE CONFESIONALE

ALEXANDRESCU, MĂRIUCA, cf. LWI/ febr. 1995, *România: hirotonia femeilor în Biserica Evanghelică C.A.*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 2, aprilie-iunie, 1995, p. 147-148.

BRIA, IOAN (Pr. Prof.), *Contra sectarismului*, în Ortodoxia, anul XLII, nr. 3, iulie-septembrie, București, 1990, p. 184-186.

Sunt amintite următoarele lucruri: importanța activității misionare a preoților printre creștini și publicarea unui compendiu de „Îndrumări misionare” de către Patriarhia Română.

PARTICIPANT, *Întâlnire interconfesională a călugărițelor*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, 1991, p. 179-180.

Întâlnirea a avut loc la Mănăstirea Agapia, participând călugărițe ortodoxe, catolice, anglicane și reformate din 8 țări. Tema dezbătută a fost: „Dorința de reînnoire permanentă, rod al Duhului Sfânt”.

OANCEA, DORIN (diacon lector dr.), *Cea de-a șaptea Întrunire din cadrul Dialogului Teologic Bilateral dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Evanghelică din Germania*, în Revista Teologică, anul V, (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p.114-122.

Tema principală a sesiunii a fost: „Comuniunea sfinților - misiune a Bisericilor noastre și împlinirea ei în lumea secularizată”.

REDACTIA, *Întrunire ecumenică locală*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 119-120.

A avut loc prima întâlnire a Bisericilor Creștine din România (întrunire de consultare), membre ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor și ale conferinței Bisericilor Europene: Biserica Ortodoxă Română, Biserica Reformată și Biserica Evanghelică Luterană; au fost luate următoarele hotărâri: înființarea unui Consiliu Ecumenic al Bisericilor din România, înființarea Societății Biblice din România.

SOP, nr. 152, noiembrie, 1990, publică: „*Apelul sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române către Biserica Catolică și autoritățile locale*”, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 111.

„Profund neliniștit față de tensiunile care apar, în anumite localități din țara noastră, în raporturile dintre ortodocși și catolici de rit oriental (greco-catolici), Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române reînnoiește apelul său la calm și la dialog pentru a rezolva diferendele spre a se evita orice act de violență și de ură între creștini.

CAP.XVI. VIAȚA MONAHALĂ

AIOANEI, TIMOTEI (Arhid.), *Hramul mănăstirii Sihăstria – 8 septembrie 1990*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 190.

AIOANEI, TIMOTEI (Arhid.), *Un nou stareț*, în Teologie și Viață (Mitropolia Moldovei și Bucovinei), nr. 4-8, 1991, p. 182.

Alegerea celui de-al 146 -lea stareț al mănăstirii Neamț, în persoana Cuviosului Arhim dr. Irineu Cheorbeja.

CIOBÎCĂ, TEOFILACT (Ierod.), *Renovarea schitului „Sihăstria Putnei” (205 ani de la desființare, 1785-1990)*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 154-158.

Este prezentată istoria schitului „Sihăstria Putnei”.

CIUCANU, EUSTOCHIA (Monahia), *A doua consfătuire cu stareții, egumenii și duhovnicii mănăstirilor din cuprinsul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 152-153.

COJOCARU, C. CONSTANTIN, *Starea culturală a monahismului din Bucovina în a doua jumătate a secolului al XVIII – lea*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p.139-148.

Articolul cuprinde: situația istorică, starea monahismului bucovinean, episcopul, egumenii, moralitatea clerului.

DAMȘA, SILVIA (Prof.), *Cuvinte despre monahismul românesc*, în *Altarul Banatului*, anul IV (XLIII), nr.4-6, aprilie-iunie, 1993, p. 96-101.

DURĂ, IOAN (Pr. dr.), *Monahi români viețuitori ai chiliilor aghiorâte de la Provata, în anul 1928*, în *Glasul Bisericii*, anul LI, nr. 1-4, ianuarie-martie, 1994, p. 78-79.

GHEORGHESCU, CHESARIE (Arhim. Dr.), *Monahismul ortodox în România*, în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei*, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 52-69. Cuprinde: o scurtă introducere ce cuprinde explicația „chemării monahale”; aspecte istorice în general; despre monahismul românesc (sec. IV- XIV); monahismul românesc din secolul XIV până în prezent.

IONESCU, GION D. și POPESCU, GRIGORE (Pr.), *Complexul monastic Radu Vodă din București, ctitoria Mihneștilor*, în *Glasul Bisericii*, anul L, nr. 1-3, ianuarie – iunie, 1992, p. 70-92.

Cuprinde istoria și evoluția complexului monastic Radu Vodă, atestat totodată și prin descoperiri arheologice.

IVAN, IOAN (Diac.), *O candelă reaprinsă – Mănăstirea Războieni*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, p. 71-88.

Poziția topografică-geografică; numirea localității; rememorări istorice ale gloriei localității; monumente care cinstesc memoria celor căzuți la Valea – Albă - Războieni; așezământ monahal la Războieni; câteva sugestive ipoteze în urma săpăturilor arheologice conjugate cu însemnările cronicarilor; viața spirituală la Războieni; doctorul Emanoil Riegler; viețuitoarele de la Războieni participante la acțiuni de ajutorare a țării și a neamului; câteva scurte medalioane a unora dintre ostenitorii pentru mănăstirea Războieni.

MARIUS, TELEA (Prof. Drd.), *Mișcarea isihastă și legăturile cu românii*, în *Revista Teologică*, serie nouă, anul V (77), nr. 1, ianuarie-martie, 1995, p. 57-91.

Articolul de față cuprinde următoarele subcapitole: Generalități privind mișcarea isihastă; Originea rugăciunii lui Iisus; Metoda rugăciunii isihaste; Mișcarea isihastă propriu – zisă și marile conflicte între adepții și adversarii isihasmului; Răspândirea isihasmului; Legăturile cu românii; Viața isihastă la români în secolele XIV – XVI; Viața isihastă la români în secolele XV – XVIII; Viața isihastă la români în secolul XIX și până în zilele noastre.

PEANĂ, IOAN (Pr.), *Treceri la cele veșnice: Monahia Evghenia Lăpădat*, în *Revista Teologică*, Serie nouă, Anul II, (74), nr. 2, aprilie-iunie, 1992, p. 86-87.

PETRARU, GH. (Pr.), *15 august – Adormirea Maicii Domnului – hramul mănăstirii Putna*, în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei*, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, p. 186-187.

PETRARU, GH. (Pr.), *2 iulie 1990, Sărbătoarea românească de la mănăstirea Putna*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 181-185.

† PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, *Rânduieii și întocmiri monahale în secolele XVII – XIX în Moldova*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1993, p. 100-109.

REDACTȚIA, *Aspecte ale revigorării vieții monahale*, în Altarul Banatului anul II (41), nr. 1-3, ianuarie-martie 1991, p. 104.

Mănăstirea de maici „Sf. Ilie de la Izvor” – Vasiova (jud. Caraș-Severin) se numără printre așezămintele eparhiei a căror viață a fost revigorată, incusiv prin schimbarea stareței, în persoana monahiei Filofteia.

REDACTȚIA, *Hramul Schitului Piatra Scrisă*, în Altarul Banatului , anul II (XLI) aprilie-iunie, 1991, nr. 4-6, p. 166.

REDACTȚIA, *Hramuri mănăstirești*, în Altarul Banatului, Anul II (41), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 169-170.

REDACTȚIA, *Clerici și monahi noi*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 186.

Au fost tunși în monahism frații Constantin Cristofor și Doru David.

REDACTȚIA, *Hram mănăstiresc*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 196.

Hramul mănăstirii „Călugăra” (Acoperământul Maicii Domnului) de lângă Ciclova Montană, protopopiatul Oravița.

REDACTȚIA, *Tundere în monahism*, în Altarul Banatului, anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10 – 12, p. 211.

REDACTȚIA, *Solemnitatea canonizării Cuviosului Ioan de la Prislop*, în Altarul Banatului, anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 19-22.

REDACTȚIA, *Alte intrări în monahism*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 128.

REDACTȚIA, *Cinstirea rânduieilor călugărești*, în Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 126-127.

Este prezentată slujba călugăriei de la mai multe mănăstiri, săvârșită de Prea Sfințitul Timotei.

REDACTȚIA, *Clerici și monahi noi*, în Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 118.

REDACTIA, *Prima consfătuire monahală de la mănăstirea Neamț*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVII nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 187-189.

Probleme discutate au fost legate de partea duhovnicească și cea administrativă a mănăstirilor.

SPIDLİK, TOMAS (Pr. Prof.), *Monahosmoe religiosita populare în România, (Monahismul și religiozitatea populară în România)*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 165-171.

Sunt traduse în limba română însemnările de călătorie făcute pe teritoriul României, a preotului prof. Tomas Spidlik, cuprinzând: viața de muncă și de rugăciune; isihasm românesc; părinți duhovnicești; pelerinajele făcute de autor și concluzii.

STOICESCU, LIDIA, *Gânduri de pelerin la hramul mănăstirii Văratice „Adormirea Maicii Domnului”*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 4, iulie-septembrie, 1990, p. 187-188.

ȘCHEUL, DOSOFTEI (Protos.) *Schitul Pocrov, tradiție și actualitate*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 1-3, ianuarie – martie, p. 89-95.

CAP.XVII. PERSONALITĂȚI

ANGHELESCU, GH. F., *Părintele Acad. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae Doctor Honoris Causa al Universității din București*, în Studii Teologice, Seria a II – a, anul XLIV, nr. 3-4, mai august, 1992, p. 139-172.

Cuprinde date biografice, alocuțiunea rostită de Pr. Acad. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, cu ocazia primirii titlului de Doctor Honoris Causa și bibliografia Pr. Stăniloae: lucrări în volum, traduceri, broșuri, studii, articole, articole omagiale și comemorative, prefețe, predici, cuvântări, articole de popularizare, note, însemnări, opinii, recenzii, interviuri.

BĂLAN, IOANICHIE (Protos.), *Părintele Paisie Duhovnicul*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 88-90.

BĂNESCU, MARCU (Prot. Dr.), *Folcloristul Atanasie Marian Marinescu, vechi militant pentru înființarea Mitropoliei Banatului*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 8-20.

Este prezentată activitatea literară a folcloristului Atanasie Marin Marinescu; implicațiile lui Marinescu în lupta pentru reînființarea Mitropoliei Banatului.

BĂNESCU, MARCU (Prot. Dr.), *Arhiepiscopul Filaret Musta (1839-1930)*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 93-99.

Este prezentată viața și activitatea arhiepiscopului Filaret Musta (fiind trecute în această prezentare și câteva impresii personale ale autorului).

BOGDAN, MIRCEA IOAN (prof), *Activitatea istoriografică a lui Vasile Mangra*, în Altarul Banatului, Anul II (41), iulie-septembrie, 1991, nr. 7-9, p. 112-122.

Cuprinde viața și bogata activitate a celui ce a fost istoricul Vasile Mangra. Din activitatea sa:

- unul dintre convocatorii și organizatorii adunării naționale de la Sibiu (28.XI.1984)
- „... are o contribuție de seamă și la editarea ziarului „Tribuna poporului” mai întâi la Orăștie (1987) și apoi la Arad prin obținerea unor fonduri bănești necesare, de la București”
- A obținut un însemnat ajutor pe seama așezămintelor românești culturale și a ridicat o serie de clădiri școlare, asigurând cadre calificate pe seama lor.
- A făcut o muncă de pionerat prin cercetarea satelor și bisericilor de pe Mureșul inferior și Crișuri, culegând informații privind „continuitatea și permanența neamului românesc pe aceste meleaguri vestice ale teritoriului național” (p. 116); a adunat cu pioșenie documente și fragmente de documente, din care unele au fost publicate. Pe lângă documente, V. Mangra a adunat și manuscrise, precum și tipăriturile vechi care au circulat pe acest teritoriu românesc.
- Istoric, dar în același timp și preot, V. Mangra s-a ocupat și de istoria bisericească. Însă în centrul activității sale științifice va rămâne istoria culturală românească. Câteva din lucrările domniei sale ar fi: „Ierarhia și Mitropolia Bisericii române din Transilvania și Ungaria”; „Mitropolitul Sava II Brancovici”; „Roma și biserica Românilor” „Episcopia Aradului”. Pe plan cultural am putea aminti următoarea lucrare: „Cercetări literare-istorice”, care cuprinde două studii importante: „Psaltirea diaconului Coresi” și „Rolul diecilor din Moldova în cultura românilor din Transilvania în secolul al XVII-lea”.

Ca o concluzie se poate afirma că: „V. Mangra este și un istoric al scrisului românesc, precum și un priceput căutător de urme de cultură națională și de valorificare a lor, de punere în circuitul informației cultural-istorice” (p. 122).

BODOGAE, T. (Pr. Prof.), *Lupta lui Andrei Șaguna pentru emanciparea Bisericii Române de sub Jurisdicția celei Sârbești, din corespondența inedită a lui Andrei Șaguna*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 6, noiembrie-decembrie, 1991, p. 21-33.

BOGDAN, MIRCEA IOAN, *Episcop arădean ajuns mitropolit a Ardealului*, în Altarul Banatului, anul VI (XLV), aprilie-iunie, nr. 4-6, 1995, p. 116-129.

Este prezentată personalitatea și activitatea lui Ioan Mețianu.

BERZESCU, ATANASIE-LUGOJ (fost deținut politic), *Martiriul profesorului de teologie Ion V. Georgescu*, în Altarul Banatului, Anul III (XLI), octombrie-decembrie, 1992, nr. 10 – 12, p. 153-160.

BRIA, ION (Pr. prof. dr.), *Pre-însemnare la teologia Părintelui Stăniloae*, în Revista Teologică, serie nouă. anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 69-75.

„Cuvânt la sesiunea comemorativă consacrată Părintelui Dumitru Stăniloae, organizată de Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, la 22 noiembrie 1993 (rezumat).

* BUCHIU, ȘTEFAN (Pr. Lect. Dr.), *Părintele Profesor Dumitru Stăniloae – Teologul comuniunii*, în Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 66-74.

CHERESCU, PAVEL (diac.), *Însemnări, note, comentarii*, în Revista Teologică, nr.1, ianuarie-februarie, 1991, p. 106.

„Luni, 20 ianuarie 1991, a adormit întru Hristos, monahia dinastiei regale a românilor, Maica Alexandra – principesa Ileana a României, fiica mai mică a regelui Ferdinand și a reginei Maria”(p. 106).

CHIRESCU, PAVEL (diacon, Drd.), *Moise Fulea – Om de cultură și îndrumător al școlii românești*. În Revista Teologică, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 21-32.

Articolul cuprinde: prezentarea unei scurte bibliografii; activitatea pe plan spiritual, cultural; „Director al școalelor neunite din Ardeal”; autor și traducător de manuale școlare; „înițiator” al Bibliotecii mitropolitane din Sibiu; cărți tipărite: „Bucoavnă sau cărticică de nume pentru trebuința pruncilor românești neuniți din Ardeal, Sibiu, 1815, 105 p.; descrierea Bucoavnei; sfaturi moralizatoare; preocupările protop. Moise Fulea legate de artă, literatură, istorie, geografie (ex. cărțile bibliotecii personale, lăsate prin testament bibliotecii diecezane).

CORNÎTESCU, EMILIAN (Diac. Prof.), *Preotul Profesor DR. Mircea Chialda*, în Studii Teologice, Seria a II- a, anul XLIV, nr. 1-2, ianuarie-aprilie, 1992, p. 160-163.

Viața și activitatea uneia dintre personalitățile marcante ale învățământului teologic universitar al Bisericii Ortodoxe Române, Pr. Prof. Dr. Mircea Chialda.

COSMA, SORIN (Pr. prof.), *Dr. Petru Barbu și activitatea sa catehetică*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 78-85.

DAMȘA, V., TEODOR (Diac. Prof.), *Protopopul militar Pavel Boldea (1862-1920)*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 84-88.

Sunt evocate viața și faptele Pr. Pavel Boldea (protopop militar – locotenent colonel), fapte vrednice de amintit și păstrate în neuitare.

*** *Dascăl la un seminar teologic*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 195.

Din viața și activitatea profesorului Eugen Neculau.

*** *Daniil Sandu Tudor – Poet, schivnic, neoimnograf și martir, imm acatist la „Rugul aprins”*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 109.

„Se împlinesc anul acesta 30 de ani de la moartea tragică în acea teribilă «insulă» a «arhipelagului» concentraționar al «gulag» - ului comunist românesc care a fost închisoarea de la Aiud, a celui ce a fost poetul și scriitorul Sandu Tudor și mai apoi a devenit ieroschimonahul Daniil (1899-1960).

DAVID, P.I. (diacon), *Mitropolitul Iosif Naniescu – milostivul, lesne – iertătorul și ctitorul – ierarh*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 141-158.

Articolul cuprinde: nașterea și copilăria; Chiriarh al locului, Responsabilitate și slujire. Pildă și îndemn pentru cler; Mitropolit al Moldovei și Sucevei – din nou acasă; Lucrarea dreptății și sfințenia vieții stau mărturie în toate; Misionar milostiv și părinte ocrotitor.

DRĂGULIN I., GHEORGHE (Pr. Conf. Dr.), *Prof. Dr. Teodor M. Popescu – eminent istoric bisericesc ortodox și consecvent caracter creștin*, în Ortodoxia, anul XLVII, nr. 3-4, iulie-decembrie, 1995, p. 70-100.

Cuprinde: câteva date biografice; apostolatul catedrei; relațiile cu studenții; Savantul Ortodoxiei de pretutindeni; poziția anticomunistă și calvarul care i-a urmat; personalitatea și activitatea Profesorului Teodor M. Popescu în teologia românească.

DRĂGULIN, GHEORGHE (Pr. Dr.), *Dionisie Smeritul (Exiguul, aprox. †555), profesor universitar român de filozofie și de teologie*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVII, nr. 3-6, mai-decembrie, 1995, p.73-84.

După ce este prezentată activitatea ca profesor a lui Dionisie Exiguul, sunt prezentate operele dionisiene cunoscute; scrierile atribuite în veacul nostru Cuviosului Dionisie Exiguul precum și scrieri complet necunoscute ale aceluiași autor.

DRĂGULIN, I. GHEORGHE (Pr. Dr.), *Teologi români de seamă din prima jumătate a veacului al XX-lea*, în Studii Teologice, București, nr. 4, iulie-august, 1991, p. 64-83. Pentru a avea o evidență metodologică a teologilor de seamă din prima jumătate a veacului al XX-lea, s-a făcut o „împărțire tripartită” (p. 65) :

1 Preocupări și delimitări ortodoxe

Pr. Prof. Dr. Vasile Gheorghiu (1872-1959)

Prof. Dr. Iustin Moisescu

Prof. Dr. Teodor M. Popescu (†1973)

Pr. Prof. Ioan Mihălcescu (1939 Mitropolit Irineu al Moldovei și Sucevei) Arhim. Iuliu Scriban

2. Căutări ale unor noi orizonturi spirituale:

Gala Galaction

Nichifor Crainic (1889-1972)

Pr. Prof. Dr. Petru Rezuș.

3. Noi adânciri și sinteze ortodoxe:

Pr. Prof. Dr. Milan Pavel Șerean (1910-1981)

Pr. Prof. Ioan G. Coman

P.C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae.

DRĂGULIN, I. GHEORGHE (Pr. Dr.), *Identitatea lui Dionisie Pseudo – Areopagitul cu Ieromonahul Dionisie Cel Mic (Exigus)*, în Studii Teologice, seria a II-a, anul XLV, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1993, p. 125.

* DRĂGULIN, GHEORGHE (Pr. Conf. Dr.), *Noi elemente privind activitatea lui Dionisie Smeritul în spațiul cultural bizantin: personalități ale Teologiei și spiritualității românești: opera Dioniseană cunoscută. Scrieri atribuite în veacul nostru Cuviosului Dionisie Smeritul. Scrieri complet necunoscute ale lui Dionisie Smeritul*, în Glasul Bisericii, nr. 6-12, 1995, p. 149-158.

DURĂ, V. NICOLAE (Pr. prof. dr.), *Un daco-roman, Dionisie Smeritul (Exiguus), Părintele Dreptului bisericesc apusean*, în Studii Teologice, București, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1991, p. 84-90.

Viața și activitatea daco-romanului Dionisie Smeritul (Exiguus).

FRUNZA, ANTON (Prot.), *Preotul Prof. Dr. Vladimir Prelipceanu*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 91-92.

GRIGOROVITȘĂ, MIRCEA (Prof.), *Victor Morariu și viața cultural - religioasă bănățeană*, în Altarul Banatului, anul I (40), nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1990, p. 96-99.

Este prezentată viața și activitatea profesorului universitar Victor Morariu; este amintit și faptul că Victor Morariu a fost secretar al societății Institutului Biblic românesc din Suceava.

HURJUI, N. (Pr. Drd.), *Iacov Antonovici, Episcopul Hușilor (1856-1931)*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p.78-90.

IOVA, GH. ZAHARIA (Pr.), *Personalitatea Ierarhului arădean Andrei Magheru*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 107-115.

Viața și activitățile interpretate de acesta.

IROD, CORNELIU (Pr.), *Figuri de scriitori bisericești din epoca străromână – Teotim de Tomis, episcop, misionar, scriitor -*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 4-6, iulie – decembrie, 1993, p. 92-96.

IVĂNESCU, D., *Nicolae Iorga , istoric al românilor*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXI, nr. 5-6, octombrie-decembrie, 1990, p. 134-144.

Este revocată viața și activitatea marelui istoric Nicolae Iorga. Sunt amintite și scrierile sale cu caracter ecleziastic; câteva teme: trecutul instituțiilor ecleziastice, rolul bisericii în istoria românilor, legăturile Bisericii românești cu alte Biserici.

LĂZĂRESCU, VICTOR (Dr.), *Un bănățean promotor al vieții sociale românești din Viena*, în *Altarul Banatului*, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 93-96.

Este prezentată activitatea națională, socială, bisericească a generalului Alexandru Lupu în Viena de exemplu: întemeierea societății culturale și sociale „Clubul Român”, înființarea unei capele în inima Austriei. Este prezentată și activitatea școlii din pridvorul capelei din Viena: „învățându-i atât predaniile dreptmăritoarei credinței cât și limba, literatura și istoria română” (p. 95).

MACARIE, GH., *Preotul Dumitru Furtună și Dorohoiul neodihnelor sale*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 4-7, aprilie – iulie, 1993, p. 157-170. „Sărbătorirea centenarului nașterii lui D. Furtună (1890-1965) și ulterior dezvelirea bustului său, la 23. XI. 1991 (Dorohoi) au readus în atenție figura unui cărturar complex, generos și rodnic risipit într-o vastă muncă de cercetare ce include obiectul de investigație a câtorva discipline științifice, animator fără seamăn al vieții culturale interbelice în Dorohoi” (p.157).

MAZILU, RADU (Pr. Prof.), *Ion Ionescu de la Brad – ctitor de Biserică în Grecia*, în *Teologie și Viață*, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p.210.

MIHAIL, PAUL (Pr. Dr.), *Viața Cuviosului Ieroschimonah român Antipa*, în *Ortodoxia*, București, nr. 4, octombrie-decembrie, 1991, p. 156-168.

MOCANU, MIHAI (Pr.), *Mitropolitul Bucovinei, Visarion Puiu, un nedreptățit al istoriei*, *Teologie și Viață*, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p. 147-157.

„Condamnarea Mitropolitului Visarion Puiu: Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în sesiunea din februarie 1950 ia în discuție cazul Mitropolitului Visarion Puiu, care, deja prin decizia Tribunalului Poporului nr. 11 din 20 februarie 1946, fusese condamnat la moarte, în contumacie. Ce acuze erau aduse ierarhului Visarion Puiu: 1. A plecat peste hotare neavând sferă de jurisdicție și se găsea în disponibilitate; 2. A părăsit țara fără autorizație și încuviințare; A participat la acțiuni sedicioase împotriva statului român. Sfântul Sinod găsește întemeiate hotărârile Tribunalului și în plus i se impută că manifestă atitudini filo-catolice și că s-a împotrivit înființării Patriarhiei Române; pe temeiul celor de mai sus, cu umanitate de voturi se hotărăște: «Sfântul Sinod pe baza canonului apostolic, al Sinodului IV Ecumenic, aplică Mitropolitului Visarion pedeapsa de caterisire. Prin aceasta este dezbrăcat de demnitatea de Mitropolit și Arhiepiscop, iar acțiunile lui peste hotare sunt considerate nule și neavenite»” (p. 155).

MOCA, DUMITRU (Pr.), *Preotul profesor dr. Teodor Botiș (1873-1940)*, în Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 97-101.

MUNTEAN, VASILE (prot. dr.) și LAY EMERIC (prof), *Ctitorul Gavril Gurean*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 114-119.

Cuprinde o scurtă istorie a Lugojului precum și ridicarea bisericii din Lugoj, a cărui ctitor principal a fost Gavril Gurean.

MUNTEANU, ZENO (prot. prof. dr.), *Amintirile unui dascăl de teologie*, în Altarul Banatului, anul II (41), iulie-septembrie, 1991, nr.7-9, p. 104-108.

Este evocată viața și activitatea mai multor profesori de teologie: Protopop prof. dr. Ștefan Pop (16 martie 1866 - 12 ianuarie 1947); Protodiacon profesor Ioan David (16 ianuarie 1900 -3 martie 1967); Profesorul Constantin Vladu (19 iulie- 21 octombrie 1971).

MUNTEANU, MIHAI (Pr.), *Petroșani, Protopopul Ioachim Munteanu (1874-1941)*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 3, mai-iunie, 1990, p. 98-104.

Este prezentată viața și activitatea pe plan administrativ-bisericesc și economic, social-cultural și patriotic național.

MUREȘIANU, IOAN B. (Prot.), *Un editor român de la începutul secolului al XIX – lea – Zaharia Carcalechi*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 72-77.

Din activitatea „celui dintâi editor român, Zaharia Carcalechi, «ferlegărul părții românești de pe lângă tipografia cezaro-regească din Buda», cum îi plăcea să se semneze deja în 1811, vreme în care își începe activitatea”(p.72); sunt prezentate și tipăriturile acestui editor român.

NAN, V. (preot), *Profesorul Traian Mager (1887-1950)*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 86-92. Câteva date biografice și bogata activitate a profesorului Traian Mager.

NEAGA, NICOLAE (Pr. Prof.), *Episcopul martir Dr. Nicolae Popovici*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 6, noiembrie-decembrie, 1990, p. 99-104.

NEAGA, NICOLAE, *Teologul patriot Aurel Popa*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 40-45.

OPREA IONEL (preot), *Protopopul Atanasie Roșu al Sebișului*, în Altarul Banatului, Anul II (41), Ianuarie – Martie, nr. 1-3, 1991, p. 74-77.

Viața, activitatea și personalitatea protopopului Atanasie Roșu.

PĂCURARIU, MIRCEA (Pr. Prof), *Vasile Mangra, istoric și militant pentru drepturile românilor transilvăneni*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 2, martie-aprilie, 1990, p. 15-32.

Câteva date bibliografice: născut la 25 mai 1850 la Bihor; ajunge profesor „vicar episcopesc”; dizertația susținută de V. Mangra a fost legată de poporul român și totodată susținută în disputa cu istoricul Dr. Rethy Lajor : „ Despre continuitatea neîntreruptă a elementului român în Dacia”; în 27 mai 1909 devine membru activ al Academiei Române; pe plan politic a dus o luptă intensă pentru păstrarea școlilor românești; 24 iulie/6 august 1916 are loc alegerea arhimandritului Vasile Mangra ca mitropolit – hirotonit și instalat la Oradea; 1/14 octombrie 1918, bolnav de inimă își sfârșește viața într-un hotel din Budapesta, fiind înmormântat în cimitirul Kerepesi.

POPESCU, IOAN (Pr. Drd.), *Aspecte dogmatice în didahiile Mitropolitului Antim Ivireanul*, în Studii Teologice, București, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 106-119.

Este prezentată pe scurt viața (atât cât se cunoaște), și activitatea „unuia dintre cei mai mari mitropoliți ai Bisericii Ortodoxe Române din toate timpurile” (p. 108); Didahiile cuprind „toate aspectele vieții sociale, politice, religioase, culturale și economice ale societății românești contemporane” (p. 109); sunt prezentate și aspectele dogmatice din Didahiile Mitropolitului Antim; este amintită și situația culturală și religioasă a Tării Românești la începutul sec. al XVIII-lea.

POPESCU, IONEL (Pr. prof.), *Preotul profesor Timotei Popovici*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 4-6, aprilie-iunie, 1993, p. 112-116.

RADU, ROMULUS (Pr.), *Mitropolitul Andrei Șaguna, un luptător pentru drepturile națiunii române*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 7-9, iulie-septembrie, 1993, p. 108-114.

RADU, SIMION (Prot. Stavr. Prof. dr.), *Doi corifei ai culturii naționale: Gheorghe Lazăr și Dumitru Stăniloae*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), ianuarie-martie, 1994, nr. 1-3, p. 113-118.

RUS CONSTANTIN (pr. prof.), *Principii canonice neluate în seamă la judecarea și condamnarea Mitropolitului Sava Brancovici*, în Altarul Banatului, Anul II (XLI), octombrie – decembrie, 1991, nr. 10-12, p. 72-91.

Lucrarea cuprinde: momente mai importante din viața mitropolitului Sava Brancovici; judecarea și condamnarea Mitropolitului Sava și argumentarea judecății nedrepte făcută mitropolitului Sava Brancovici.

REDAȚIA, *Cinstire adusă teologie românești*, în Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 161-162.

În Aula Magna a Universității din București, pe data de 22 iunie 1992, a avut loc ceremonia decernării titlului de Doctor Honoris Causa” părintelui profesor Dumitru Stăniloae, personalitate remarcabilă a teologiei românești.

REDACTIA, *Comemorarea gânditorului creștin Petre Țuțea*, în Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 162.

STERPU, CEZAR, *Adevăruri ce nu trebuie uitate*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 119-120.

Este prezentată perioada critică a Bisericii Ortodoxe Române din timpul comunismului; reliefată pe scurt lupta și statornicia Patriarhului Justinian Marina.

STĂNCIULESCU – BÎRDA, ALEXANDRU, *Contribuții privind activitatea și bibliografia Arhim. Iuliu Scriban (I)*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1990, p. 262-269.

TATU, HRISTACHE, *Amintiri despre Părintele Arsenie Boca*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 134-140.

TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Un slujitor devotat al Bisericii și teologiei ortodoxe, un mare teolog (ortodox) al epocii noastre, coloană a teologiei ortodoxe contemporane*, în Ortodoxia, anul XLV, nr. 3-4, iulie – decembrie 1993, p. 3 -5.

Cine a fost părintele Dumitru Stăniloae? „Părintele Dumitru Stăniloae a fost darul și binecuvântarea lui Dumnezeu pentru școala teologică românească, pentru a cărei întărire în credință a ostenit o viață, în același timp, rămânând o vrednică pildă de urmat pentru preoțimea noastră, care întotdeauna se va regăsi în autenticitatea, înălțimea și chemarea sa, zăbovind asupra scrierilor marelui nostru teolog, a cărui operă este unanim recunoscută în însemnătatea sa de excepție” (p. 5).

TULCAN, IOAN (Pr. prof. Dr.), *Profesorul, teologul și preotul martir Dr. Ilarion Felea*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 4-6, aprilie-iunie, 1993, p. 116-121.

UCENIC *Profesorul Chiril Popescu, 1897-1992*, în Studii Teologice, seria a II- a, anul XLIV, nr. 1-2, ianuarie-aprilie, 1992, p. 163-165.

„La 24 ianuarie 1992 a adormit întru Domnul, unul dintre cei mai devotați slujitori ai muzicii psaltice românești, strălucitul profesor și muzician Chiril Popescu” (p. 163).

*** *Un proces de moștenire intentat de episcopul Andrei Șaguna*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I, nr. 4, iulie-august, 1991, p. 82.

VASILE, VASILE (Prof. univ.), *Veniamin Costache (1768-1846), promotor al muzicii în țara noastră*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 139-161.

CAP.XVIII. RELAȚII EXTERNE

AIOANEI, TIMOTEI (Arhid.), *Vizita Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Daniel în Grecia*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 1991, p. 227-228

ALEXANDRESCU, MĂRIUCA, cf. LWI/febr.1995, *Italia: Participarea unor ierarhi ortodocși români la săptămâna de rugăciune pentru pace și unitate creștină – în perioada 23-27 ianuarie 1995*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V (77), nr. 2, aprilie-iunie, 1995, p. 147.

†ANTONIE, (Mitropolitul Ardealului), *A doua Comisie Pregătitoare a lucrărilor celei de a IV-a Conferințe Confesionale. Autocefalia și modul proclamării ei*, în Ortodoxia, Anul XLVI, nr. 1, ianuarie-martie, 1994, p. 162-170.

*BĂDESCU, VALENTIN (Drd.), *Corală Patriarhiei Române – reprezentantă a artei muzicale pe plan internațional*, în Glasul Bisericii, nr. 1-4, 1994, p. 117-119.

*BĂDESCU, VALENTIN (Drd.), *Perspective ale învățământului religios în țara noastră. Pe marginea unui seminar internațional de pedagogie religioasă*, în Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 140-142.

*BIROUL DE PRESĂ ȘI COMUNICAȚII AL PATRIARHIEI ROMÂNE, *Vizita istorică a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist în Ungaria*, în Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 103-104.

BUCHIU, ȘTEFAN (Pr.), *Seminar pentru dezarmare*, în Altarul Banatului, anul I (40), nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1990, p. 108.

La Conferința Creștină pentru Pace ținută în Germania (1989), au participat și reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române: Pr. prof. dr. Dumitru Popescu și diacon asist. Ioan Sauca.

BUCHIU, ȘTEFAN (Pr.), *Conferință bisericească internațională*, în Altarul Banatului, anul I (40), ianuarie-februarie, nr. 1-2, 1990, p. 107.

La Conferința bisericească ținută la Moscova în zilele 5-8 septembrie 1989, din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: Pr. prof. Mircea Păcurariu și Pr. prof. Nicolae Necula.

* BUCEVSCHI, O. (Diac. Prof.), VASILE RĂDUCĂ, A.L. MANOLACHE, ș.a., *Știri ecumenice*, în Glasul Bisericii, nr. 3-4, 1990, p. 24-28; nr. 1-5, 1995, p. 140-143.

CÂNDEA, VIRGIL (dr.), *Moldova și Orientul Apropiat în coordonatele geografiei spirituale românești*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 8-10, august-octombrie, 1993, p. 137-146.

Sunt prezentate dările, închinările de mănăstiri, biserici, moșii și alte proprietăți din Moldova către cele trei patriarhate din Orientul Apropiat (Patriarhia din Ierusalim, Antiohia, și Alexandria). „După cum se poate constata, daniile însemnau nu numai sprijin economic, ele se converteau în acțiuni culturale (...), încă de la sfârșitul secolului al XVI –lea se vor stabili între Moldova și Orientul Apropiat legături cu caracter specific, persistente în istoria vieții spirituale din cele două regiuni ale Orientului creștin” (p.140). Din lucrarea „Călătorie a patriarhului Macarie”, operă a diaconului Paul din Alep («fiul lui Macarie și însoțitorul lui în peregrinările din Țara Românească, Ucraina și Rusia din anii 1652-1658»), aflăm o serie de informații din descrierile făcute de acesta mănăstirilor vizitate, alte detalii interesante din viața social românească a timpului ca, de pildă, prezența slujitorilor și robilor negri numiți „harapi”. „Câteva decenii mai târziu se va împlini un alt fapt de cultură care marchează o piatră albă în relațiile românești și moldovene cu Orientul Apropiat: traducerea în limba arabă a primei cărți a principelui Dimitrie Cantemir: *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul*” (p. 145).

CHERESCU, PAVEL (diacon lector drd.), *Reuniunea De la Fanar a Comisiei inerortodoxe pentru dialogul cu Biserica romano-catolica*, în Revista Teologică, anul V, (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 108-109.

La lucrări au participat delegați Bisericii din Constantinopol, Alexandria, Antiohia, Serbia, România, Georgia, Grecia, Albania și Finlanda.

CHERESCU, PAVEL (diacon lector drd.), *Reuniunea de la Limassol a Comisiei mixte pentru dialogul ortodox-luteran*, în Revista Teologică, anul V (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 109.

CHERESCU, PAVEL (diacon lector drd.), *23-26 septembrie 1995. Patmos – sărbătorirea celei de-a 1900-a aniversări a cărții Apocalipsei și reuniunea întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe*, în Revista Teologică, anul V (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 111-112. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

CHERESCU, PAVEL (diacon lector drd.), *Istanbul – colocviu internațional asupra ortodoxiei și Europei*, în Revista Teologică, anul V, (77), nr. 4, octombrie-decembrie, 1995, p. 112-114.

„Timp de cinci zile, responsabili și teologi ortodocși din Germania, Belgia, România, Serbia și Elveția, cărora li s-au alăturat reprezentanți ai Uniunii europene și ai Consiliului ecumenic al Bisericilor (CEB) au reflectat asupra dezvoltării prezenței ortodoxiei în edificiul european” (p. 112).

CHERESCU, P. (Diacon), *Însemnări, note, comentarii*, în Revista Teologică, nr. 3, mai-iunie, 1990, p. 105.

Afirmațiile Papei Ioan Paul al II-lea adresate episcopilor greco-catolici români: „Evanghelizarea în România a avut origine latină până în Evul Mediu târziu, atunci când teritoriile românești au căzut sub dominația bulgară și când s-a introdus limba slavă, cu ritul bizantin, ca limbă liturgică” (p. 104), a dus la o adevărată cruciadă a catolicismului împotriva ortodoxiei (p. 104); Biserica Ortodoxă Română prin Biroul de presă, declara în „România Liberă” din 25-26 mai 1991: „În concluzie, Biserica Ortodoxă Română nu este împotriva dialogului ci pentru el, dar îl condiționează de o schimbare de atitudine în practică a Vaticanului pe linia declarațiilor făcute în dialogul internațional cu Bisericile ortodoxe...” (p. 105).

CHERESCU, P. (diacon), *A VII-a Adunare Generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 2, martie-aprilie, 1991, p. 89-91. Delegația Bisericii Ortodoxe Române a fost condusă de către Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei.

CRONICAR, *Nunțiul Papal în audiență la Mitropolitul Moldovei și Bucovinei*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 151-152.

„În ziua de 12 ianuarie 1991, Î.P.S. Mitropolit dr. Daniel al Moldovei și Bucovinei a primit pe John Bukowski, nunțul Sfântului Scaun la București, aflat în vizită la Iași” (p. 151).

* *Cuvântul de învățătură al Prea Fericitului Părinte Patriarh Tteoctist la slujba ecumenică pentru unitate creștină, în prezența reprezentanților Bisericii creștine din București (Catedrala patriarhală – 17 ianuarie 1994)*, în Glasul Bisericii, nr. 1-4, 1994, p. 101-103.

DASCĂLUL, NICOLAE (Pr.), *Ortodoxie Ecumenică în Moldova, Vizita Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I, însoțit de întâistătători ai unor Biserici Autocefale și Autonome în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, 28-31 octombrie 1995*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1995, p. 29-60.

DURĂ, IOAN (Pr. Dr.), *Unele reflecții cu privire la ordinea de zi a celei de a VI-a conferințe pan-ortodoxe presinodale și contribuția Bisericii Ortodoxe Române*, în Ortodoxia, anul XLII, nr. 2, aprilie-iunie, 1990, p. 215-216.

Sunt prezentate temele ce vor fi dezbătute rolul Bisericii Ortodoxe Române în lucrarea unor decizii legate de diaspora ortodoxă.

DURĂ, IOAN (Pr. Dr.), *Vicariatul ortodox român din Vârșeț – R. S.F. Iugoslavia și Vicariatul Ortodox Român din Gyula – Ungaria. Și necesitatea ridicării acestora la treapta de episcopii de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române*, în Studii Teologice, nr. 1, ianuarie-februarie, 1991, p. 120-124.

Articolul cuprinde: o statistică a celor două vicariate; preocuparea sporită a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe pentru cele două vicariate și hotărârea acestuia de a înmulți numărul vizitelor la reședința vicariatelor; hotărârea Sfântului Sinod de a ridica cele două vicariate la rang de episcopie (hotărâre luată în 12-13 decembrie 1988).

*DURĂ, IOAN (Pr. Dr.), *Mărturii despre ajutoare acordate de români mănăstirilor și viețuitorilor Athosului, prezentate într-o lucrare a englezului Paul Rycant din anul 1679*, în Glasul Bisericii, nr. 4-6, 1991, p. 75-79.

GĂINĂ, DUMITRU (Pr. dr.), *Considerații generale și situații speciale cu privire la comunitățile, unitățile sau grupările diasporale ce aparțin Bisericii ortodoxe autocefale din Australia. Comunități ce aparțin de Patriarhia Română*, în Ortodoxia, anul XLVI, nr. 1, ianuarie-martie, 1994, p. 116-131.

Articolul cuprinde istoria românilor din Australia, comunități ce aparțin de Patriarhia Română, precum și o scurtă prezentare a primelor parohii ortodoxe române. Totodată, autorul ne informează că „Patriarhia Română are cea mai numeroasă diasporă organizată la nivel de parohie, protopopiat și eparhie și se află în S.U.A., Canada, Venezuela, Anglia, Franța, Germania, Italia, Spania, Belgia, Olanda, Elveția, Suedia, Austria, Bulgaria, Iugoslavia,

Ungaria, Israel, Australia și Noua Zeelandă, formând Arhiepiscopiile din America și Canada, cu centrul la Detroit și din Europa cu centrul la Paris, parohiile din Australia și Noua Zeelandă ținând direct de Patriarhia Română” (p.122).

GORDON, VASILE (Pr. asist.), *Participarea unei delegații a instituțiilor Teologice din București și Sibiu la Conferința Capelanilor Universitari din Europa (E.S.C.C.), (Logumkloster – Danemarca, 7-13 iunie 1990)*, în Studii Teologice, seria a II-a, anul XLII, nr. 3, mai-iunie, 1990, p. 121-122.

Un scurt istoric al acestei conferințe; prezentarea temelor puse în discuție; prezentarea delegației române.

ICĂ, I. IOAN (Pr. Prof.), *Traducere și prezentare: „Pace cu dreptate pentru întreaga creație”, mesajul și documentul final al Adunării Ecumenice Europene. Basel, 15-21 mai 1989*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 1, ianuarie-februarie, 1990, p. 91-105.

ICĂ, I. ICĂ (Pr. Prof.), *A 41-a Întrunire a Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, România, un punct major în dezbateri*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr. 5, septembrie-octombrie, 1990, p. 83-100.

În prima zi a întrunirii s-a pus în discuție problema României, și anume: „dacă Consiliul s-a exprimat sau a protestat suficient împotriva guvernului dictatorial al lui Ceușescu răsturnat și executat în decembrie trecut”(p. 84); declarația Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor asupra României (Geneva, 30 martie 1990).

IONIȚĂ, VIOREL (Pr. prof. dr.), *Dialogul teologic între Biserica Evanghelică din Germania și Biserica Ortodoxă Română*, în Altarul Banatului, anul I (40), nr. 3-4, martie-aprilie, 1990.

Sunt relatate întrunirile celor 2 Biserici și temele dezbătute de acestea: tradiția apostolică; „Sfintele Taine ale Bisericii în Confesiunea Augustană și în Mărturisirile de credință ortodoxe în sec. XVI-XVII”; „Pocăința și Mărturisirea în credința și viața Bisericilor noastre și însemnătatea lor pentru înnoirea și sfințirea credincioșilor”; „Mărturisirea în Hristos și vindecarea lumii”; „Îndreptarea și îndumnezeirea omului în Iisus Hristos”.

IONIȚĂ, VIOREL (Pr. prof.), *Unitatea Bisericilor Ortodoxe în abordarea problematicii ecumenice de azi. Contribuții românești*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p.17-26.

Sunt amintite conferințele panortodoxe, la care a participat și B.O.R.

JIVI, AUREL (Diacon, prof.), *Corespondența Arhiereului Teodor Trandafir Scorobet cu teologi anglicani*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 2, martie-aprilie, 1991, p.23-32.

Sunt redată câteva scrisori din această corespondență.

*LUPU, JEAN (Prof.), *Corul „Symbol” din nou în Franța*, în Glasul Bisericii, nr. 1-5, 1995, p. 128-130.

LUPU, JEAN (dirijor, Prof.), *Corul „Symbol” în Elveția*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 4-6, iulie – decembrie, 1993, p. 130-131.

MAKSUTOVICI, GELCU (Prof. Dr.), *Noi contribuții la cunoașterea raporturilor dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă Albaneză*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 4-6, iulie – decembrie, 1993, p. 93-98.

Este prezentat raportul dintre cele două biserici de-a lungul istoriei, totodată lupta poporului albanez pentru câștigarea independenței și implicit susținerea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Albaneze.

* *Mesajul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist cu ocazia Săptămânii de Rugciune pentru Unitatea Creștină (18-25 ianuarie 1995)*, în Glasul Bisericii, nr. 1-5, 1995, p. 106.

MIHOC, VASILE (Pr. Prof.), *Importante Reuniuni internaționale de Studii ale Noului Testament: Conferința asupra traducerii Bibliei (Praga, 30-31 iulie 1995) și A 50-a Adunare Generală a Societății de Studii ale Noului Testament (Praga, 31 iulie 4 august 1995)*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 3, iulie-septembrie, 1995, p. 102-105.

„Societatea de Studii ale Noului Testament (Studiorum Novi Testamenti Societas, prescurtat: S.N.T.S.) este cea mai cuprinzătoare asociație mondială a specialiștilor în domeniu. Din ea fac parte aproximativ 950 de cercetători consacrați în domeniul studiilor neotestamentare din întreaga lume (...). În acest an, pentru prima dată, au participat, deocamdată cu titlu de invitați, și câțiva bibliști ortodocși din Est: doi din Rusia, și câte un teolog din România (Pr. Prof. Vasile Mihoc) și Bulgaria” (p. 102).

MIHOC, VASILE (Pr. Prof.), *Importante Reuniuni internaționale de Studii ale Noului Testament: Simpozionul biblic ecumenic (Atena, 25-29 octombrie 1995)*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V, (77), nr. 3, iulie-septembrie, 1995, p. 112-113.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentă de către Pr. Prof. Vasile Mihoc de la Sibiu.

NECHITA, V. (Pr.), *Simpozion ecumenic la Centrul Eparhial din Iași*, în Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 229.

„În perioada 5-8 octombrie 1992, World Vision – România a organizat la Centrul eparhial din Iași Simpozionul ecumenic cu tema: «Pastorală creștină în zilele noastre» (p. 229).

NECHITA, V. (Pr.), *Simpozion ecumenic despre educația religioasă*, în Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 229-230.

„Între 30-31 octombrie 1992 a avut loc la Facultatea de Teologie din București Seminarul ecumenic cu tema «Educația moral-religioasă în școlile de stat. Realități și perspective», organizat de Secția de educație și misiune din cadrul AIDROM-București” (p. 229).

NECULA, NICOLAE (Pr. Prof.), *Corală Patriarhiei, mesagera spiritualității Românești în Japonia*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 4-6, iulie – decembrie, 1993, p. 131-132.

NECHITA, V. (Pr.), *Acțiuni de solidaritate față de poporul român și biserica noastră străbună*, în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, anul LXVI, nr. 1-3, ianuarie-iunie, 1990, p. 191-192.

Prezintă atitudinea statelor, dar și a Bisericilor surori față de poporul român și Biserica Ortodoxă Română, în legătură cu evenimentele din decembrie 1989.

NECHITA, V. (Pr.), *Simpozion ecumenic la Centrul Eparhial Iași*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 229.

NECHITA, V. (Pr.), *Simpozion ecumenic despre Educația Religioasă*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII) nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1992, p. 229-230.

* NECULA, NICOLAE (Pr. Prof. Dr.), *Corală „Nicolae Lungu” a Patriarhiei Române la Strasbourg și Paris*, în Glasul Bisericii, nr. 1-5, 1995, p. 126-128.

NECHITA, V. (Pr.), *Simpozion ecumenic la Centrul Eparhial din Iași*, în Teologia și Viață, serie nouă, anul II (LXVIII), nr. 11-12, p. 229.

„În perioada 5-8 octombrie 1992, World Vision – România a organizat la Centrul eparhial din Iași Simpozionul ecumenic cu tema: «Pastorală creștină în zilele noastre» (p. 229).

PÂRVU, CONSTANTIN, (Pr. Vicar Administrativ Patriarhal), *Vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, făcută Bisericii Ortodoxe Sârbe, 15-20 iunie 1995*, în Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr. 1-6, ianuarie-iunie, 1995, p. 119-192.

PETRARU, GHEORGHE (Pr. Lect.), *Seminarul pentru lectori și asistenți de la Facultăți de Teologie din Europa Centrală și de Est, (Kalamaria – Grecia 22-29 august 1993)* în Teologie și Viață, serie nouă, anul III (LXIX), nr. 8-10, august-octombrie, 1993, p. 240-243.

„Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată la acest seminar de către o delegație formată din P.P.C.C. Pr. Michael Tița, consilier patriarhal, asistent la Facultatea de Teologie din București, Ioan Chirilă, asistent la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, Constantin Rus de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad și Gheorghe Petraru de la Facultatea de Teologie din Iași” (p. 241).

PETRE, GEORGE, *A 17-a întrunire a tineretului european, - Paris, 28 decembrie 1994 – 1 ianuarie 1995*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V(LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 191-192.

Printre participanți s-au numărat și 2100 de români, în majoritate studenți. Printre acești studenți a fost și un grup de ASCOR-iști de la Iași.

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE (Dr.), Mitropolitul Ardealului *Dialogul dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Ortodoxă Vechi Orientală*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 83-90.

Ultima întâlnire a Comisiei de Dialog teologic dintre Biserica ortodoxă orientală, necalcedoniană și Biserica noastră ortodoxă a avut loc la Centrul Patriarhiei ecumenice, Chambesy, între 1-6 noiembrie 1993. Patriarhia Română a fost reprezentată de către Î.P.S. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului.

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE, Mitropolitul Transilvaniei, *Autocefalia și modul proclamării ei*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 91-99.

La cea de a doua întrunire a Comisiei interortodoxă Pregătitoare a celei de a IV-a Conferințe Preconciliare, ținută la Geneva, suportul de discuții le-a construit problema autocefaliei. Patriarhia Română a fost reprezentată de către Î.P.S. Mitropolit Antonie Plămădeală al Ardealului și Pr. prof. Ion Bria, consilier.

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE, Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului, Crișanei și Maramureșului, *Diaspora Ortodoxă și organizarea ei canonică*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 99-112.

„Între 7-13 noiembrie 1993 a avut loc la centrul eparhiei ecumenice de la Chambesy (lângă Geneva, Elveția), cea de a doua întâlnire a Comisiei pregătitoare a celei de a IV-a Conferințe preconciliare pan-ortodoxe, care urmează să definitiveze agenda Sfântului și Marelui Sinod ortodox în pregătire” (p. 99). Tema dezbătută la această ședință a fost cea legată de diaspora. Patriarhia Română a fost reprezentată de către Î.P.S. Mitropolit Antonie Plămădeală al Ardealului Pr. prof. Ion Bria, consilier.

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE (Dr.), Mitropolitul Ardealului *Dialogul dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Ortodoxă Vechi Orientală*, în Revista Teologică, serie nouă, anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p.83-90.

Ultima întâlnire dintre Comisia de Dialog teologic dintre Biserica ortodoxă orientală, necalcedoniană și Biserica noastră ortodoxă a avut loc la Centrul Patriarhiei ecumenice, Chambesy, între 1-6 noiembrie 1993. Patriarhia Română a fost reprezentată de către Î.P.S. Antonie Plămădeală, mitropolitul Transilvaniei.

Plămădeală, Antonie , Mitropolitul Transilvaniei, *Autocefalia și modul proclamării ei*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p. 91-99.

La cea de a doua întrunire a Comisiei înterortodoxă Pregătitoare a celei de a IV-a Conferințe Preconciliare, ținută la Geneva au avut drept suport de discuții problema autocefaliei. Patriarhia Română a fost reprezentată de către Î.P.S. Mitropolit Antonie Plămădeală al Transilvaniei și Pr. prof. Ion Bria, consilier.

Plămădeală, Antonie Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului, Crișanei și Maramureșului, *Diaspora Ortodoxă și organizarea ei canonică*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p.99-112.

„Între 7-13 noiembrie 1993 a avut loc la centrul eparhiei ecumenice de la Chambesy (lângă Geneva, Elveția) cea de a doua întâlnire a Comisiei pregătitoare a celei de a IV-a Conferințe preconciare pan-ortodoxe, care urmează să definitiveze agenda Sfântului și Marelui Sinod ortodox în pregătire.”(p.99) Tema dezbătută la această ședință a fost cea legată de diaspora. Patriarhia Română a fost reprezentată de către .P.S. Mitropolit Antonie Plămădeală al Transilvaniei și Pr. prof. Ion Bria , consilier.

†ANTONIE, (Mitropolitul Transilvaniei), *A doua Comisie Pregătitoare a lucrărilor celei de a IV-a Conferințe Profesionale. Autocefalia și modul proclamării ei*, în Ortodoxia, Anul XLVI, nr. 1, ianuarie-martie, 1994, p. 162-170.

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE (Dr.), Mitropolitul Ardealului *Dialogul dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Ortodoxă Vechi Orientală*, în Revista Teologică, serie nouă, Anul III (75), nr. 4, octombrie-decembrie, 1993, p.83-90.

Ultima întâlnire dintre Comisia de Dialog teologic dintre Biserica ortodoxă orientală, necalcedoniană și Biserica noastră ortodoxă a avut loc la Centrul Patriarhiei ecumenice, Chambesy, între 1-6 noiembrie 1993. Patriarhia Română a fost reprezentată de către Î.P.S. Antonie Plămădeală, mitropolitul Transilvaniei.

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE (Dr.), Mitropolitul Ardealului, *Patmos – insula Apocalipsei, întâlnire aniversară a capilor Bisericilor Ortodoxe*, în Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr. 7-12, iulie-decembrie, 1995, p. 177-190.

PLĂMĂDEALĂ, ANTONIE (Dr.), Mitropolitul Ardealului, *Lucrările Prezidiului Conferinței Bisericilor Europene*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I, (73), nr. 5, septembrie-octombrie, 1991, p. 56.

„Cu binecuvântarea P.F. Patriarh Teoctist am participat între 24-27 octombrie 1991 la lucrările prezidiului Conferinței Bisericilor Europene, în orașul Durham, în Anglia” (p. 56).

POPESCU, DAVID (Pr.) *Vizita Grației Sale, Dr. George Leonard Carey, - Primatul Angliei – (6 - 10 septembrie 1993)*, în Glasul Bisericii, anul L, nr. 4-6, iulie – decembrie, 1993, p. 129-130.

* POESCU, DAVID (Pr.), *Vizita Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic*, în Glasul Bisericii, nr. 4-6, 1993, p. 128.

POPESCU, EMILIAN (Prof. Dr.), *Câteva date privind relațiile dintre Biserica Dobrogei și a Moldovei cu Biserica Rusă în secolele XII-XIV*, în Studii Teologice, nr. 3, mai-iunie, 1991, p. 106-113.

Tema citată are la bază descoperirile arheologice făcute în ultimele 4 decenii în Dobrogea și Moldova; astfel sunt luate pe rând cele 2 regiuni, sunt identificate descoperirile arheologice și este reliefată legătura lor cu Biserica Rusă din sec. XII-XIV; este prezentată și starea religioasă a Rusiei din acea perioadă. Câteva descoperiri arheologice: în Dobrogea: 2 cruci relicvar de tip rusesc (Noviodunum – Isaccea și S-V Dobrogei, de la Păcuiul lui Soare), și descoperiri arheologice din domeniul comercial; în Moldova: 2 cruci duble relicvar din bronz (după forma lor și după decorații ele au fost clasificate în 3 tipuri: A, B, C.).

POESCU, EMILIA (prof.), *A fost reprezentat teritoriul românesc la sinodul al VII-lea Ecumenic de la Niceea (787) de către episcopul Ursus?*, în Studii Teologice, seria a II-a, anul XLV, nr. 5-6, septembrie-decembrie, 1993, p. 122-124.

PREDA, ALEXANDRU (Prof.), *Fața sau imaginea Bisericii*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1994, p. 162-163.

Este reliefată situația Bisericii Ortodoxe Române, de a fi primit un calificativ insuficient, la întrunea Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor internaționale din 16-27 1994, (Africa de Sud), din care face parte.

RĂDUȚ, ION (Pr.), *Participarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. Acad. Nestor Vornicescu la Simpozionul internațional consacrat unor aspecte ale războiului Ruso-Româno-Turc, (Vidin, 26-27 februarie 1994)*, în Mitropolia Olteniei, serie nouă, anul XLVI, nr. 1-6, ianuarie-decembrie, 1994, p. 178-179.

REDAȚIA, *A VII – A Adunare Generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor*, în Altarul Banatului, anul II, nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 85

„Din România a fost prezentă o numeroasă delegație formată din exponenți ai tuturor Bisericilor și confesiunilor afiliate acestui organism religios mondial, în frunte cu Biserica Ortodoxă Română, a cărei reprezentanță a fost condusă de Î. P. S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei”.

La finele lucrărilor, Adunarea generală a hotărât alegerea unui nou Comitet central compus din 145 membrii și a unui Comitet executiv din 27 membri, precum și a celor 8

președinți ai Consiliului Ecumenic; Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei a fost ales în cadrului Comitetului central și al celui executiv, iar P. S. Episcop Nifon Ploieșteanul, vicar patriarhal, în Comitetul central.

REDACTȚIA, *Festivitate comemorativă*, în „Altarul Banatului”, anul II (41), nr. 1-3, ianuarie-martie 1991, p. 87.

„În ziua de 16 august 1990 a fost sărbătorită cea de a 400 aniversare a fondării Mănăstirii Pendeli – Grecia. La această festivitate Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P. S. Episcop Pimen Suceveanul, vicarul Arhiepiscopiei Iașilor și P. C. Părinte Eugen Moraru.

REDACTȚIA, *Colocviu internațional Unice*, în „Altarul Banatului”, Anul II (41), nr. 1-3, ianuarie-martie 1991, p. 87.

Tema colocviului internațional a fost „Viitorul noilor generații”. Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat Pr. Prof. Dr. Constantin Galeriu de la Institutul teologic universitar din București. „În intervențiile sale delegatul român a subliniat stadiul în care se găsește învățământul religios în România, precum și activitățile sociale desfășurate de către Biserica Ortodoxă Română întru ajutorarea copiilor handicapați și orfani”.

REDACTȚIA, *Concerte de muzică religioasă franceză la Timișoara*, în Altarul Banatului, Anul II (41), ianuarie – martie, 1991, nr. 1-3, p. 106-107.

În ziua de 1 martie corul de copii „Les petits chanteurs de la Sainte-Croix d Orleans” au participat la sfânta liturghie a darurilor mai înainte sfințite, oficiată în catedrala mitropolitană, în prezența Î. P. S. Mitropolit Nicolae. La încheierea sfinteii liturghii, vocile acestor copiii minunați i-ai încântat pe toți cei prezenți cu un bogat repertoriu de muzică religioasă franceză, corespunzătoare perioadei Postului Mare.

REDACTȚIA, *Rugăciune ecumenică*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), ianuarie-martie, 1992, nr. 1-3, p. 121.

REDACTȚIA, *Eveniment panortodox*, în Altarul Banatului, anul III (XLII), aprilie-iunie, 1992, nr. 4-6 p. 148-154.

„Între 13-15 martie 1992 a avut loc la Constantinopol întrunirea tuturor întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe. Scopul întrunirii, prima de acest fel în istoria Ortodoxiei, a fost manifestarea unității pe plan ecleziastic precum și abordarea și exprimarea unor poziții și atitudini față de problemele importante care preocupă astăzi Bisericile Ortodoxe și lumea contemporană” (p. 148). Biserica Ortodoxă română a fost reprezentată de către Prea Fericitul Patriarh Teoctist, Înalt Prea Sfințiii Mitropoliți Daniel al Moldovei și Bucovinei și Antonie al Ardealului, precum și de P.C. Părinte Constantin Coman de la Facultatea de Teologie din București.

REDACTȚIA, *Societatea biblică internațională din România*, în Altarul Banatului, Anul III (XLII), iulie – septembrie, 1992, nr. 7-9, p. 156-157.

La data de 19 mai 1992, a avut loc adunarea de constituire a Societății Biblice din România. Au participat reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române, Bisericii Romano-catolice, Bisericii Reformate, Bisericii Unitariene, Bisericii Armene, Vicariatului Ortodox Sârb, Vicariatului Ortodox Ucrainean, Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea, Bisericii Penticostale și Bisericii Evanghelice Române.

REDACTȚIA, *A IV-a Întrunire a Comisiei Mixte pentru dialogul teologic dintre Bisericile Ortodoxe și Alianța Mondială a Bisericilor Reformate, (Limassol, Cipru, 8-13 ianuarie 1994)*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p. 164-167.

„În ședința de lucru din 23-27 martie a.c., Sfântul Sinod a luat în discuție participarea Bisericii Ortodoxe Române la cea de-a V-a întrunire a Comisiei Mixte pentru dialogul teologic dintre Bisericile Ortodoxe și Alianța Mondială a Bisericilor Reformate (...). Biserica noastră fost reprezentată la această întrunire de P.C. Pr. Prof. Aurel Jivi, de la Facultatea de Teologie din Sibiu” (p.164).

REDACTȚIA, *Întrunirea Comitetului Central, al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, (Johannesburg, Africa de Sud, 16-27 ianuarie 1994)*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p. 167-168.

„La întrunire, Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de către Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, și P.S. Episcop Nifon, noul episcop de Slobozia și Călărași” (p. 167).

REDACTȚIA, *Al 8-lea Congres Ortodox al Europei Occidentale*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), ianuarie-martie, 1994, nr. 1-3, p. 154.

„«Viața și Biserica în comuniune cu aproapele», a fost tema de reflexie a celui de al 8-lea Congres Ortodox din Europa Occidentală, desfășurat între 28 octombrie – 1 noiembrie 1993 la Blankeberge, în Belgia.” (p.154). Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de către Î.P.S. Daniel al Moldovei, care a prezentat un referat, în care a vorbit despre: „divorțul actual dintre cultura modernă, bazată pe individualism și teologia ortodoxă, care se așeză mai degrabă în perspectiva unei ecleziologii a comuniunii” (p.154).

REDACTȚIA, *Arhiepiscopul Finlandei vizitează România*, , în Altarul Banatului, anul V (XLIV), iulie-septembrie, nr. 7-9, 1994, p. 150.

REDACTȚIA, *Întâlnire Ecumenică la Agapia*, în Altarul Banatului, anul V (XLIV), octombrie-decembrie, nr. 10-12, 1994, p. 159-160.

REDACTȚIA, *Lucrările Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Geneva, 7-11 februarie 1995*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1995, p. 189-190.

Din acest Comitet fac parte și 14 ortodocși, printre care se numără și Î.P.S. Daniel al Moldovei și Bucovinei.

REDACTȚIA, *Mesajul Întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe, (Patmos, 26 septembrie 1995)*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul V (LXXI), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1995, p. 3-10.

Cu ocazia împlinirii a 1900 de ani de la scrierea Apocalipsei, Patriarhul ecumenic al Constantinopolului, Bartolomeu I, a invitat pe majoritatea Întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe autocefale și autonome. Astfel, Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de către Prea Fericitul părinte Patriarh Teoctist, Î.P.S. Daniel al Moldovei și Bucovinei și Î.P.S. Antonie al Ardealului.

REDACTȚIA, *Dialogul ortodox-anglican*, în Altarul Banatului, anul VI (XLV), ianuarie-martie, nr. 1-3, 1995, p. 112-113.

La Centrul ortodox al Patriarhiei ecumenice de la Chambesy – Geneva, în perioada 16-22 octombrie 1994, s-a întrunit Comisia mixtă internațională pentru dialogul teologic ortodox-anglican. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P.S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor.

REDACTȚIA, *Participarea Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei la lucrările Comitetului Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, (Geneva, 7-1 feb. 1995)*, în Biserica Ortodoxă Română anul CXIII, nr. 1-6, ianuarie-iunie, 1995, p. 44.

Redacția, *Manifestare ecumenistă la Timișoara*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 105. La această întâlnire Biserica Ortodoxă a fost reprezentată de Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului, iar tema dezbătută a fost: „Împăciuire și colaborare etnico-confesională.”

REDACTȚIA, *Manifestare ecumenistă la Timișoara*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 105.

La această întâlnire Biserica Ortodoxă a fost reprezentată de Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu al Banatului, iar tema dezbătută a fost: „Împăciuire și colaborare etnico-confesională”.

REDACTȚIA, *Consultația reprezentanților unor Biserici din România și Ungaria*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 103-105.

La inițiativa Conferinței Bisericilor Europene (C.B.E.) și în cooperare cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor (C.E.B.), a avut loc la Novi-Sad, între 5-6 noiembrie 1990, o consultație între

reprezentanți ai unor Biserici din România și Ungaria; Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu al Banatului; P.S. Episcop Nifon Ploieșteanul, vicar patriarhal, Pr. Prof. Alexandru Moraru, Pr.Prof. Dumitru Abrudan.

Redacția, *Dialog teologic ortodox-reformat*, în Altarul Banatului, nr.11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 102-103. Acest dialog a avut loc la reședința Exarhului Patriarhiei Moscovei din capitala R.S.S. Bielorusie; printre patriarhiile participante s-a numărat și România; discuțiile s-au învârtit în jurul Sfintei Treimi.

REDACTȚIA, *Sesiune a Comisiei de Dialog ortodox-anglican*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 102.

Pe data de 10-17 septembrie 1990, la Toronto (Canada), s-a desfășurat sesiunea Comisiei internaționale de dialog teologic ortodox-anglican; Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Prea Sfințitul episcop Nifon Ploieșteanul; tema dezbătută a fost „Sfânta Treime”.

REDACTȚIA, *Dialog teologic ortodox-reformat*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 102-103.

Acest dialog a avut loc la reședința Exarhului Patriarhiei Moscovei din capitala R.S.S. Bielorusie; printre patriarhiile participante s-a numărat și România; discuțiile s-au învârtit în jurul temei „Sfânta Treime”.

REDACTȚIA, *Forum ecumenic feminin*, în Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 106-107.

Între 14-20 iulie 1990, în York (Anglia), a avut loc „Forumul Ecumenic European al Femeilor Creștine”; din partea Bisericii Ortodoxe Române și a României au participat: maica Nazaria Niță (Văratice), maica Eufrosia Poiană (Dealul), Anca Manolache (București), iar din Biserica Reformată: Noemi Szasz (Târgu Mureș) și Maria Eszenyei (Oradea).

REDACTȚIA, *Funeraliile patriarhului Pimen al Moscovei și a toată Rusia și alegerea noului patriarh*, în Altarul Banatului, nr. 7-8, iulie-august, 1990, p. 103-104.

Printre Bisericile surori participante la funeralii se numără și Biserica Ortodoxă Română, reprezentată de Î.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei și P.S. Episcop vicar Daniel Lugojeanul.

REDACTȚIA, *Contacte ecumenice*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 131.

La invitația Î.P.S. Mitropolit Nicolae, o delegație a Federației protestante din Franța a efectuat o vizită la Timișoara în zilele de 24-26 iunie 1990.

REDACTȚIA, *Biserica Ucrainiană în Lugoj*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 127.

Pe data de 10 iunie 1990, la Lugoj a avut loc așezarea Sfintei Cruci în locul unde se va ridica o biserică ortodoxă ucrainiană; din partea Î.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu a participat Preotul Aurel Miculescu, consilier eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului.

REDACTȚIA, *Evoluția situațiilor din Europa Răsăriteană și viața bisericilor*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 118-119.

Între 14-20 mai 1990, la Mănăstirea Danilov din Moscova a avut loc o consfătuire internațională cu tema: „Noi evoluții în Europa Centrală și Răsăriteană și impactul lor asupra mărturiei Bisericilor”; din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: P.S. Episcop Serafim Făgărășanul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, diacon profesor dr. Aurel Jivi, Pr. asist. Constantin Coman.

REDACTȚIA, *Vizita unei delegații a Bisericii Ortodoxe Române în Elveția*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 117-118.

„La inițiativa și invitația făcută de dr. E. Wyss, membru al Parlamentului elvețian și originar din România, între 24 aprilie - 9 mai 1990, o amplă delegație românească a efectuat o vizită oficială în Elveția pentru a studia unele instituții democratice de acea țară” (p. 117); Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P.C. Părinte Prof. Dr. Constantin Galeriu, diac. asist. Ioan Caraza, arhim. Vincențiu Griffoni. Diac. Mihai Hau, Pr. dr. Nicolae Chifăr, Pr. Simion Todoran, Pr. prof. Nicolae Achimescu.

REDACTȚIA, *Vizită frățească*, în Altarul Banatului, nr. 5-6, mai-iunie, 1990, p. 117. Este menționată vizita delegației Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol, alcătuită din Î.P.S. Mitropolit Bartolomeu al Calcedonului și Î.P.S. Mitropolit Atanasios al Helenopolisului, în România în zilele de 25-26 mai 1990.

REDACTȚIA, *Reuniunea Comitetului Central al C.E.B.*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 112.

Pe data de 25-30 martie 1990, a avut loc ultima întrunire a Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, întrucât se avea în vedere ca în februarie 1991 în Australia să se aleagă un nou Comitet Central; din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: P.S. Episcop Nifon Ploieșteanul și P.S. Ep. Daniel Lugojanul.

REDACTȚIA, *Seminar Ecumenic de educație teologică*, în Altarul-Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 113-114.

Pe data de 12-22 iunie 1989 în Elveția a avut loc un seminar în cadrul programului de educație teologică a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, cu tema: „Limbajul inclusiv în liturghie și în muzică”; Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de protos. Dr. Daniel Ciobotea.

REDACTȚIA, *Întrunire specială în cadrul C.B.E.*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 113.

Între 22-24 aprilie 1990, la Geneva a avut loc o întrunire a peste 150 de conducători și reprezentanți ai Bisericilor din Europa; Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P.S. Episcop vicar Daniel Lugojanul; s-a discutat pe tema: „Misiunea Bisericilor în Europa de astăzi”.

REDACTȚIA, *Scrisoare irenică a Bisericii Ortodoxe Române către organizațiile internaționale și tuturor fraților români din afara granițelor țării (traducere după „Service Ortodoxe du Presse”, nr. 145, februarie, 1990, p. 21-22.)*, în Mitropolia Ardealului, anul XXXV, nr.1, ianuarie-februarie, 1990, p. 3-4.

Scrisoare de mulțumire din partea Sinodului către „Bisericile creștine din lumea întreagă, organizațiilor creștine internaționale și tuturor fraților noștri români care locuiesc în afara pământului lor natal, pentru solidaritatea și iubirea fraternă pe care le-au arătat în timpul suferințelor poporului român”; elaborarea unui program de renaștere spirituală și înnoire a vieții Bisericii Ortodoxe Române.

REDACTȚIA, *Simpozion de istorie ecleziastică comparată*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 115.

Pe data de 28-31 august 1989, la Geneva, a avut loc un simpozion de istorie ecleziastică comparată; Biserica Ortodoxă Română fost reprezentată de prof. Emilian Popescu și Pr. Prof. Viorel Ioniță; temele dezbătute: „Biserica și știința și Finanțele ecleziastice”.

REDACTȚIA, *Simpozion teologic internațional*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 114-115.

În data de 21-27 august 1989, la Universitatea din Heidelberg (R.F.G.), s-au desfășurat lucrările celui de al IX-lea Simpozion internațional, organizat de Seminarul de teologie sud-est european; tema simpozionului: „Începuturile creștinismului printre popoarele din sud-estul Europei”; din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: Î.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei, prof. Constantin Voicu, Pr. Prof. Dumitru Radu, Pr. Prof. Mircea Păcurariu și prof. Emilian Popescu.

REDACTȚIA, *Întruniri ecumenice privind învățământul teologic*, în Altarul Banatului, nr. 3-4, martie-aprilie, 1990, p. 114.

Pe data de 16-19 iunie 1989, la Djakarta (îndonezia), a avut loc inaugurarea Conferinței mondiale a asociațiilor institutelor Teologice; Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P.S. Episcop Vasile Târgovișteanul, vicar patriarhal.

REDAȚIA, *Întrunire Ecumenică*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie 1990, p. 106.

Biserica Ortodoxă a fost reprezentată de Pr. Vasile Gordon.

REDAȚIA, *Întrunire CCEE/CBE – comitetul „Islamul în Europa”*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 106.

Preoții profesori Alexandru Stan și Vergil Vălcu, de la parohia ortodoxă română din Geneva au reprezentat Biserica Ortodoxă Română.

REDAȚIA, *Întrunire internațională pentru pace*, în Altarul Banatului, nr. 11-12, noiembrie-decembrie, 1990, p. 106.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Î.P.S. Arhiepiscop Adrian al Arhiepiscopiei Române pentru Europa Centrală și Occidentală și P.C. Părinte Mihai Drigă, parohul parohiei ortodoxe române din Bari.

REDAȚIA, *Al VII-lea Congres Panelen*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 121-122.

Tema Congresului din Atena a fost „Ortodoxia într-o Europă unită?”; Pr. prof. Ioan Bria, Pr. prof. Ștefan Alexe și domnul Eugen Moraru au fost cei care au reprezentat Biserica Ortodoxă Română.

REDAȚIA, *Congres internațional vechi-catolic*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 121.

Între 27-31 august 1990, la Geneva (Elveția) s-a desfășurat cel de-al 25-lea Congres internațional al Bisericii vechi-catolice.

REDAȚIA, *Al VII-lea colocviu internațional „Sfântul Grigorie al Nisei”*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 120-121.

Ținut între 5-10 septembrie 1990, în localitatea Andrew din Scoția; Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de către Pr. Prof. dr. Teodor Bodogae.

REDAȚIA, *Întruniri internaționale a Societății de Literatură biblică*, în Altarul Banatului, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1990, p. 120.

Temele tratate au fost următoarele: teologie istorică, arheologie și filologie biblică, probleme vechi și neotestamentare; din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: Pr. prof. Constantin Cornițescu, diac. prof. Emilian Cornițescu și Pr. prof. Vasile Mihoc.

REDAȚIA, *Vizita Sanctității sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului la București*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 145-146.

REDAȚIA, *Apel pentru pace în Bosnia-Hertzevovina*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 146.

Apel de pace, lansat de Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului și Prea Fericirea Sa Teoctist, Patriarhul României, dimpreună cu ierarhi ai Patriarhiei Ecumenice și membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

REDACTȚIA, *Altă vizită cu însemnătate istorică*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 146-147.

„La inițiativa Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, între 6-10 septembrie 1993, Grația Sa George Leonard Carey, Arhiepiscop de Canterbury, Primat al Întregii Anglii și al Comuniunii Anglicane din întreaga lume, împreună cu clerici și mireni, a vizitat Biserica Ortodoxă Română” (p. 146-147).

REDACTȚIA, *Apel comun al Bisericii Ortodoxe Române și Bisericii Anglicane*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p.148.

REDACTȚIA, *Al VII-lea Congres al teologilor bibliști ortodocși*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 148-149.

„În perioada 25-30 septembrie 1993, Facultatea de Teologie Ortodoxă din București a găzduit lucrările celui de-al VII-lea Congres al teologilor bibliști ortodocși, cu tema: «Necesitatea traducerii Sfintei Scripturi în Biserica Ortodoxă și dificultățile ei. Evanghelia după Matei, probleme filologice, ermeneutice și teologice»” (p. 148).

REDACTȚIA, *Pregătiri pentru cel de al 8-lea Congres Ortodox al Europei Occidentale*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 150. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Î.P.S. Daniel Ciobotea al Moldovei.

REDACTȚIA, *Dialogul catolic-ortodox de la Balamad*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 154-155.

La a șaptea sesiune plenară a comisiei mixte internaționale pentru dialog teologic, a participat și Biserica Ortodoxă Română.

REDACTȚIA, *Seminar Ecumenic la București*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 77-78.

„În perioada 30-31 octombrie 1992 s-au desfășurat la București, sub egida forului ecumenic AIDROM - Ajutor interbisericesc – Departamentul România, lucrările seminarului ecumenic: «Educația moral-religioasă în școlile de stat – realități și perspective», din inițiativa secției de educație și misiune din cadrul acestei organizații”(p. 77).

REDACTȚIA, *Dialog între Apostolii frați: Petru și Andrei pe tema doctrinei sociale a Bisericii*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 10-12, octombrie-decembrie, 1993, p. 78-80.

„Potrivit unei tradiții bine statornicite Roma și Constantinopol se «vizitează» reciproc la prăznuirea patronilor Bisericii lor, Sfântul Apostol Petru la Roma și Sfântul Apostol Andrei la

Constantinopol (p. 78). La întrunirea din 22 octombrie 1992 din Prato (Italia), - cu ocazia împlinirii a 14 ani de la întronizarea papei Ioan Paul II - a participat și o delegație română, din partea Centrului eparhial din Timișoara.

REDACTȚIA, *Pregătirea celui de-al VIII-lea Congres ortodox din Europa Occidentală*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 7-9, iulie-septembrie, 1993, p. 150-151.

Tema propusă: „A trăi comuniunea cu celălalt în Biserică”; B.O.R. a fost reprezentată de Mitropolitul Daniel al Moldovei.

REDACTȚIA, *Problema uniatismlui în dialogul teologic catolic-ortodox din Liban*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 7-9, iulie-septembrie, 1993, p. 151-152.

La aceste lucrări a fost prezentă și Biserica Ortodoxă Română.

REDACTȚIA, *Ședința Comisiei Teologice a Forumului Ecumenic al Femeilor Creștine din Europa*, în Altarul Banatului, anul IV (XLIII), nr. 7-9, iulie-septembrie, 1993, p.153-155.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat Anca Manolache.

REDACTȚIA, *Patriarhia Ecumenică. Decesul patriarhului ecumenic Dimitrios I. Vartolomeos I: noul patriarh ecumenic*, în Revista Teologică, serie nouă, anul I (73), nr. 5, septembrie-octombrie, 1991, p. 64-67.

Participarea Prea Fericitului Părinte Teoctist la noile evenimente ecumenice.

*REDACTȚIA, *Vizita istorică a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist în Ungaria (16-18 octombrie 1994)*, în Glasul Bisericii, nr. 8-12, 1994, p. 103-104.

*SCURTU – POPA, DOINA (Prof.), *Corul „Symbol”, ca mesager al Ortodoxiei Românești*, în Glasul Bisericii, nr. 1-4, 1994, p. 119-120.

SEMEN, PETRE (Pr. Prof.), *Ecumenism -„Duhule Sfinte, împacă lumea Ta”*, în Mitropolia Olteniei, Anul XLIII, nr. 3, mai-iunie, 1991, Craiova, p. 110-119.

„În perioada 7-21 februarie 1991, s-a ținut la Canberra-Australia cea dea șaptea Adunare a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, la care au participat peste 311 Biserici, membre în Consiliul Ecumenic, cărora li s-au adăugat cu această ocazie încă alte 5 Biserici” (p.110).

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de o mare delegație: înalți ierarhi, rectori și profesori de la cele 4 institute teologice din țară, tineri și studenți în teologie, monahi.

Tema generală a fost: „Vino Duhule Sfinte, reînnoiește lumea!” și celelalte teme: 1. „Duhule, izvor de viață, păstrează făptura Ta”; 2. „Duhul Adevărului, eliberează-ne!”; 3. „Duhule unității, împacă pe poporul Tău” și 4. Duhule Sfinte, transformă - ne pe noi și ne sfințește!”. Tot ca teme de discuție u fost și următoarele titluri: „Mișcarea ecumenică și

mișcările harismatice”, precum și „Mișcarea ecumenică și încercările sale de reconciliere cu cei de alte convingeri religioase”.

SEMEN, PETRE (Pr. Prof.), *A VIII-a Adunare Generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul I (LXVII), nr. 1-3, ianuarie-martie, 1991, p. 6-16.

„În perioada 7-21 februarie 1991, s-a ținut la Canberra-Australia cea de-a șaptea Adunare a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, la care au participat peste 311 Biserici membre în Consiliul Ecumenic cărora li s-au adăugat cu această ocazie încă alte 5 Biserici. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de o delegație în frunte cu Î.P.S. Dr. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei” (p. 6), alături de alte fețe bisericești românești. S-a discutat despre: mișcarea ecumenică și mișcările harismatice, mișcarea ecumenică și încercările sale de reconciliere cu cei de alte convingeri religioase etc.

STOICESCU – POPIȚA, LIDIA, *Din relațiile greco-române de-a lungul timpului*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 1994, p.40-60.

Sunt relatate legăturile economice, sociale, politice și religioase între Țara Românească și Grecia.

STOINEA, LIVIU (Prof.), *Vizita în România a Î.P.S. Ioan, Arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande, (20-25 mai 1994)*, în Glasul Bisericii, anul LI, nr. 5-7, mai - iulie, 1994, p. 108-111.

*STOICA, CONSTANTIN (Drd.), *În duhul iubirii de neam. Primirea Excelenței Sale, Alexandru Safran, Marele Rabin al Genevei de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist la Palatul Patriarhal*, în Glasul Bisericii, nr. 1-5, 1995, p. 106-107.

STREZA, LIVIU (Pr. Prof. Dr.), *Congresul XV al Asociației Internaționale „Societas Liturgica” – Dublin – Irlanda – August 1995*, în Revista Teologică, serie nouă, anul V (77), nr. 3, iulie-septembrie, 1995, p. 113-117.

Din România au luat parte Pr. Prof. dr. Liviu Streza, ca membru, și Prof. Berholt Köber de la Institutul Teologic Protestant din Sibiu, ca invitat

†TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, «*Acest dar dumnezeiesc, care este mișcarea ecumenică*»; *Cuvântul Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române la deschiderea lucrărilor Comitetului Executiv al Consiliului Mondial al Bisericilor (București, 14 septembrie 1994)*, în Teologie și Viață, serie nouă, anul IV (LXX), nr. 8-10, august-octombrie, 1994, p. 3-8.

În cadrul ședințelor s-au purtat convorbiri privitoare la „relațiile interortodoxe, la promovarea dialogului Ortodoxiei cu celelalte Biserici, la sprijinirea acțiunilor ecumenice” (p. 3).

BIBLIOGRAFIE

*** *Bibliografia Românească Modernă* (1831-1918), vol. I (A – C), București, Editura Științifică și Enciclopedică, Societatea de Științe Filologice din R.S. România, 1984.

Bufnea, Pr. Cosmin–Dan, *Bibliografie analitică a revistei „Credința străbună” 1990-2005*, teză de licență, Sibiu, 2005.

Munteanu, Pr. Alexandru-Armand, *Ghid Bibliografic: pe teme și probleme din publicațiile revistei mitropolitane Glasul Bisericii (1973-2002)*, București, Editura Sfânta Arhiepiscopie a Bucureștilor, 2004.

Pop A., Gheorghe, *Bibliografia Vechiului Testament în „Revista Teologică” – Sibiu pe anii 1907-1947*, teză de licență, Sibiu, 1968.

Revista „ Studii Teologice”, 1990-1995.

Revista „Ortodoxia”, 1990-1995.

Revista „Glasul Bisericii”, 1991-1994

Revista „ Mitropolia Moldovei și Sucevei (Bucovinei)” [„Teologie și Viață”], 1990-1995.

Revista „Mitropolia Ardealului” (Revista Teologică), 1990-1995.

Revista „ Mitropolia Olteniei”, 1990-1995.

Revista „Mitropolia Banatului”, 1990-1995.

Tofană, Stelian coord., Silviu Ioan Negruțiu, Dan Eliodor Moldovan, Florin Codrea; Mirela Mățăoanu, *„Cercetarea noutestamentară românească: ghid bibliografic”*, Cluj-Napoca, Editura Alma - Mater, 2004.

Stănciulescu-Bârda, pr. Alexandru, *Bibliografia Revistei „Biserica Ortodoxă Română” (1874-1994)*, vol. I, Bârda, Editura Cuget Românesc, 2003.

Stănciulescu-Bârda, pr. Alexandru, *Bibliografia Revistei „Biserica Ortodoxă Română” (1874-1994)*, vol. III, Bârda, Editura Cuget Românesc, 2002.

Stănciulescu-Bârda, pr. Alexandru, Stănciulescu-Bârda, Cristian *Bibliografia Revistei „Biserica Ortodoxă Română” (1874-200)*, vol. I, Bârda, Editura Cuget românesc, 2006.

